

Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
Mode-, Interieur-, Tapijt-, en
Textielindustrie

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen
Telefoon: 088 - 116 2441 voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden
088 - 116 2434 voor werkgevers

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41095737

Verslag over het boekjaar
1-1-2022 t/m 31-12-2022

Inhoud

	Pagina		Pagina
Voorwoord	7	Overige gegevens	
Meerjarenoverzicht	9	Statutaire regeling omtrent de bestemming van	
Bestuursverslag		het saldo van baten en lasten	106
1. Karakteristieken van ons fonds	14	Actuariële verklaring	107
2. Pensioenbeheer	15	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	109
3. Communicatie	25	Bijlagen	
4. Financieel	28	Organogram 2022	120
5. Beleggingen	31	Organisatie pensioenfonds	121
6. Actuariel	40	Overzicht rapportagenormen Code Pensioenfondsen	123
7. Governance	46	SFDR	125
8. Integraal Risicomanagement	51		
9. De Wet Toekomst Pensioenen: invoering van een nieuwe pensioenregeling	57		
10. Vooruitblik komend boekjaar en visie nabije toekomst	59		
Raad van Toezicht			
Verslag Raad van Toezicht 2022	62		
Reactie van bestuur	66		
Verantwoordingsorgaan			
Oordeel verantwoordingsorgaan 2022	68		
Reactie van bestuur	69		
Jaarrekening			
Balans per 31 december	72		
Staat van baten en lasten	74		
Kasstroomoverzicht	76		
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	77		
Toelichting op de balans per 31 december	82		
Gebeurtenissen na balansdatum	87		
Toelichting op de Staat van baten en lasten	88		
Bestemming van het saldo	93		
Risicoparagraaf	95		

Voorwoord

In dit bestuursverslag en deze jaarrekening geeft het bestuur inzicht in de werkzaamheden, het beleid en de pensioenontwikkelingen van ons fonds in 2022 en leggen wij hierover verantwoording af. Ook geven wij inzicht in de financiële positie en resultaten van ons fonds.

Het was een onrustig jaar

Nauwelijks bekomen van de coronapandemie zag de wereld zich begin 2022 gesteld voor nieuwe uitdagingen. Rusland viel Oekraïne binnen, wat niet alleen militaire en humanitaire gevolgen had, maar ook leidde tot ingrijpende economische ontwikkelingen. Stijgende prijzen van energie, voedsel en grondstoffen joegen de inflatie aan. Vrijwel alle beleggingscategorieën presteerden slecht. Wat dat betekende voor de beleggingen van ons fonds leest u in hoofdstuk 5 van dit jaarverslag.

Onze financiële positie verbeterde

De stijgende rente had echter wel een gunstig effect op onze dekkingsgraad. Eind 2022 lagen zowel de actuele dekkingsgraad als de beleidsdekkingsgraad fors hoger dan eind 2021 het geval was. Feit blijft echter dat we nog niet op de vereiste dekkingsgraad zitten. Onze financiële positie blijft dus onvoldoende. Het herstelplan dat wij in 2022 hebben ingediend blijft daarmee nodig. In dit herstelplan staat welke maatregelen ons fonds neemt om binnen de maximale hersteltermijn de beleidsdekkingsgraad weer boven de vereiste dekkingsgraad te krijgen.

We konden weer indexeren

Een waardevast pensioen is belangrijk. Daarom proberen we elk jaar de opgebouwde en ingegane pensioenen te verhogen. Dat kan alleen als de financiële positie van het fonds daarvoor toereikend is. De afgelopen jaren was dat helaas niet het geval. Dankzij de hogere dekkingsgraad en de tijdelijke versoepeling van de indexatieregels kon er dit jaar wél geïndexeerd worden; we konden de pensioenen op zowel 1 oktober 2022 als 1 januari 2023 verhogen. Met de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen zal deze manier van verhogen tot het verleden gaan behoren.

Wet Toekomst Pensioenen

De Wet Toekomst Pensioenen treedt op 1 juli 2023 in werking. Alle pensioenregelingen in Nederland moeten uiterlijk op 1 januari 2028 zijn omgezet naar het nieuwe pensioenstelsel. Om te waarborgen dat de invoering van de nieuwe pensioenregeling effectief en efficiënt verloopt, zijn ons fonds en de cao-partijen MITT en Textielverzorging gezamenlijk een project gestart en is een onafhankelijke projectmanager aangesteld. De beoogde invoeringsdatum van de nieuwe pensioenregeling van ons fonds is 1 januari 2026. Meer hierover leest u in hoofdstuk 9.

Dankwoord

Wij bedanken iedereen die zich het afgelopen jaar voor ons fonds heeft ingezet. In het bijzonder bedanken wij Henk Wuijten (bestuurslid), Antoinetta Eikenboom (lid Raad van Toezicht) en Ansfried Snijders (voorzitter Raad van Toezicht), Cor Troost (voorzitter verantwoordingsorgaan), Sandra Brouwer (lid verantwoordingsorgaan en Mirànda Peters (lid verantwoordingsorgaan) van wie wij allen in 2022 afscheid namen.

Gaby Lamers, Sjef Jochems, Jan Hasselman, Ilse van Eekelen, Martin Mulder, Eric Rutgers, Niek Mol en John Eggen.

Meerjarenoverzicht

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Aangesloten ondernemingen	1.579 ¹⁾	1.642 ¹⁾	1.469 ¹⁾	1.311 ¹⁾	1.272 ¹⁾
Deelnemers	20.241	19.796	19.715	20.130	19.709
Gewezen deelnemers	53.327	53.741	63.173	63.212	65.404
Pensioengerechtigden ²⁾	53.457	52.948	52.276	52.020	51.483
Totaal aantal verzekerden	127.025	126.485	135.164	135.362	136.596
Financiële gegevens					
(in duizenden euro)					
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	3.033.265	4.057.296	4.351.976	3.836.675	3.245.273
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	1.625	2.185	2.777	3.214	3.638
	3.034.890	4.059.481	4.354.753	3.839.889	3.248.911
Stichtingskapitaal en reserves	502.136	188.877	-293.772	-9.753	14.696
Pensioenvermogen	3.537.026	4.248.358	4.060.981	3.830.136	3.263.607
Bijdragen	114.963	105.903	97.955	95.078	90.613
Pensioenuitkeringen	-75.703	-73.935	-71.109	-68.333	-67.429
Beleggingen					
Beleggingen ³⁾	3.413.710	4.246.040	4.198.537	3.895.010	3.258.010
Beleggingsopbrengsten	-734.166	188.814	210.963	548.831	-21.808
Rendement op basis van total return	-17,30%	4,69%	5,87%	16,84%	-0,70%
Z-score	0,49	1,92	0,03	0,74	0,34
Performancetoets	1,58	1,50	0,86	0,85	0,43
Toeslagverlening					
Actieven	3,28% ⁴⁾	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Gewezen deelnemers	3,28% ⁴⁾	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Pensioengerechtigden	3,28% ⁴⁾	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

1) Exclusief ondernemingen zonder personeel.

2) Aantal niet opgevraagde pensioenen (NOP) is onderdeel van het aantal pensioengerechtigden.

3) Inclusief lopende intrest en liquide middelen.

4) Betreft enkel te toeslagverlening gedurende 2022 in de kolom 2022. Naast de in oktober 2022 toegekende toeslag is óók per per 1 januari 2023 een toeslag van 3,50% toegekend.

	2022	2021	2020	2019	2018
Dekkingsgraad	116,5%	104,7%	93,3%	99,7%	100,5%
Beleidsdekkingsgraad	114,5%	99,8%	89,7%	98,1%	103,8%
Vereiste dekkingsgraad	123,0%	118,6%	118,0%	119,9%	121,2%
Minimaal vereist eigen vermogen	104,4%	104,3%	104,3%	104,3%	104,4%
Kostenratio's					
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	7.622	7.452	7.022	7.085	6.762
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro) ¹⁾	103	102	98	98	95
Kosten vermogensbeheer	23.569	27.466	17.061	13.993	14.717
Transactiekosten	3.055	2.461	4.100	2.508	2.082
Totale kosten vermogensbeheer	26.624	29.927	21.161	16.501	16.799
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,62%	0,66%	0,45%	0,42%	0,45%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,06%	0,11%	0,07%	0,06%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,70%	0,72%	0,56%	0,49%	0,51%

1) Dit betreft de totale uitvoeringskosten gedeeld door de som van het aantal actieve en gepensioneerde deelnemers.

Bestuursverslag

1. Karakteristieken van ons fonds

1.1 Werkingssfeer en statutaire doelstelling

Ons fonds is een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds. Dat betekent dat werknemers die een arbeidsovereenkomst hebben met een werkgever in de bedrijfstak MITT (Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie) en de bedrijfstak Textielverzorging (Linnenverhuur-, wasserij- en textielreinigingsbedrijf) verplicht bij ons fonds pensioen opbouwen. In de verplichtstelling staat beschreven voor wie deze verplichte deelname precies geldt (werkingssfeer). De verplichtstelling is een Besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en is voor het laatst gewijzigd per 6 februari 2018.

Ons fonds houdt zich alleen bezig met activiteiten die te maken hebben met pensioen. De (statutaire) doelstelling van ons fonds is het uitvoeren van de pensioenregeling voor werknemers en oud-werknemers uit de bedrijfstakken MITT en Textielverzorging. De sociale partners (werkgevers- en werknemersverenigingen) die betrokken zijn bij deze bedrijfstakken hebben de pensioenregeling afgesproken. Ons doel is om de (oud-)werknemers en hun nabestaanden te beschermen tegen financiële gevolgen van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Hoe ons fonds deze doelstelling uitvoert, is verder geregeld in het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement. Het bestuur stelt de reglementen van ons fonds vast en wijzigt deze als dat nodig is.

1.2 Missie van ons fonds

De missie van ons fonds is een duurzame en betrouwbare uitvoerder zijn van de pensioenovereenkomst(en) die sociale partners uit de bedrijfstakken MITT en Textielverzorging collectief voor de (oud-) werknemers hebben afgesloten. De belangen van deelnemers staan voorop. De pensioenvoorziening biedt de deelnemers de mogelijkheid om eigen keuzes te maken. Het bestuur streeft naar een solidair en optimaal pensioenresultaat, waarbij de risico's evenwichtig worden gedeeld en de met sociale partners afgesproken doelen en het beleid op lange termijn ook financieel kunnen worden waargemaakt. Het bestuur spant zich in om zowel de deelnemers als de aangesloten werkgevers zo goed mogelijk te informeren en te ontzorgen en zoekt daarbij op regelmatige basis terugkoppeling van hen.

1.3 Visie van ons fonds

Ons fonds richt de uitvoering van de pensioenvoorziening zo in, dat ook in de toekomst de opdracht van sociale partners voor de uitvoering van een pensioenregeling gewaarborgd blijft. Voor draagvlak en vertrouwen is ons fonds mede afhankelijk van een (kosten-) efficiënte uitvoering: op tijd de juiste uitkering doen en de juiste premie heffen. Binnen de pensioensector nemen kostendruk en regelgeving toe. Ons fonds blijft daarom kijken naar de optimale schaalgrootte en mogelijke uitbreiding met andere fondsen of sectoren. Aan zo'n beslissing gaat steeds een evenwichtige belangenafweging vooraf die duidelijk moet zijn voor alle betrokken groepen. Ons fonds is een lerende organisatie, wij blijven continu werken aan verdere verbetering op alle relevante gebieden.

1.4 Strategie van ons fonds

Ons fonds richt zich erop om voor de langere termijn zelfstandig voort te bestaan. De gecontroleerde groeistrategie met actieve deelnemers uit bedrijfstakken die in enige mate raakvlak hebben met de sector of uit andere sectoren voor zover het gaat om niet-actieve deelnemers, kenmerkt zich door niet te snel te groot te worden en de band met de achterban niet te verliezen. Op langere termijn is groei gewenst om bestaansrecht te garanderen.

1.5 Opdrachtaanvaarding

Het bestuur en sociale partners MITT en Textielverzorging hebben de doelstellingen en uitgangspunten opgenomen in een bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst die door alle partijen ondertekend is. Artikel 102a van de Pensioenwet draagt het bestuur van ons fonds namelijk op te zorgen voor de formele opdrachtaanvaarding van de pensioenregeling die sociale partners aan ons opdragen. De opdrachtaanvaarding stond de afgelopen periode onder druk door de lage premiedekkingsgraad. Dat betekent dat er onvoldoende premie werd geheven om de toegezegde pensioenaanspraken in te kopen. Dit was niet goed voor de financiële positie van ons fonds. Sinds het begin van 2022 is de rente gestegen, waardoor ook de premiedekkingsgraad is gestegen naar een voldoende hoog niveau. De premie voor het jaar 2023 kon daarom ongewijzigd worden vastgesteld op 26,4% van de pensioengrondslag en het opbouwpercentage is eveneens ongewijzigd vastgesteld op 1,56%.

2. Pensioenbeheer

2.1 Pensioenregeling

De pensioenregeling is afgesproken door sociale partners en ons fonds voert de pensioenregeling uit. De pensioenregeling is uitgewerkt in het pensioenreglement.

Pensioensysteem

De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst in de zin van de Pensioenwet. Het is een middelloonregeling met voorwaardelijke verhoging van de pensioenen (toeslagverlening). Voor de toeslagverlening wordt geen premie betaald; deze wordt gefinancierd uit de beleggingsrendementen. Er is geen automatisch recht op een toeslag. Daarover neemt het bestuur elk jaar een besluit.

Overige kenmerken van de pensioenregeling van Bpf MITT in 2022

- Toetredingsleeftijd ouderdomspensioen: 21 jaar;
- Pensioenrichtleeftijd ouderdomspensioen: 68 jaar;
- Pensioengevend loon: het vaste loon, de vaste toeslagen en de eventuele provisietoeslag (dit is verder omschreven in het pensioenreglement);
- Maximum loon: het maximum pensioengevend loon is voor 2022 vastgesteld op € 114.866. Het maximum kan jaarlijks per 1 januari worden aangepast. Daarbij moet het wel binnen de kaders blijven van de Wet verlaging maximum opbouw en maximering pensioengevend inkomen;
- Pensioengrondslag: het (gemaximeerde) pensioengevend loon minus de franchise;
- Franchise: € 16.228 (2022). Het bedrag van de franchise wordt jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van de ontwikkelingen van de lonen in de cao van de bedrijfstak MITT in de voorafgaande periode van 1 januari tot en met 31 december;
- Ouderdomspensioen: jaarlijkse opbouw 1,56% van de pensioengrondslag ¹⁾;
- Partnerpensioen: het partnerpensioen is op opbouwbasis en is 70% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer zou ontvangen als hij of zij tot zijn/haar 68ste bij ons fonds pensioen zou hebben opgebouwd. De partner ontvangt dit partnerpensioen na overlijden van de deelnemer zolang hij of zij leeft. Daarnaast is er een tijdelijk partnerpensioen dat op risicobasis verzekerd is. Deze verzekering is er zolang de werknemer in dienst is en als deelnemer bij ons fonds pensioen opbouwt. Het tijdelijk partnerpensioen is maximaal 30% van het ouderdomspensioen. De partner ontvangt dit na overlijden van de deelnemer tot hij of zij de AOW-leeftijd bereikt;
- Wezenpensioen: bedraagt 14% van het ouderdomspensioen dat de deelnemer zou ontvangen als hij tot zijn 68ste bij ons fonds pensioen zou hebben opgebouwd. De wees ontvangt dit wezenpensioen na overlijden van de deelnemer tot zijn/haar 18e (of indien studerend tot zijn/haar 27ste);
- Premievrije deelneming tijdens arbeidsongeschiktheid: bij arbeidsongeschiktheid bouwt de deelnemer pensioen op zonder dat hiervoor premie wordt betaald. Deze premievrijstelling is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De arbeidsongeschikte deelnemer bouwt ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen op;
- Toeslagverlening: het bestuur van ons fonds beslist elk jaar of en zo ja, hoeveel de opgebouwde aanspraken en pensioenen worden verhoogd. Dit kan alleen als er genoeg geld voor is. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. Ook wordt er geen premie voor betaald;
- Premie: 26,4% van de pensioengrondslag (werkgeversdeel minimaal 17,6%, werknemersdeel maximaal 8,8%).

Ons fonds biedt de mogelijkheid om de pensioenuitkering aan te passen bij het ingaan van het pensioen. De (oud-)deelnemer kan kiezen voor deeltijdpensioen of het pensioen eerder of later laten ingaan. Ook kan de (oud-)deelnemer partnerpensioen inruilen voor een hoger ouderdomspensioen en andersom.

¹⁾ Voor de werknemers van ondernemingen die eerder onderdeel waren van het Ten Cate-concern geldt een aanvullend opbouwpercentage van 0,15% en een aanvulling op het tijdelijk partnerpensioen. De bijbehorende aanvullende premie is in 2022 3% van de pensioengrondslag.

Vervallen zeer kleine pensioenaanspraken

Sinds 1 januari 2019 vervallen zeer kleine pensioenen bij einde deelneming. Het pensioen vervalt als het opgebouwde ouderdomspensioen bij einde deelneming (op de standaard ingangsdatum van het pensioen) niet meer bedraagt dan € 2 bruto per jaar. Dit staat zo in de wet. Dat geldt dan zowel voor het ouderdomspensioen als voor het partner- en wezenpensioen. De contante waarde van deze zeer kleine pensioenen die in 2022 zijn vervallen, is € 998,-. De waarde is toegevoegd aan de algemene middelen van ons fonds.

2.2 Toeslagverlening

In 2022 besloot het bestuur om per 1 oktober 2022 alle opgebouwde pensioenen en pensioenuitkeringen te verhogen met 3,28%. En om per 1 januari 2023 alle opgebouwde pensioenen en pensioenuitkeringen nog eens te verhogen met 3,5%. Na een periode van jaren waarin vanwege de financiële positie van ons fonds geen toeslag verleend kon worden, is dit goed nieuws. Onder andere vanwege de heel hoge inflatie waarmee iedereen te kampen heeft.

De verhogingen waartoe het bestuur in 2022 besloot, werden mogelijk gemaakt door tijdelijke versoepeling van de wettelijke regels voor toeslagverlening. Om van deze versoepelde regels gebruik te maken, moest ons fonds aan drie voorwaarden voldoen. Ons fonds voldeed aan deze voorwaarden:

- de beleidsdekkingsgraad moet minimaal 105% zijn;
- de actuele dekkingsgraad mag niet lager dan 105% zijn en door de toeslagverlening ook niet onder de 105% zakken;
- het pensioenfonds verwacht de opgebouwde pensioenen mee te verhuizen naar het nieuwe pensioenstelsel.

Voorafgaand aan de besluiten over de toeslagverlening, heeft het bestuur voor alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden gekeken naar de gevolgen op de langere termijn. Alle belangen zijn daarbij evenwichtig afgewogen. Het verhogen van de pensioenen en pensioenuitkeringen zorgt voor een lagere dekkingsgraad. De gevolgen hiervan kunnen per leeftijdsgroep verschillen. Om dit inzichtelijk te maken zijn de situaties mét en zonder de verhogingen berekend, voor de diverse leeftijdsgroepen.

De oudere leeftijdsgroepen profiteren meer van de verhogingen dan de jongere leeftijdsgroepen. Het bestuur concludeerde dat dit evenwichtig is:

- Met het versoepelen van de regels geeft de overheid pensioenfondsen de ruimte om de verhoging te geven. Op basis hiervan heeft het bestuur besloten om gebruik te maken van deze ruimte.
- De pensioenen zijn al meerdere jaren niet verhoogd. De inflatie is momenteel hoog. Hierdoor is de behoefte aan een pensioenverhoging bij met name de mensen die al pensioen ontvangen hoog.
 - Pensioengerechtigden hebben direct voordeel bij dit besluit.
 - Deelnemers en gewezen deelnemers hebben geen direct voordeel bij deze verhoging, omdat hun pensioen op dit moment nog niet wordt uitgekeerd. Het risico bestaat dat hun voordeel weer verdwijnt op het moment dat de opgebouwde pensioenen meeverhuizen naar het nieuwe pensioenstelsel. Daar staat tegenover dat de hoogte van de premie voor hun pensioenopbouw in de afgelopen jaren negatieve gevolgen heeft gehad op de ontwikkeling van de dekkingsgraad, terwijl de pensioenopbouw wel gewoon doorliep.
 - Door de lage dekkingsgraad was het jarenlang niet mogelijk om de pensioenen te verhogen. Het bestuur vindt het risico voor de deelnemers en gewezen deelnemers daarom acceptabel.

Sinds 2015 heeft ons fonds een beleid voor inhaaltoeslagen en houdt ons fonds de achterstand in toeslagverlening bij. Een inhaaltoeslag om de gemiste toeslag te “repareren” kan pas gaan plaatsvinden wanneer de dekkingsgraad van ons fonds boven de vereiste dekkingsgraad blijft.

Datum	Toegekend	Hoogte gemiste toeslag
1-1-2015	0,00%	0,75%
1-1-2016	0,00%	0,41%
1-1-2017	0,00%	0,36%
1-1-2018	0,00%	1,34%
1-1-2019	0,00%	1,68%
1-1-2020	0,00%	1,73%
1-1-2021	0,00%	1,12%
1-1-2022	3,28% ¹⁾	0%
1-1-2023	3,50%	13,43%
Gemiste toeslagen tot nu toe (cumulatief)		22,07%

2.3 Uitvoering en handhaving van de verplichtstelling

Handhaving verplichte aansluiting werkgevers

De werknemers die een arbeidsovereenkomst hebben met een werkgever in de bedrijfstak MITT (Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie) en de bedrijfstak Textielverzorging (Linnenverhuur-, wasserij- en textielreinigingsbedrijf) bouwen verplicht pensioen op bij ons fonds. In de verplichtstelling staat beschreven voor wie deze verplichte deelname precies geldt (werkingsfeer). De verplichtstelling kent geen 'in hoofdzaak'-criterium. Dit betekent dat werkgevers die werkzaamheden verrichten die in de verplichtstelling staan, verplicht zijn tot aansluiting, ongeacht de mate waarin die werkzaamheden worden verricht.

Wij spannen ons in om alle werkgevers die onder de werkingsfeer van deze verplichtstelling vallen aan te sluiten. Zo zorgen we ervoor dat ons fonds de pensioenpremie ontvangt die nodig is voor de pensioenopbouw voor alle werknemers die bij ons verplicht pensioen opbouwen. De handhaving van de aansluitplicht van werkgevers krijgt dan ook veel aandacht van ons fonds. Wanneer wij aanvullende informatie over de precieze bedrijfsactiviteiten nodig hebben om te beoordelen of een werkgever verplicht is om zich aan te sluiten, voert ons fonds verder onderzoek uit. Bijvoorbeeld door extra vragen te stellen aan de werkgever of door een afspraak te maken voor een bedrijfsbezoek.

Wanneer een werkgever laat weten al bij een ander bedrijfstakpensioenfonds aangesloten te zijn, gaat ons fonds met het andere fonds in gesprek om tot een passende oplossing te komen.

Vrijstellingsbeleid

Bij verzoeken voor vrijstelling handelt ons fonds binnen het wettelijk kader. Dit is het Vrijstellings- en Boetebesluit wet Bpf 2000 (VBB). Het VBB kent een aantal verplichte vrijstellingsgronden. Hierbij moet ons fonds op verzoek van een werkgever vrijstelling geven wanneer aan alle wettelijke voorwaarden is voldaan. Daarnaast kent het VBB een onverplichte vrijstellingsgrond. Hierbij heeft ons fonds de bevoegdheid om wel of geen vrijstelling te verlenen. Bij verzoeken voor zo'n onverplichte vrijstelling (op grond van artikel 6 Vrijstellings- en Boetebesluit wet Bpf 2000) is ons fonds heel terughoudend. Dat is ons beleid. Dit betekent dat ons fonds alleen vrijstelling verleent wanneer er naar het oordeel van ons fonds zeer zwaarwegende omstandigheden zijn die dit rechtvaardigen. Bijvoorbeeld bij een aansluiting met terugwerkende kracht van een al bestaande werkgever. Als in die situatie de pensioenregeling van de werkgever voldoet aan alle wettelijke voorwaarden, dan verleent ons fonds in principe een vrijstelling over de achterliggende periode (het verleden). Bij de meeste vrijstellingen is de gelijkwaardigheid van de pensioenregeling van de werkgever een wettelijke eis. Het bestuur heeft beleid vastgesteld om de gelijkwaardigheid van de eigen pensioenregeling van de werkgever te toetsen. Dit beleid is openbaar gemaakt op de website.

¹⁾ De toeslagverlening 2022 ad 3,28% is toegekend per 1 oktober 2022. Conform regelgeving is de hoogte van de toeslagverlening gebaseerd op de maatstaf per 1 januari 2022.

Incassobeleid

Ons fonds heeft een incassoprocedure vastgelegd. Betalingsachterstanden, betalingsregelingen en faillissementen worden strikt gemonitord. Door de coronacrisis is het incassobeleid tijdelijk versoepeld. Werkgevers met betalingsproblemen konden onder voorwaarden een ruimere betalingsregeling met ons fonds afspreken.

2.4 Wijzigingen in fondsdocumenten

De juridische fondsdocumenten zijn in 2022 waar nodig geactualiseerd. De inhoudelijke wijzigingen in onze belangrijkste documenten, de statuten, het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement lichten wij in deze paragraaf in hoofdlijnen toe.

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

Het bestuur actualiseert de ABTN minimaal elk jaar. In de bestuursvergadering van 15 maart 2022 is de ABTN geactualiseerd en vastgesteld op basis van de tot dan toe genomen besluiten.

Statuten

In 2022 zijn de statuten niet gewijzigd. De laatste statutenwijziging heeft plaatsgevonden op 10 maart 2021.

Pensioenreglement

Per 1 januari 2022 zijn de gewijzigde parameters (franchise en maximum pensioengevend salaris) en flexibiliserings- en afkoopfactoren doorgevoerd in het pensioenreglement.

Daarnaast zijn per 1 januari 2022 de volgende aanpassingen doorgevoerd:

- Deeltijdpensioen is ook mogelijk gemaakt voor gewezen deelnemers. Voorheen was dit reglementair alleen mogelijk voor actieve deelnemers;
- Voor premievrije deelneming tijdens arbeidsongeschiktheid (WAO en WIA) is een “aftoppingsbepaling” opgenomen. Bepaald is dat de pensioenopbouw uit premievrije deelneming en de pensioenopbouw uit arbeid gezamenlijk niet hoger kan zijn dan de pensioenopbouw wanneer de deelnemer volledig arbeidsongeschikt zou zijn en geen arbeid zou verrichten. Is dat wel het geval, dan wordt de premievrije deelneming verlaagd tot dat niveau.

Om de tussentijdse toeslagverlening die per 1 oktober 2022 plaatsvond reglementair mogelijk te maken, is per 30 september 2022 een kleine tussentijdse aanpassing doorgevoerd. Toegevoegd is dat toeslagverlening in beginsel per 1 januari van een jaar plaatsvindt. Daarmee is ruimte geboden om hier in een bijzondere situatie van af te wijken.

Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is per 1 januari 2022 aangepast. Verduidelijkt is dat werkgevers de (privé-) e-mailadressen van de deelnemers aan ons fonds dienen te verstrekken.

Ook in het uitvoeringsreglement is, om de tussentijdse toeslagverlening die per 1 oktober 2022 plaatsvond reglementair mogelijk te maken, per 30 september 2022 een kleine tussentijdse aanpassing doorgevoerd. Toegevoegd is dat toeslagverlening in beginsel per 1 januari van een jaar plaatsvindt. Daarmee is ruimte geboden om hier in een bijzondere situatie van af te wijken.

De statuten en reglementen zijn beschikbaar op de documentenpagina van onze website www.pensioenfondsmitt.nl.

2.5 Klachten

Behandeling van klachten

Ons fonds heeft een klachtenprocedure. Deze is opgenomen in het pensioenreglement en staat op de website. Iemand kan in eerste instantie een klacht indienen bij onze pensioenuitvoeringsorganisatie AZL als hij of zij het niet eens is met de manier waarop de pensioenregeling wordt uitgevoerd of waarop hij of zij is behandeld of geïnformeerd. Is de klager van mening dat de klacht niet goed is

behandeld? Dan is er de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij het bestuur. De Pensioenuitvoerings- en Communicatiecommissie neemt dan namens het bestuur een besluit over de klacht. Is een (oud-) deelnemer of pensioengerechtigde het niet eens met dit besluit over de klacht? Dan kan de klager terecht bij de Ombudsman Pensioenen.

In 2022 heeft ons fonds de volgende klachten (aantallen) behandeld:

Klachten	Aantal 2022	Aantal 2021
1a. Behandeld door onze pensioenuitvoeringsorganisatie AZL	10	11
1b. Waarvan gegrond:	3	3
2a. Klachten uit categorie 2. behandeld door de PUCC en/of het bestuur	2	1
2b. Waarvan gegrond:	0	0
3. Behandeld door de Ombudsman Pensioenen	0	0

In 2022 waren er geen klachten die hebben geleid tot een verandering in de pensioenregeling of processen die daaruit voortvloeien.

De Gedragslijn Goed omgaan met klachten

De Pensioenfederatie heeft in de zomer van 2022 de Gedragslijn Goed omgaan met klachten gepubliceerd. De Gedragslijn regelt het behandelen, rapporteren en leren van klachten van deelnemers. Doel is het waarborgen van een minimumniveau van klachtafhandeling in de pensioenfondssector. De Gedragslijn is in lijn met de (huidige) wetgeving en sluit aan bij het Wetsvoorstel toekomst pensioenen, aanbevelingen van de AFM en aanbevelingen van de Ombudsman Pensioenen. Pensioenfondsen hebben tot 1 januari 2024 de tijd om de Gedragslijn te implementeren.

Ons fonds heeft samen met onze pensioenuitvoeringsorganisatie AZL in kaart gebracht welke stappen het op de korte en langere termijn wil zetten om klachten te behandelen in lijn met de Gedragslijn. Ook heeft ons fonds meegedaan aan de nulmeting.

Belangrijke stap voor ons fonds is de aanpassing van de klachtenprocedure. Dit wordt in de eerste maanden van 2023 opgepakt. Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft hierin een adviesrecht. Een andere belangrijke stap die in de laatste maanden van 2022 door AZL is opgepakt is uitbreiding van de registratie van klachten. Daarmee voldoet ons fonds met ingang van 2023 aan de rapportageverplichtingen in de Gedragslijn. Een derde belangrijke stap die heel 2023 aandacht krijgt, zijn de drie waarden in de Gedragslijn: "ontvankelijk", "klantgevoelig" en "lerend". Doel is dat deelnemers en pensioengerechtigden de klachtenprocedure als laagdrempelig, eenvoudig en transparant ervaren.

2.6 Verzoeken om toepassing van de hardheidsclausule

Het bestuur heeft de mogelijkheid om in geval van een naar het oordeel van het bestuur schrijnende situatie, op grond van de hardheidsclausule af te wijken van het pensioenreglement. Verzoekt een deelnemer hierom, dan maakt het bestuur een afweging waarin de specifieke situatie, de belangen van de deelnemer en de belangen van ons fonds worden meegenomen. Het bestuur ontving in 2022 drie verzoeken tot toepassing van de hardheidsclausule. In alle drie de situaties kende het bestuur dit verzoek toe.

Een voorbeeld van een situatie die zich met enige regelmaat voordoet en waarbij het bestuur de hardheidsclausule toepast, is de situatie waarin een deelnemer buiten de aanvraagtermijn van één jaar (die tot een aantal jaren geleden gold) een verzoek tot premievrije voortzetting van de pensioenopbouw tijdens de WAO of WIA heeft ingediend, en verder voldoet aan alle reglementaire voorwaarden om hiervoor in aanmerking te komen.

2.7 Naleving AVG en Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen

Onze privacy-officer HVG Law heeft de Rapportage naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming over 2022 opgesteld. Onze Privacy Officer onderzoekt welke handelingen ons fonds in 2022 heeft uitgevoerd ter naleving van de AVG. Vervolgens zijn deze handelingen getoetst op de verplichtingen in de AVG en de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie. De conclusie van de privacy-officer is dat de AVG en de Gedragslijn in 2022 zijn nageleefd op de door de privacy-officer getoetste onderdelen. De privacy-officer heeft een aantal aanbevelingen gedaan ter verdere aanscherping van ons privacybeleid. Ons fonds zal deze aanbevelingen opvolgen.

Ons fonds verklaart dat in 2022 de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen is nageleefd.

2.8 Uitbestedingsbeleid en uitbestede werkzaamheden

Uitbestedingsbeleid

Ons fonds besteedt werkzaamheden uit aan andere organisaties. Zowel het pensioenbeheer, het vermogensbeheer als de bestuursondersteuning zijn uitbesteed. Het bestuur heeft hiervoor gekozen op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van ons fonds, de vereiste professionaliteit en de noodzakelijke risicobeheersing.

Het bestuur heeft een uitbestedingsbeleid vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten voor uitbesteding vastgelegd. Dat is in lijn met de eisen die de Pensioenwet en de Guidance uitbesteding door Pensioenfondsen van toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) daaraan stellen. Doelstelling van het uitbestedingsbeleid is om continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen. Hiermee blijven de reputatie en integriteit van ons fonds gewaarborgd. Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op alle activiteiten of processen die het bestuur heeft uitbesteed, die onmisbaar zijn voor de organisatie (bedrijfskritisch) of op een andere manier belangrijk zijn voor ons fonds. Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op alle bestaande en nieuwe uitbestedingsovereenkomsten. Het uitbestedingsbeleid is in 2021 voor het laatst geactualiseerd.

Voordat het bestuur activiteiten of processen uitbesteedt, onderzoekt het de mogelijke risico's en gevolgen (risicoanalyse) hiervan. Het bestuur verwacht van de uitbestedingspartijen dat zij de beheersing van de risico's op het gebied van integriteit (integriteitsrisico's) minimaal even goed hebben geregeld als ons fonds. Ons fonds beheerst de risico's op het punt van uitvoering (operationele risico's) door eisen te stellen aan zijn dienstverleners. Denk daarbij aan eisen die gaan over integriteit en aan continuïteit en kwaliteit.

Het bestuur toetst regelmatig of de uitbestede activiteiten of processen volgens de gemaakte afspraken worden uitgevoerd. Het bestuur doet dit door:

- Periodieke controles (audits) te laten uitvoeren bij de uitbestedingspartijen;
- De uitbestedingspartijen te laten rapporteren over de stand van zaken van de aanbevolen verbeteringen in de ISAE 3402-verklaring type II (of een daarmee vergelijkbare verklaring) en de werking van de processen;
- Maand- en kwartaalrapportages (Service Level Agreement (SLA)-rapportages) van de uitbestedingspartijen te bestuderen en te bespreken;
- Periodiek overleg en evaluatie met de uitbestedingspartijen over de uitvoering van de (bijgestelde) processen en activiteiten.

Het bestuur evalueert periodiek of de uitbestedingsrelatie nog aan de gestelde eisen voldoet. Als dat nodig is, beëindigen we de uitbestedingsrelatie of stellen we die bij.

Hieronder gaan wij in op taken die ons fonds heeft uitbesteed.

Administratie

AZL voert de administratie uit. De rechten en plichten van de uitvoeringsorganisatie en het fonds zijn vastgelegd in een overeenkomst, inclusief een Service Level Agreement (SLA) en een verwerkersovereenkomst. Met ingang van 1 januari 2021 is een overeenkomst gesloten voor de periode tot en met 31 december 2025.

AZL draagt zorg voor:

- de werkgeversadministratie;
- de pensioen- en deelnemersadministratie;
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- communicatiewerkzaamheden en -advies;
- uitvoerende actuariële werkzaamheden;
- handavingswerkzaamheden (aansluiting werkgevers, behandeling vrijstellingsverzoeken en incasso) en -advies.

Het bestuur heeft een nauwe samenwerking met AZL. Ons fonds vindt dat de verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden is geborgd dankzij ISAE-verklaringen, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere contractueel vastgelegde middelen. AZL verstrekt ieder jaar een ISAE 3402-rapportage aan ons fonds. AZL heeft de ISAE-rapportage over 2022 in februari 2023 opgeleverd, zodat de accountant bij de jaarwerkcontrole hierop kan steunen. Daarnaast heeft een externe auditor in maart 2023 over 2022 een ISAE 3000-statement afgegeven. Dit statement gaat over de opzet en het bestaan van het Interne Beheersingssysteem van AZL van de business units Actuarieel, Integrale Bestuursadvies (inclusief advies Handhaving), Verslaglegging, Communicatie, Excasso, Grootboek en het SLA-proces. Deze rapportages zijn gedeeld met het bestuur en besproken in de Pensioenuitvoerings- en Communicatiecommissie (PUCC). De PUCC voert de controle op het functioneren van AZL uit. Zij doet dat onder meer op basis van het uitbestedingsbeleid dat het bestuur heeft vastgesteld.

Vermogensbeheer

Ons fonds heeft MN aangesteld als fiduciair vermogensbeheerder. De rechten en plichten van de uitvoeringorganisatie en het fonds zijn vastgelegd in een overeenkomst. MN voert het fiduciair vermogensbeheer over de gehele portefeuille en doet dat op basis van het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan dat het bestuur heeft vastgesteld. Als onderdeel hiervan verzorgt MN de gehele beleggingsadministratie, stuurt MN de uitvoering van het beheer van de beleggingsportefeuille aan en voorziet MN ons fonds van rapportages over de uitvoering van het vermogensbeheer. MN verricht het feitelijke vermogensbeheer deels zelf en besteedt dit deels uit aan andere vermogensbeheerders wereldwijd. De controle op het functioneren van MN verrichten wij in eerste instantie op basis van de maand- en kwartaalrapportages die MN oplevert. De beleggingscommissie (BC) voerde in 2022 die controle uit. Dat gebeurt onder meer op basis van het beleid dat het bestuur heeft vastgesteld in het beleggingsplan en het uitbestedingsbeleid. Daarnaast bespreekt het bestuur de ontwikkelingen en de stand van zaken rondom de uitvoering van het vermogensbeheer met MN. Dat doet het bestuur samen met de externe beleggingsadviseur van Sprenkels en de BC. MN verstrekt ons fonds ook elk jaar een ISAE 3402-rapportage over haar processen. Dit geeft de BC en het bestuur gedetailleerd inzicht in de belangrijkste primaire processen van MN. Deze rapportage is gedeeld met het bestuur en besproken in de PUCC. De werkzaamheden van MN worden in een cyclus van drie jaar geëvalueerd. Elk jaar vinden op deelaspecten beoordelingen plaats.

Bewaarder

De bewaarder (custodian) is Citibank. Hier worden beleggingen bewaard voor ons fonds. MN regelt dit namens ons fonds.

Bestuursondersteuning

De bestuursondersteuning is ondergebracht bij Montae & Partners (M&P). Deze partij is onafhankelijk van de pensioenuitvoering en -administratie en het vermogensbeheer. De werkzaamheden zijn vastgelegd in een overeenkomst, SLA en verwerkersovereenkomst. M&P levert na afloop van ieder kwartaal een SLA-rapportage op die wordt besproken in de PUCC. Daarnaast vindt er minimaal één keer per jaar een evaluatiegesprek plaats over de dienstverlening.

Sleutelfuncties

De vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer is uitbesteed aan PwC. De werkzaamheden zijn vastgelegd in een overeenkomst en SLA.

Het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer is sinds december 2022 belegd binnen het bestuur bij mevrouw Van Eekelen. Tot die tijd werd het houderschap tijdelijk ingevuld door middel van insourcing. De heer Lohman van PwC was tijdelijk sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Het houderschap en de vervulling van de sleutelfunctie actuariel heeft ons fonds uitbesteed aan de certificerend actuaaris van Willis Towers Watson (WTW). De werkzaamheden zijn vastgelegd in een overeenkomst en SLA.

De vervulling van de sleutelfunctie interne audit heeft ons fonds uitbesteed aan 4PP Audit. Het houderschap van de sleutelfunctie interne audit is belegd bij de heer Brouwer. De werkzaamheden zijn vastgelegd in een overeenkomst en SLA.

In 7.9 leest u meer over de positie van de sleutelfuncties in de bestuursstructuur (governance structuur) van ons fonds.

Externe ondersteuning en -controle

De controle van de jaarrekening heeft ons fonds toevertrouwd aan KPMG Accountants.

Bij de actuariële ondersteuning maken wij onderscheid tussen uitvoerende, adviserende en waarmerkende werkzaamheden. AZL verzorgt de uitvoerende werkzaamheden. Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden en de waarmerkende werkzaamheden opgedragen aan WTW. De gedragscode van WTW is goedgekeurd door DNB. Daardoor kan ons fonds zowel de adviserende werkzaamheden als de waarmerkende werkzaamheden bij WTW beleggen. Deze werkzaamheden worden onafhankelijk van elkaar uitgevoerd door verschillende personen.

HVG Law is onze compliance officer. De compliance officer controleert onder andere of de gedragscode wordt nageleefd. Daarnaast is HVG Law ook aangesteld als privacy officer. Deze ziet er onder andere toe op hoe ons fonds omgaat met persoonsgegevens.

2.9 Uitvoeringskosten

Ons fonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze kosten bestaan uit twee delen: kosten voor het pensioenbeheer (de uitvoering van de pensioenregeling) en kosten voor het vermogensbeheer. Het bestuur geeft hiermee inzicht in de opbouw van de kosten. Ons fonds volgt de aanbevelingen van de Pensioenfederatie (PF) en toezichthouder Autoriteit Financiële Markten (AFM) over de manier waarop pensioenfondsen de kosten kunnen presenteren. Ons fonds sluit daarop aan. Dit maakt het mogelijk om de kosten van ons fonds te vergelijken met die van andere pensioenfondsen. De kosten voor het pensioenbeheer worden uitgedrukt per 'normdeelnemer'. De normdeelnemer is de actieve of gepensioneerde deelnemer. De kosten vermogensbeheer worden uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het totale belegde vermogen.

In 2022 heeft ons fonds deelgenomen aan de BELL-kostenbenchmark (voorheen bekend als LCP). Dit benchmarkonderzoek geeft inzicht in de uitvoeringskosten voor zowel pensioenbeheer als vermogensbeheer ten opzichte van andere pensioenfondsen, over het jaar 2021. Daarnaast heeft ons fonds deelgenomen aan de CEM-kostenbenchmark. Dat benchmarkonderzoek heeft uitsluitend betrekking op het vermogensbeheer.

Kostenoverzicht

	2022	2021
Pensioenbeheer		
Totale kosten pensioenbeheer	€ 7.622	€ 7.452
Kosten in euro per deelnemer ¹⁾	€ 103,00	€ 102,44

Kostenoverzicht Pensioenbeheer

	2022	2021
Administratiekosten	5.293	5.534
Bestuur- / governancekosten	1.817	1.545
Controlekosten	123	114
Advieskosten	609	523
Overige kosten	367	354
Totale uitvoeringskosten voor herallocatie	8.209	8.070
Herallocatie naar kosten vermogensbeheer	-587	-618
Totale uitvoeringskosten na herallocatie	7.622	7.452

Bovengenoemde bedragen zijn inclusief kosten voor het Project WTP ad 506 214

Kosten in euro per deelnemer ²⁾ € 103,00 (2021: € 102,44).

Toelichting bij de uitvoeringskosten Pensioenbeheer

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten over boekjaar 2022 zijn met € 170.000,- gestegen ten opzichte van boekjaar 2021. Deze kostenstijging is met name veroorzaakt door de toegenomen projectkosten WTP.

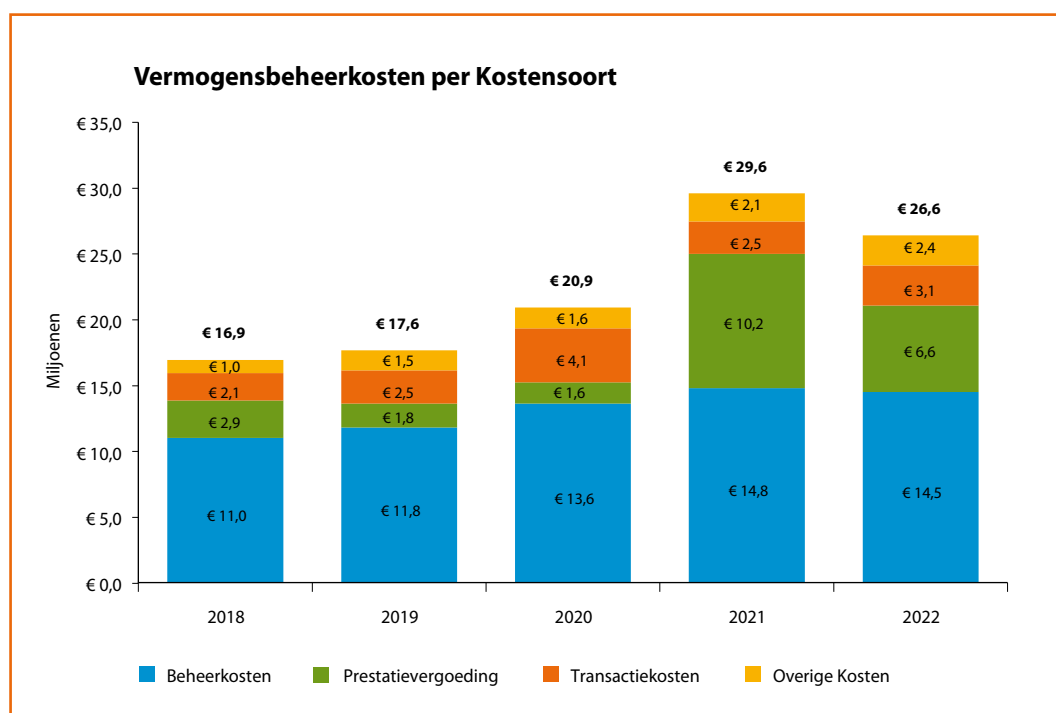
Uit de benchmarkrapportage blijkt dat de uitvoeringskosten bij ons fonds lager liggen dan bij vergelijkbare fondsen die hebben deelgenomen aan de benchmark.

1) Kosten komen uit de jaarrekening. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerd deelnemers. Oud-deelnemers tellen dus niet mee. Voor de samenstelling van de kosten wordt verwezen naar toelichting [19] op de staat van baten en lasten.

2) Kosten komen uit de jaarrekening. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Oud-deelnemers tellen dus niet mee. Voor de samenstelling van de kosten wordt verwezen naar toelichting [19] op de staat van baten en lasten.

Toelichting bij de kosten Vermogensbeheer

	2022	2021
Vermogensbeheer		
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen ¹⁾	0,62%	0,66%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,06%
Totale kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,70%	0,72%

Vermogensbeheer

Als de vermogensbeheerkosten worden afgezet tegen het belegd vermogen, wordt zichtbaar dat de totale vermogensbeheerkosten in het afgelopen jaar zijn gedaald met 0,02%-punt (2 basispunten).

Onderliggend zijn de relatieve prestatievergoedingen gedaald en zijn de beheerkosten, transactiekosten en overige kosten toegenomen.

Beheerkosten

De relatieve beheerkosten zijn toegenomen. Ten opzichte van 2021 zijn de beheerkosten gestegen met 2,4 basispunten. Beheerkosten worden berekend over het belegd vermogen dat in 2022 is gedaald.

¹⁾ Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 2.582.000,-. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening en zijn geschat op € 24.042.000,-. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa € 26.624.000,-.

Prestatievergoedingen

De prestatievergoeding voor de gehele portefeuille daalde met 7,3 basispunten ten opzichte van vorig jaar. Het afgelopen jaar namen de prestatievergoedingen af na een jaar (2021) waarin zeer goede resultaten werden behaald door de beheerders van Private Equity en infrastructuur. Zij konden gezien hun beperkt positieve resultaten over 2022 nog steeds aanspraak maken op prestatievergoedingen omdat deze worden berekend over een langere periode.

Transactiekosten

Voorgaande grafiek laat zien dat de transactiekosten zijn toegenomen met 2,1 basispunten, vooral door hogere spreads bij vastrentende waardenportefeuilles, transacties door regelmatige bijsturing van de portefeuille om de strategische gewichten te behouden en een aantal omzettingen in portefeuilles als gevolg van strategiewijzigingen.

Overige kosten

De overige kosten (onder andere custody en accountantskosten) stegen met 0,7 basispunten tot 5,9 basispunten.

Toelichting bestuur

Het bestuur van Bpf MITT beseft dat de beleggingscategorieën Private Equity en Infrastructuur een groot deel van de totale vermogensbeheerkosten van Bpf MITT omvatten (dit jaar ongeveer 62%). Maar het bestuur vindt dat verantwoord omdat daar een hoger netto rendement tegenover staat en er alleen een prestatievergoeding wordt betaald als de prestatie ook geleverd is.

3. Communicatie

3.1 Communicatiebeleid

Ons fonds heeft een commissie (PUCC). Deze commissie is onder andere verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en geeft sturing aan de uitvoering van het communicatiebeleid. Daarbij zijn de missie, de kernwaarden en het communicatiebeleidsplan 2022 - 2024 leidend. Elk jaar evalueert ons fonds het communicatiebeleidsplan en worden eventuele aanpassingen doorgevoerd. Ook winnen we advies in bij het VO. Voor de uitvoering stelt ons fonds jaarlijks een jaarkalender op met bijbehorende begroting. Daarin zijn de communicatiethema's en -activiteiten voor dat jaar opgenomen.

Voor de communicatie over de invoering van de nieuwe pensioenregeling vanwege de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) is een apart communicatieplan opgesteld. Het communicatieplan dat bij het implementatieplan hoort zoals we dat moeten aanleveren bij de AFM, gaat onderdeel uitmaken van dit aparte communicatieplan. Ons communicatiebeleidsplan is en blijft de kapstok voor alle communicatie.

3.2 Doelstellingen

De doelen van de communicatie van ons fonds hangen samen met vertrouwen. Vertrouwen in het fonds, in de pensioenregeling en de uitvoering. Want vertrouwen is de basis. Pas daarna interesseert een deelnemer zich voor de afzender en de inhoud.

Voor deelnemers heeft ons fonds drie kerndoelen:

1. Deelnemers hebben een goed en positief beeld van pensioen en het pensioenfonds;
2. Deelnemers voelen zich thuis;
3. Deelnemers kennen hun pensioensituatie en komen in actie als dat nodig is.

Voor werkgevers zijn de kerndoelen van ons fonds:

1. Werkgevers hebben een positief beeld van het pensioenfonds;
2. Werkgevers ervaren dat ze ontzorgd worden en komen waar nodig in actie;
3. Werkgevers ervaren verbinding met ons fonds.

3.3 Communicatiestrategie

De communicatiestrategie van ons fonds verloopt langs vijf lijnen:

1. Werken aan vertrouwen;
2. Perspectief van de deelnemer;
3. De werkgever als ambassadeur;
4. Dialoog & feedback;
5. Digitale ambitie.

3.4 Communicatie met (oud-)deelnemers en pensioengerechtigden

Ons fonds communiceert bij voorkeur digitaal met alle doelgroepen. Wij hebben de afgelopen jaren groei van het digitale bereik gerealiseerd. Wij verzamelen actief e-mailadressen van deelnemers. Dat doen we via werkgevers, via 'Mijn Pensioenadministratie' en via 'Mijn Pensioencijfers'. Dat blijven wij doen. Bij het verzenden van wettelijk verplichte communicatie-uitingen houden we rekening met het voorkeurskanaal van de deelnemer. Dat betekent dat de deelnemer die uitingen per post ontvangt als hij bezwaar heeft gemaakt tegen digitale communicatie.

Mijn Pensioenplan

Eind 2021 is de pensioenplanner vervangen door een nieuw digitaal hulpmiddel: Mijn Pensioenplan. Hiermee kunnen deelnemers hun eigen pensioenplan maken en de gevolgen van de keuzes direct zien. In het eerste kwartaal van 2022 hebben we een promotiecampagne gelanceerd. In die campagne vertelden een deelnemer en een werkgever over de voordelen van Mijn Pensioenplan en verstuurd we meerdere mailalerts. Gedurende het jaar maakten 800 deelnemers een of meerdere pensioenplannen aan. Iets minder dan 250 deelnemers vroegen definitief hun pensioen aan via Mijn Pensioenplan. In de tweede helft van 2022 is de bekendheid van Mijn Pensioenplan en de Pensioenschets via onderzoek gemeten. De resultaten en vervolgacties zijn in behandeling.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Wij zijn ons bewust van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Die passen we ook toe in ons beleggingsbeleid. Onze deelnemers vinden dit een belangrijk onderwerp, zo bleek uit eerder onderzoek. Om de informatie over maatschappelijk verantwoord beleggen toegankelijker te maken, hebben we een infographic ontwikkeld voor de website. Naarmate de deelnemer verder doorklikt in deze infographic, krijgt hij meer gedetailleerde informatie.

Verkort jaarverslag

In de tweede helft van 2022 publiceerden we een verkort jaarverslag. In lijn met de communicatiestrategie besteedden we daarin aandacht aan de zichtbaarheid van het fonds. We lieten maar liefst 3 nieuwe VO-leden aan het woord: Piet Hein Rondhuis, Afke Albada en Joep Schellen. Leden van het VO en de Raad van Toezicht (RvT) krijgen ook een meer prominente plek op de website. De voorbereidingen daarvoor zijn eind 2022 in gang gezet.

Communicatie over verhoging

De financiële situatie van ons fonds is een terugkerend onderwerp in de communicatie. In 2022 is die verbeterd. We konden gebruik maken van de versoepelde regels rond het verhogen van pensioenen. Dat betekent dat we alle pensioenen per 1 oktober 2022 konden verhogen. Per 1 januari 2023 konden we een tweede verhoging toekennen. Om dit goede nieuws met onze deelnemers en werkgevers te delen, zijn op verschillende momenten verschillende communicatiemiddelen ingezet. We maakten gebruik van brieven, mailalerts en de website voor meer achtergrondinformatie. De actieve deelnemers informeerden we via onze pensioenkrant, MITTWinter.

Wet Toekomst Pensioenen (WTP)

De WTP is een terugkerend onderwerp in onze communicatie. We nemen onze deelnemers mee in het proces en de stappen die we samen met sociale partners daarin zetten. Dat past binnen het communicatieplan over deze transitie. Om die in goede banen te leiden, is er een projectgroep opgericht met verschillende werkstromen. In de werkstroom communicatie stemmen we alle bij het project horende communicatie af. Begin 2023 beginnen we met de opzet van het verplichte communicatieplan dat bij het implementatieplan hoort. De AFM toetst dit plan.

Keuzebegeleiding is een onderdeel van de WTP dat onze nadrukkelijke aandacht heeft. In samenwerking met M&P heeft de Universiteit Maastricht een onderzoek opgezet over dit onderwerp. We hebben deelnemers van ons fonds die kort voor hun pensioendatum zaten, gevraagd om aan dit onderzoek mee te doen. Het onderzoek is eind 2022 afgerond. De resultaten worden verwerkt in het communicatieplan.

Bedrag ineens

Hoewel de ingangsdatum van de nieuwe keuzemogelijkheid 'bedrag ineens' keer op keer wordt uitgesteld, hebben we de communicatie hierover voorbereid. We maken gebruik van een animatie die AZL heeft gemaakt en daarnaast breiden we de informatie over keuzemogelijkheden op onze website uit. Het spreekt voor zich dat we onze deelnemers van het uitstel van de ingangsdatum op de hoogte houden via nieuwsberichten op de website.

Klachtenregeling

De PF heeft een nieuwe gedragslijn over klachten gepubliceerd. Ook wij gaan onze klachten conform die gedragslijn behandelen. We hebben onze deelnemers daarover geïnformeerd met een mailalert.

3.5 Communicatie met werkgevers

Onze werkgevers zijn en blijven een belangrijke doelgroep in onze communicatie. Enerzijds omdat we informatie van hen nodig hebben om de pensioenadministratie actueel te houden, anderzijds omdat ze een belangrijke brug zijn naar onze actieve deelnemers. We zorgen er daarom altijd voor dat de werkgevers tijdig weten welke communicatie we uitsenden naar onze deelnemers. Mochten ze daar dan vragen over krijgen, dan zijn ze voorbereid. Dat gold in 2022 ook voor de communicatie over de verhoging van de pensioenen.

Ondersteuning werkgevers

We stellen meerdere tools beschikbaar aan de werkgever ter ondersteuning in zijn rol als intermediair in de communicatie met deelnemers. We bieden daarvoor een werkgeverschecklist, een werkgevershandleiding en een informatiekaart. Verder houden we werkgevers op de hoogte met twee digitale nieuwsbrieven en diverse mailalerts.

Basiscursus pensioen

Twee keer per jaar bieden we een basiscursus pensioen voor werkgevers aan. Na het volgen van deze cursus zijn ze beter in staat om vragen van hun medewerkers te beantwoorden. In 2022 was er in mei een online cursus en in september een fysieke variant. Werkgevers die deelnemen, waardeerden de cursus met 'goed' en 'uitstekend'.

Aansluitbrieven

We hebben in 2022 nieuwe brieven en vragenlijsten in gebruik genomen voor werkgevers die (mogelijk) verplicht aangesloten moeten zijn. In 2023 gaan we deze brieven verfijnen en specifieker maken voor MITT en Textielverzorging.

Kennismakingspresentatie

We stellen ons graag voor aan andere pensioenfondsen en aan werkgevers die op vrijwillige basis willen aansluiten bij ons fonds. Daarvoor is een kennismakingspresentatie beschikbaar, die we in 2022 verder hebben aangescherpt.

4. Financieel

4.1 Premie

Ons fonds financiert de verplichte pensioenregeling (ouderdoms-, partner- en wezenpensioen) met een doorsneepremie. De doorsneepremie is een gelijk premiepercentage voor alle deelnemers met een gelijke pensioenopbouw. De totale premie is voor 2022 vastgesteld op 26,4% van de pensioengrondslag. Eind 2022 is de premie voor 2023 vastgesteld op hetzelfde percentage. Deelnemers betalen maximaal een derde hiervan. Ons fonds is wettelijk verplicht om een kostendekkende premie vast te stellen. Om wisselingen in de hoogte van de premie te voorkomen, stelt ons fonds de kostendekkende premie vast met een zogeheten premiedemping waarbij rekening wordt gehouden met een verwacht rendement.

In de samenvatting van het actuair rapport in dit verslag staat dat de premie van 26,4% die in 2022 ontvangen is, hoger is dan de gedempte kostendekkende premie die in lijn met de ABTN is vastgesteld. De ontvangen premie is echter lager dan de premie die nodig is om de dekkingsgraad op peil te houden.

De kostendekkende premie, gedempte kostendekkende premie en feitelijke premie zijn als volgt samengesteld:

	Kosten- dekkende premie	Gedempte kosten- dekkende premie	Feitelijke premie
Actuarieel benodigd	143.637	61.008	61.008
Opslag in stand houden vereist vermogen	26.717	11.347	11.347
Opslag voor uitvoeringskosten	6.709	6.709	6.709
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	32.017	32.017
Overschot	0	0	3.882
	177.063	111.081	114.963

4.2 Ontwikkeling dekkingsgraad

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de bezittingen (het vermogen) en de verplichtingen (de uit te keren pensioenen, nu en in de toekomst) van ons fonds. De dekkingsgraad wordt uitgedrukt in een percentage. Bij een dekkingsgraad van 105% heeft het fonds voor elke euro die het (in de toekomst) moet uitkeren, €1,05 in kas. De dekkingsgraad wordt op maandbasis berekend. Op de laatste dag van elke maand maakt ons fonds de balans op. Dat levert de actuele dekkingsgraad op.

Beleidsdekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK is de beleidsdekkingsgraad bepalend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is het voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de voorliggende twaalf maanden. Daarmee is het percentage minder afhankelijk van de maandelijkse schommelingen (de maandkoersen van onze beleggingen) dan de actuele dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad van het fonds was eind 2022 114,5% (eind 2021 was deze 99,8%).

Het verloop van de dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Actuele dekkings- graad 2022	Actuele dekkings graad 2021
Primo	4.248.358	4.059.481	104,7%	93,3%
Beleggingsopbrengsten	-734.414	-1.393.039	27,1%	12,2%
Premie	104.901	140.284	-1,0%	-0,8%
Waardeoverdrachten	-8.114	-8.219	0,0%	-0,1%
Kosten	2.432	1.419	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-75.686	-76.154	0,1%	-0,2%
Kanssystemen	-9	-9.680	0,2%	0,2%
Toeslagverlening	0	280.310	-6,8%	0,0%
Overige mutaties TV	4	40.488	-1,1%	0,0%
Andere oorzaken	-446	0	-0,1%	0,0%
Kruiseffecten	0	0	-6,6%	0,1%
Ultimo	3.537.026	3.034.890	116,5%	104,7%

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij wordt aangenomen dat de pensioenen in de toekomst worden verhoogd met de stijging van de prijzen (prijsindexatie). Eind 2022 was de reële dekkingsgraad 82,0% (eind 2021 was dit 78,7%).

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft weer of de premie hoog genoeg is om de nieuwe pensioenopbouw in te kopen op basis van de renteterminstructuur. Bij een premiedekkingsgraad van 100% of meer brengt ons fonds genoeg premie in rekening om de opbouw van de pensioenen te betalen. De ontwikkeling van de premiedekkingsgraad was de afgelopen jaren als volgt:

datum	actuele dekkingsgraad	premie dekkingsgraad
1-1-2015	102,1%	103,5%
1-1-2016	97,0%	93,6%
1-1-2017	98,4%	83,7%
1-1-2018	103,6%	90,0%
1-1-2019	100,5%	88,5%
1-1-2020	99,7%	72,3%
1-1-2021	93,3%	69,5%
1-1-2022	104,7%	75,4%

Uit dit overzicht blijkt dat de premie de afgelopen jaren een negatief effect heeft gehad op de financiële positie van ons fonds. Dit is vooral nadelig voor oud-deelnemers en pensioengerechtigden. De kans op een toeslag wordt namelijk kleiner en de kans op een verlaging wordt groter. Wel hebben pensioengerechtigden een volledige pensioenuitkering ontvangen, óók toen de dekkingsgraad onder de 100% lag.

Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad van ons fonds per eind 2022 is 114,5%. Dit is lager dan de vereiste dekkingsgraad (eind 2022: 123,0%), maar hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad (eind 2022: 104,4%). Daardoor is er sprake van een reservetekort. Ons fonds is niet langer in dekkingstekort. De afgelopen jaren, tot en met 2021 was dit wel het geval.

Ons fonds heeft een herstelplan. Daarin staat welke maatregelen ons fonds inzet om binnen de maximale hersteltermijn de beleidsdekkingsgraad weer boven de vereiste dekkingsgraad te hebben. In het eerste kwartaal van 2023 heeft ons fonds de jaarlijkse update van het herstelplan uitgevoerd.

Financieel crisisplan en calamiteitenplan

Ons fonds heeft een financieel crisisplan. Doel van een crisisplan is dat het bestuur vooraf beschrijft welke crisismaatregelen beschikbaar zijn, wat de impact van deze maatregelen is, welke procedures doorlopen moeten worden en hoe wordt gecommuniceerd. Het bestuur kan daarmee slagvaardig opereren wanneer een crisissituatie daadwerkelijk optreedt. Daarnaast is er een calamiteitenplan.

Haalbaarheidstoets

Met een haalbaarheidstoets kijkt een fonds naar het pensioenresultaat. De bedoeling van de toets is om na te gaan of de verwachtingen (ambities) voor het uiteindelijke pensioen nog realistisch genoeg zijn. Het fonds maakt een theoretische berekening en kijkt of we de afgesproken ambities over een periode van de komende 60 jaar kunnen halen. Maar ook of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is en of ons fonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Als dat verwachte pensioenresultaat onvoldoende is, overlegt ons fonds met sociale partners met welke maatregelen we toch het verwachte pensioenresultaat kunnen behalen. De haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd aan de hand van de risicohouding van ons fonds. Dat is de mate waarin een fonds (na overleg met sociale partners en de organen van ons fonds) beleggingsrisico's kan en wil lopen.

Voor de haalbaarheidstoets zelf zijn ambities vastgelegd in de vorm van grenzen waar de uitkomsten aan moeten voldoen. Voor de risicohouding op lange termijn zijn deze grenzen vastgesteld:

- de grens voor het pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie als vertrekpunt is gesteld op 85%;
- de grens voor het pensioenresultaat vanuit een neutrale financiële positie, de evenwichtssituatie, is gesteld op 94%;
- de grens voor de maximale relatieve afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau in een slechtweerscenario is op 30% gesteld.

Sinds 1 januari 2016 moet ons fonds elk jaar de haalbaarheidstoets uitvoeren. Sindsdien is het verwacht pensioenresultaat op basis van de haalbaarheidstoets voldoende. In de haalbaarheidstoets 2022 is het verwacht pensioenresultaat op basis van de feitelijke financiële positie 87,5% (mediaan) en dat is hoger dan de gekozen ondergrens van 85,0%. In een slechtweerscenario is het pensioenresultaat 25,3% lager dan in het mediane scenario en dat valt binnen de gekozen maximale afwijking in slechtweer van 30,0%. Hiermee wordt voldaan aan de gekozen grenzen van de haalbaarheidstoets.

Z-score en performancetoets

Het is belangrijk dat een bedrijfstakpensioenfonds op langere termijn voldoende beleggingsrendement behaalt. De z-score laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de portefeuillebenchmark. Een positief getal betekent dat de beleggingen van een fonds het beter deden dan de benchmark. Een negatief getal betekent dat de beleggingen van een fonds het juist slechter deden. Ook de kosten tellen mee in de berekening. Pensioenfondsen berekenen elk jaar een z-score. Ook doen ze elk jaar een performancetoets; het gemiddelde van de z-scores over vijf jaar.

Bij een slechte prestatie kunnen verplicht aangesloten ondernemingen vinden dat de verplichtstelling een nadeel voor hen is. Een werkgever kan dan op basis van artikel 5 Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 een verzoek tot vrijstelling indienen. Dit mag als de performancetoets laat zien, dat ons beleggingsrendement over een periode van vijf jaar lager was dan onze normportefeuille. De performancetoets is negatief als de uitkomst lager is dan 0. Voldoet het verzoek van de werkgever aan de voorwaarden van het

Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000, dan moet ons fonds de vrijstelling verlenen. De z-score in 2022 is 0,49. De performancetoets is 1,58. Er is dan ook geen reden om een eventueel verzoek om vrijstelling op basis van artikel 5 Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 in te willigen.

5. Beleggingen

5.1 Macro-economische terugblik en korte vooruitblik

Het jaar begon met omikron...

Het lijkt alweer een lange tijd geleden, maar 2022 begon nog met strenge lockdownmaatregelen ter bestrijding van de omikronvariant. Door de opgebouwde groepsimmunitet en het mildere ziektebeeld van omikron werden deze maatregelen echter al snel afgebouwd. Economieën leken te gaan normaliseren.

...en de oorlog in Oekraïne

Maar al vrij snel volgde een nieuwe schok. Met afstand de meest impactvolle gebeurtenis van het jaar was de schokkende Russische invasie in Oekraïne. Na enkele weken werd duidelijk dat het conflict niet snel zou worden beëindigd en ook nu duurt de oorlog nog altijd voort.

De internationale verontwaardiging op de Russische inval was groot. Veel landen legden Rusland sancties op – waaronder afsluiting van het internationale betalingssysteem SWIFT en de beslaglegging op dollars en euro's in de Russische buitenlandse reserve. Als reactie hierop draaide Rusland sinds mei de energiekraan naar Europa dicht en steeg de gasprijs in de zomer naar een historisch hoogtepunt van € 350 per megawattuur.

Gedwongen productiebeperkingen werden voorkomen

Zonder de aanvoer van Russisch gas werd Europa voor een grote uitdaging gesteld de gasvoorraden voldoende te vullen. De vrees bestond dat gedwongen rantsoeneringen nodig zouden zijn om het tekort aan gas op te vangen. Dit zou een diepe recessie teweegbrengen.

Geleidelijk werd duidelijk dat de EU de gasvoorraden voldoende wist te vullen. Geholpen door besparingen van huishoudens en bedrijven, extra import van LNG, Noors en Afrikaans gas en bovenal mild winterweer werd een energiecrisis deze winter vermeden.

Bezoek van Pelosi aan Taiwan liet geopolitieke spanningen kortstondig oplopen

De oorlog in Oekraïne was niet de enige gebeurtenis die zorgde voor oplopende geopolitieke spanningen. Begin augustus bracht de Amerikaanse politicus Pelosi een bezoek aan Taiwan. In reactie hierop hield China de grootste militaire oefeningen ooit en heeft het een aantal economische sancties tegen Taiwan ingesteld. Geopolitieke experts verwachten niet dat de situatie op korte termijn ontspoord: het is voor China de komende jaren militair en economisch onvoordelig Taiwan te annexeren. Een Chinese militaire reactie zou onder andere leiden tot grootschalige ontkoppeling van China en het Westen en dat is op dit moment niet in China's belang.

Inflatie bleef lange tijd hoog, maar is begonnen aan een daling

Het jaar 2022 gaat ook de boeken in als een jaar met zeer hoge inflatie. Het prijspeil werd wereldwijd opgedreven door stijgende energie- en voedselprijzen en in Europa nog eens extra door devaluatie van de dollar ten opzichte van de euro. Aangezien veel grondstoffen in dollars worden afgerekend, dreef dat de prijs in euro's extra op. Hoewel de prijsdruk voor goederen afnam, nam die bij diensten juist toe door de latere heropening van dienstensectoren.

In strijd tegen de hoge inflatie hebben centrale banken de beleidsrente verhoogd: de Fed verhoogde met 4,25% en de ECB met 2,50%. Dit deden ze met historisch gezien grote rentestappen van 0,75%. Eind 2022 hebben centrale banken het tempo van de renteverhogingen gematigd. Het gecombineerde effect van wegebbende pandemie- en oorlogseffecten en de renteverhogingen hebben er toe geleid dat de inflatie in de Verenigde Staten in de zomer piekte (op 9%) en Europa (10,6%) in het najaar volgde.

Economische activiteit viel terug

Na de heropeningsspurts van 2021 viel de economische groei in 2022 terug. Bedrijven, consumenten en beleggers werden gedurende het jaar steeds minder positief over de toekomst. In Europa speelden de hoge energieprijzen hierin ook een rol. Het negatieve sentiment kwam echter niet overeen met de harde economische data, welke voor het grootste deel van het jaar solide bleven.

Onder andere winkelverkoop en de industriële productie hielden stand. Enerzijds viel de energie-intensieve productie door de sterk gestegen energieprijzen terug, zoals in de chemische sector. Anderzijds herstelde bijvoorbeeld de productie van auto's juist, omdat onderdelen als computerchips geleidelijk weer beschikbaar kwamen.

Ook dienstensectoren bleven groeien. Deze werden als laatste heropend en profiteerden nog van inhaalbesteding. Hoge werkgelegenheid en tijdens lockdowns opgebouwde besparingen financierden deze inhaalvraag. Een voorbeeld hiervan is de herstel-hausse van het toerisme.

De economische groei in 2022 viel in vergelijking met 2021 terug, maar de gevreesde recessie bleef uit. Vertrouwenscijfers lijken aan het einde van het jaar te hebben gebodemd en toonden de laatste maanden door de gedaalde gasprijs weer tekenen van herstel.

China maakte einde aan zerocovidbeleid

In de nadagen van 2022 kreeg de wereldeconomie een positieve verrassing. Na een periode van maatschappelijke onrust heeft de Chinese overheid eind december het strenge zerocovidbeleid losgelaten. Tot kort daarvoor was een gebied dat ruim een kwart van de Chinese economische groei genereert in lockdown en dat voedde bij economen en beleidsmakers zorgen omtrent tegenvallende economische groei, nieuwe aanbodketenverstoringen en vraaguitval. De heropening in China kan ondersteunend zijn voor de mondiale economische groei, maar ook de inflatieproblemen vergroten. Groeiherstel van de Chinese economie gaat immers gepaard met meer vraag naar grondstoffen en energie.

Financiële markten hadden het zwaar, maar herpakten zich

Financiële markten hebben een volatiel jaar achter de rug. Aandelenkoersen daalden en obligatierentes stegen als gevolg van de (snelle) monetaire verkrapping, de oorlog in Oekraïne en recessievrees. Afgelopen jaar was zelfs het slechtste jaar ooit gemeten voor obligaties. Het vierde kwartaal bracht financiële markten enige verlichting door afnemende inflatie en minder grote rentestappen van centrale banken.

Economische tegenwind neemt waarschijnlijk af in 2023

Nu de inflatie begonnen is aan een daling en vertrouwenscijfers waarschijnlijk hebben gebodemd, neemt naar verwachting de economische tegenwind af. Door de combinatie van geleidelijk oplopende loonstijgingen met lagere inflatie, kan de koopkrachtklap afnemen, hetgeen de economische activiteit kan ondersteunen. Dalende inflatie kan tevens leiden tot een spoedig einde aan de renteverhogingen van centrale banken of zelfs weer renteverlaging richting het einde van 2023.

Eerder genoemde heropening van China kan de groei verder ondersteunen. Bovendien zijn de recessiezorgen in Europa afgenomen doordat Europa boven verwachting goed uit de energiecrisis is gekomen en een goede uitgangspositie voor komende winter heeft gecreëerd. Al deze ontwikkelingen in ogenschouw genomen zien wij toenemende aanwijzingen op een relatief zachte landing. Een recessie is nog niet uitgesloten, maar mocht dit het geval worden, dan zal deze waarschijnlijk korter en milder blijven dan eerder gevreesd werd.

Door de ongewone omstandigheden, zoals na-ijl effecten van de pandemie, de slepende Oekraïne oorlog, geopolitieke spanningen tussen de VS en China en de snelle monetaire verkrapping is de onzekerheid omtrent de economische scenario's echter hoger dan normaal. Ook is het niet uitgesloten dat bepaalde inflatiecomponenten hardnekkiger blijken en het risico op te snelle beleidsverkrapping blijft bestaan.

5.2 Beleggingsbeleid en -beslissingen 2022

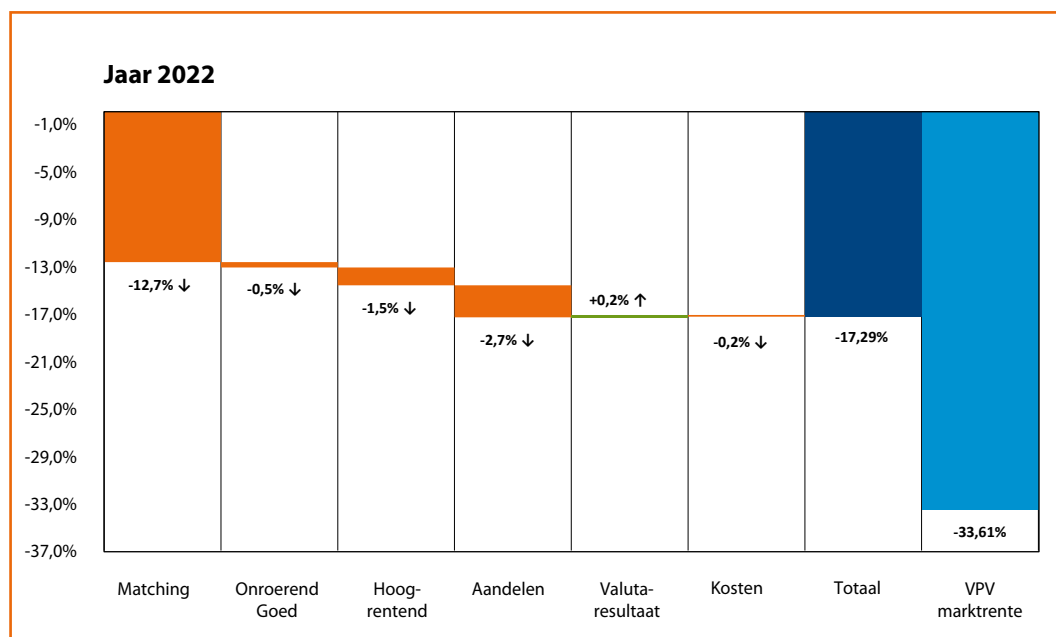
In deze paragraaf bekijken wij terug op het beleggingsbeleid dat ons fonds in 2022 voerde. Ook gaan wij in op de belangrijkste beleggingsbeslissingen.

Rendement

Ons fonds heeft als hoofddoelstelling om op lange termijn een hoger rendement te behalen dan de waardeverandering van de verplichtingen van ons fonds. Dit zogeheten overrendement ten opzichte van de verplichtingen is nodig om ons fonds verder te laten herstellen en toeslagverlening in de toekomst mogelijk te maken. In 2022 is deze doelstelling, een overrendement van gemiddeld 2,3% per jaar, ruimschoots gehaald. Dit kwam door het zeer sterk oplopen van de rente en ondanks het negatieve resultaat van zowel de matching als van de return portefeuille. Door de sterke rentestijging daalde de waarde van de verplichtingen van het fonds. De waarde van de beleggingen van het fonds nam door dezelfde oorzaak (de sterk gestegen rente) ook af, maar veel minder dan de afname van de waarde van de verplichtingen. Een van de redenen hiervoor is dat ons fonds maar een deel (ongeveer 30%) van het renterisico afdekt.

De beleggingen van ons fonds rendeerden negatief met -17,3%, terwijl de verplichtingen (op marktwaarde) daalden met 33,6%. Per saldo is hierdoor de dekkingsgraad van het fonds, na indexatie, over het verslagjaar flink gestegen van 104,7% naar 116,5%.

In onderstaande grafiek is te zien hoe de verschillende onderdelen van de beleggingsportefeuille hebben bijgedragen aan het resultaat.

Het overrendement ten opzichte van de verplichtingen (op basis van marktrente) bedroeg over heel 2022 16,3%. Over een periode van drie jaar is het gerealiseerde geannualiseerde overrendement verbeterd ten opzichte van een jaar geleden van 1,4% naar 9,1% nu. Dit is ruim boven het niveau van onze lange termijn doelstelling van 2,3%.

Naast de doelstelling om een overrendement ten opzichte van de verplichtingen te behalen, wordt ook beoordeeld hoe het rendement van ons fonds zich verhoudt tot de specifieke portefeuille benchmark. In 2022 is een netto rendement behaald van -17,3%. Dit is lager dan het benchmarkrendement van -17,2%. Het netto rendement is na aftrek van de kosten. In het resultaat van de benchmark worden geen kosten meegenomen.

In de onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven.

		Ver- plichtingen	Beleggingen	Over- rendement t.o.v. ver- plichtingen	Over- rendement t.o.v. benchmark
	Beleggingen	(marktrente)	Benchmark		
1 jaar ¹⁾	-17,3%	-33,6%	-17,2%	16,3%	-0,1%
3 jaar ¹⁾	-2,9%	-11,9%	-3,0%	9,0%	0,1%
5 jaar ¹⁾	1,2%	3,1%	1,1%	-1,9%	0,1%

Een slecht jaar voor de beleggingsportefeuille

2022 was een jaar waarin het vertrouwen op de financiële markten afnam. Door de gestegen rente is de waarde van de matchingportefeuille zeer sterk gedaald (-27,1%) en had een effect op het totaal portefeuilleresultaat van -12,7%. Het repliceren van de waarde ontwikkeling van de verplichtingen is de doelstelling van deze portefeuille en het behaalde resultaat geeft aan hoe sterk de rente is gestegen. Het afgenomen vertrouwen en het oplopen van de rente heeft ook negatief uitpakkt voor de return portefeuille (-8,8%) met een negatief effect op het totaal portefeuille rendement van -4,7%.

Gedurende het jaar is de portefeuille meerdere keren actief bijgestuurd omdat deze door de sterke marktbewegingen buiten de strategische bandbreedtes was geraakt. In alle gevallen zijn delen van de return portefeuille verkocht en zijn de opbrengsten toegevoegd aan de matching portefeuille.

De gevolgen van de invasie van Rusland in Oekraïne zijn ook direct voelbaar geweest in de portefeuille van ons fonds. De handel in Russische aandelen werd opgeschort en is tot op de dag van vandaag niet mogelijk. Ons fonds heeft naar aanleiding van de gebeurtenissen besloten beleggingen in Rusland in zijn geheel uit te sluiten. Op basis van het landenbeleid van ons fonds maakten Russische staatsobligaties al geen onderdeel uit van onze beleggingsportefeuille en daar zijn dus geen verliezen opgetreden. Handel in Russische aandelen is sinds het begin van de oorlog niet meer mogelijk. Ons fonds heeft nog een beperkte positie in Russische aandelen die zal worden verkocht zodra er weer handel mogelijk is. Er is voldaan aan de sancties die vanuit Europees en internationaal verband zijn opgelegd.

Ons fonds heeft in de overgang van beleid afgeweken van het beleid voor rente afdekking. Dit is gebeurd in lijn met de verwachte uitkomsten van een ALM studie (zie volgende paragraaf) en het vaststellen van een aangepast strategisch beleggingsbeleid. In het tweede kwartaal is de rente afdekking niet verhoogd toen de rente een niveau bereikte waarop de rente afdekking conform beleid verhoogd diende te worden. De rente afdekking is het hele jaar gehandhaafd op het niveau waarop het zich bevond (rond de 30%) en niet actief bijgestuurd.

In de loop van het jaar zijn de zorgen over hogere inflatie op een langere termijn toegenomen. Dit is een onderwerp dat nauwgezet wordt gevolgd.

¹⁾ betreft geannualiseerd rendement

Binnen de staatsobligatieportefeuille zijn de mogelijkheden verkend om EU obligaties op te nemen. Ons fonds ziet mogelijkheden om deze obligaties op te nemen en zal dat naar verwachting begin 2023 doen.

Binnen de return portefeuille droeg de aandelenportefeuille het sterkst bij aan het jaarresultaat in negatieve zin, gevolgd door hoogrentende waarden en vastgoed/infrastructuur.

In 2022 is het discretionaire private equity programma voortgezet. De jaardoelstelling voor het afgeven van commitments is niet volledig gehaald. Gezien de gewijzigde verhoudingen in de portefeuille vormt dat geen probleem. De portefeuille bevindt zich inmiddels rond de gewenste omvang.

ALM en (voorgenomen) wijzigingen in beleid

Ons fonds heeft in 2022 een ALM studie uitgevoerd. Daarin is het huidige beleggingsbeleid beoordeeld en getoetst aan verschillende beleidsvarianten. Naar aanleiding van de uitkomsten heeft het bestuur besloten het beleid op de volgende punten aan te passen:

- Er wordt overgegaan van een dynamische rente afdekking afhankelijk van de rentestand naar een vaste rente afdekking van 30%;
- De verhoudingen van de vermogensclusters binnen de return portefeuille worden gewijzigd van Aandelen/Hoogrentend/Vastgoed-Infra van 27,5%/15%/10% naar 27,5%/10%/15%.

Omdat deze wijzigingen een vergroting van het risicoprofiel betekenen, is deze voorgenomen beleidswijziging aan DNB ter informatie voorgelegd. Met het feitelijk doorvoeren van de wijzigingen in de portefeuille wordt gewacht op een reactie van DNB. De renteafdekking wordt vooralsnog gehandhaafd rond de 30% binnen bepaalde bandbreedtes. Inmiddels is in 2023 van DNB reactie ontvangen waarin zij aangeven geen opmerkingen te hebben.

In het tweede kwartaal van 2022 is de strategie 'Bewuste Selectie' voor aandelen opkomende landen geïntroduceerd. In de tweede helft van vorig jaar is deze strategie ook geïmplementeerd binnen de bedrijfsobligatie portefeuilles (IG en High Yield). Daarmee zijn alle meer liquide portefeuilles overgegaan naar deze strategie. Zie voor nadere toelichting het hoofdstuk over Maatschappelijk Verantwoord Beleggen onder ESG-integratie. Ons fonds verwacht in de toekomst verdere stappen te zetten op dit vlak.

Daarnaast hebben in 2022 op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden. Meer hierover leest u in hoofdstuk 5.3.

DNB Beleggingsonderzoek

DNB heeft begin 2022 de eindrapportage van het onderzoek uit 2019 met het bestuur gedeeld en het onderzoek is afgerond en de bevindingen zijn opgevolgd.

5.3 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

2022 stond in het teken van het implementeren van vereisten vanuit nieuwe wetgeving en de doorontwikkeling van ESG-integratie in de portefeuille. Op het gebied van wetgeving hebben Bpf MITT en MN gewerkt aan de verdere implementatie van de vereisten vanuit de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) die in 2021 in werking is getreden. Zo heeft Bpf MITT de eerste verplichtingen voor de taxonomieverordening met betrekking tot duurzame beleggingen opgenomen in de Pensioen 1-2-3 (zie ook Wet- en Regelgeving). Daarnaast is in 2022 de Bewuste Selectie methodiek toegepast op de opkomende landen aandelenportefeuille waar dit eerder al van toepassing was op de ontwikkelde landen aandelenportefeuille. Ook zijn eind 2022 de nieuwe bedrijfsobligatiestrategieën (High Yield en Investment Grade) vastgesteld waarin de ESG criteria zijn aangescherpt (zie ook ESG-integratie).

In 2022 zijn er veel positieve resultaten behaald op het gebied van verantwoord beleggen. De resultaten en ontwikkelingen worden in dit hoofdstuk verder uiteengezet.

Wet- en Regelgeving

EU Sustainable Finance

Eind 2019 heeft de Europese Unie de Europese Green Deal vastgesteld. Dit beleidsprogramma moet de EU helpen om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Via de werkstroom Duurzame Financiering is er een actieplan opgesteld dat financiering moet leiden richting economische activiteiten die bijdragen aan een klimaatneutraal Europa. Onderdeel van dit actieplan is nieuwe regelgeving met het doel om één Europese standaard te creëren rondom duurzaam beleggen. Dit betreft de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Taxonomy Regulation. Deze nieuwe regelgeving is ook van toepassing op Bpf MITT.

Terugblik

Op 10 maart 2021 zijn de eerste SFDR-verplichtingen in werking getreden. Hierbij heeft Bpf MITT informatie verstrekt over hoe zij aankijkt tegen duurzaamheidsrisico's, duurzame kenmerking van de pensioenregeling en ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren.

Ontwikkelingen 2022

Per 1 januari 2022 zijn de eerste verplichtingen voor de taxonomieverordening in werking getreden. Bpf MITT heeft in haar Pensioen 1-2-3 aangegeven dat zij voornemens is te beleggen in economische activiteiten die ecologisch duurzaam zijn volgens de taxonomieverordening. Begin 2022 zijn ook nucleaire energie en gas opgenomen in de taxonomie. Zodoende worden beleggingen in nucleaire energie en gas als ecologisch duurzaam beschouwd conform de opgestelde voorwaarden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen taxonomy-aligned beleggingen in nucleaire energie en fossiel gas en non taxonomy aligned beleggingen.

Vooruitblik

Per 1 januari 2023 zullen de volgende SFDR level 2 vereisten van kracht zijn voor Bpf MITT:

- Het publiceren van precontractuele informatiemplates over de ecologische en sociale kenmerken van de pensioenregeling;
- Het publiceren van aanvullende website informatie over gehanteerde data en methodes;
- Het opstellen van periodieke informatie templates voor in het jaarverslag van Bpf MITT over het boekjaar 2022.

In 2022 heeft MN namens Bpf MITT gewerkt aan het bewerkstelligen van deze vereisten conform de keuzes van Bpf MITT. Eind 2022 zijn de teksten op de website van Bpf MITT geplaatst.

ESG-Integratie

Beleidsontwikkelingen

In 2022 is de Bewuste Selectie methodiek toegepast op de opkomende landen aandelenportefeuille. Dit betekent dat deze methodiek nu op alle aandelenportefeuilles van toepassing is. Bewuste Selectie is een methodiek waarbij regels worden opgesteld over waar Bpf MITT wel en niet in wil beleggen. De regels zijn een eenduidige vertaling van zowel de principiële als financieel-economische uitgangspunten. Bewuste Selectie kijkt dus zowel naar bedrijfseconomische criteria als naar maatschappelijke factoren.

Eind 2022 zijn de nieuwe bedrijfsobligatiestrategieën (High Yield en Investment Grade) vastgesteld. Belangrijk onderdeel van deze herziening is de toepassing van Bewuste Selectie. Gelijk aan de aandelenportefeuilles worden binnen de bedrijfsobligatieportefeuille nu bedrijven geselecteerd op zowel bedrijfseconomische als maatschappelijke criteria.

De Carbon Footprint van Bpf MITT

Sinds 2015 meet Bpf MITT jaarlijks de uitstoot-intensiteit van de aandelenportefeuille; sinds 2021 wordt ook de bedrijfsobligatieportefeuille gemeten. De uitstoot-intensiteit van de aandelenportefeuille van Bpf MITT op basis van de marktkapitalisatie is afgelopen jaar sterk gedaald met 34,6%. Ook de uitstoot-intensiteit van de bedrijfsobligatieportefeuille op basis van de EVIC is gedaald in vergelijking met het voorgaande jaar met 63,4%. De out-performance van de totale portefeuille op basis van de EVIC ten opzichte van de benchmark was dit jaar 13,3%.

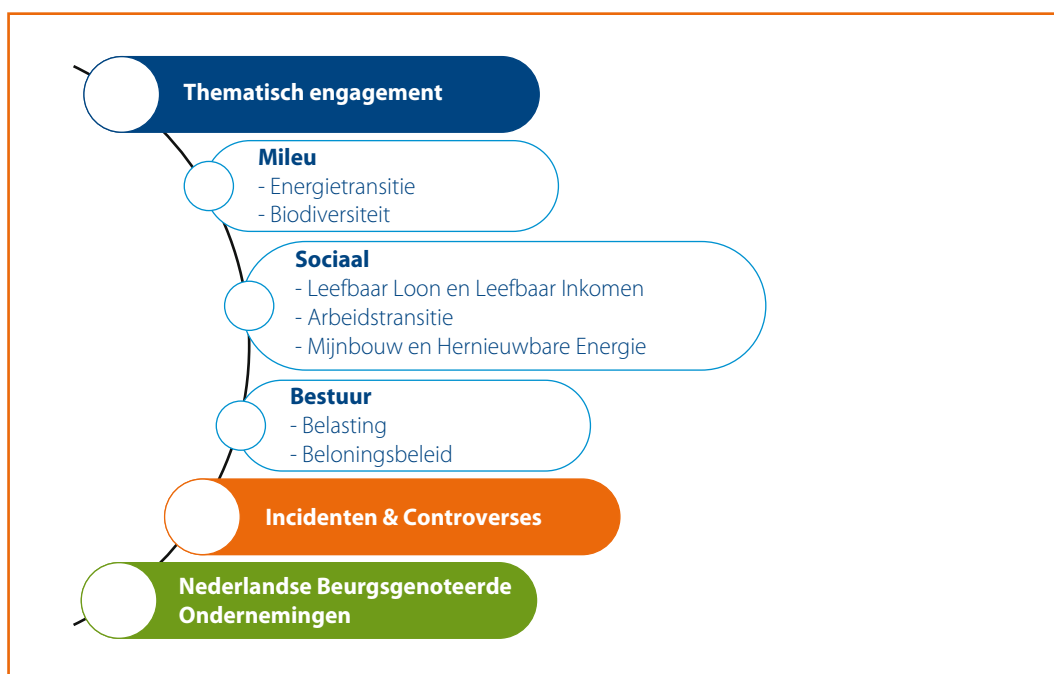
Actief Aandeelhouderschap

Beleggen in ondernemingen brengt bepaalde rechten en plichten met zich mee. Bpf MITT geeft inhoud aan die verantwoordelijkheid middels de volgende instrumenten:

- Engagement – Het voeren van een dialoogprogramma (engagement) om lange termijn waarde creatie te stimuleren en risico's te mitigeren;
- Stemmen – Het uitbrengen van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
- Juridische procedures – Het nemen van juridische stappen als er sprake is van beleggingsverliezen ten gevolge van wanbeleid van het bestuur van de onderneming.

Engagement

MN voert namens Bpf MITT de dialoog met een aantal bedrijven die zijn geselecteerd op basis van ESG-factoren. In het engagementproces worden specifieke doelstellingen vastgesteld per dialoogprogramma. In 2022 voerde MN namens Bpf MITT engagement met ondernemingen middels de onderstaande dialoogprogramma's:

In 2022 hebben verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden binnen de dialoogprogramma's. Op basis van het eerste jaar dialoog binnen het programma Energietransitie heeft MN, ten behoeve van Bpf MITT, geconcludeerd dat er 19 bedrijven waren die onvoldoende klimaatambities toonden, waarop is besloten om deze uit de portefeuille te sluiten per 1 oktober. Daarnaast vonden in 2022 de eerste gesprekken binnen het dialoogprogramma biodiversiteit plaats. Aan bod kwam onder andere de minimale verwachtingen die Bpf MITT heeft van bedrijven op het thema biodiversiteit, zoals het opstellen van beleid op dit thema en transparante rapportage.

Binnen de sociale dialoogprogramma's sprak MN namens Bpf MITT in samenwerking met 19 andere financiële partners binnen het Platform Living Wage Financials (PLWF) met zes kledingbedrijven en vijf bedrijven uit de voedselsector over onderbetaling. In beide sectoren ontbreekt het nog aan bewijs dat inspanningen van bedrijven direct leiden tot de realisatie van leefbare lonen en inkomens. Zo bleek ook uit de jaarlijkse bedrijfsbeoordelingen die MN in 2022 wederom uitvoerde voor de kleding- en voedselbedrijven waar MN mede namens Bpf MITT mee spreekt. Daarom stuurde MN elk bedrijf een uitgebreide inhoudelijke terugkoppeling, waarin werd stilgestaan bij aandachtspunten voor het komende jaar.

In december 2022 is een nieuw dialoogprogramma gestart met bedrijven uit de mijnbouwsector en de hernieuwbare energiesector om de mensenrechten problematiek aan te pakken. Hiervoor wordt samengewerkt met meer dan honderd andere investeerders in een door de PRI geleid programma. MN neemt, namens Bpf MITT, de leiding in het engagement met Iberdrola, Newcrest en Newmont. Daarnaast draagt MN ook bij aan de dialoog met Nextera. De eerste gesprekken vinden begin 2023 plaats.

Binnen het dialoogprogramma 'Incidenten en Controverses' (I&C) voert MN engagement met bedrijven die gelinkt zouden zijn aan negatieve impact op mens en milieu. De uitgangspunten van de OESO-richtlijnen, de UN Global Compact Principles en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights zijn hierbij leidend. In 2022 sprak MN, namens Bpf MITT, met Barrick Gold Corp, Petroleo Brasileiro SA, Tiger Brands Ltd, BHP Group Ltd, Atlantia SpA, Petroleos del Peru SA en Hon Hai Precision Industry Co Ltd. Hier kwamen in juli 2022 nog 48 bedrijven bij naar aanleiding van de gestarte samenwerking met Sustainalytics.

MN werkt in de beleggingscommissie van Eumedion samen met andere investeerders aan het toezicht op Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Het dialoogprogramma Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen heeft als doelstelling om inzicht te krijgen in de strategische kwesties bij Nederlandse beursondernemingen en bij te dragen aan de lange termijn waarde van de ondernemingen. Dit doet MN door onder meer te vragen naar een gedegen bestuursamenstelling, redelijke en gerichte beloningen, en de organisatie van toezicht binnen een onderneming. In 2022 heeft MN namens Bpf MITT het toezicht geleid op Heineken, Aegon en Unilever.

Stemmen

MN stemde namens opdrachtgevers in 2022 wereldwijd op 25.911 management- en aandeelhoudersvoorstellen op 2.141 aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen waarin is belegd. Dit komt overeen met 93 procent van de vergaderingen waar MN in staat is geweest om te stemmen ¹⁾. Van de 814 aandeelhoudersvoorstellen waarop MN heeft gestemd, gingen 571 voorstellen over governance onderwerpen, zoals de verkiezing van een bestuur. Van de overige 243 voorstellen gingen 137 voorstellen over social onderwerpen, zoals human rights, diversity, equity & inclusion en political spending (waarin een bedrijf gevraagd wordt transparant te rapporteren over lobby activiteiten). In 44 voorstellen werden bedrijven gevraagd actie te ondernemen op het thema klimaat.

Juridische procedures

In actieve zaken neemt Bpf MITT als eisende partij deel aan de aangespannen rechtszaken. In dergelijke zaken leveren Bpf MITT en MN een bijdrage aan het aansturen van advocaten, het nemen tactische en strategische beslissingen en het leveren van informatie en documentatie om de zaak te onderbouwen en de claims te bewijzen. In 2022 hebben de volgende procedures plaatsgevonden: Fortis, Volkswagen/Porsche, RBS en Toshiba.

Uitsluiting

Bpf MITT heeft in maart 2022 besloten om Russische aandelen uit te sluiten in verband met de inval van het Russische leger in Oekraïne. Russische staatobligaties werden voor 2022 al uitgesloten op basis van het landenuitsluitingsbeleid. In 2022 waren er in totaal 15 landen en 59 bedrijven uitgesloten op de publieke uitsluitingslijst op basis van de uitsluitingscriteria in het uitsluitingsbeleid. De meest recente uitsluitingslijst is te vinden op de website van MN.

Sustainable Development Investments (SDI's)

Investerings in bedrijven die raken aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties worden Sustainable Development Investments (SDI's) genoemd. Beleggingen die de SDG's bevorderen kunnen worden gedaan in verschillende beleggingscategorieën. Bpf MITT heeft per ultimo 2022 het SDI-gehalte van haar portefeuille gemeten. Op dat moment was het SDI-gehalte van de portefeuille 16,7% (10,4% eind 2021). De stijging wordt onder andere veroorzaakt door een stijging van de SDI-score van Private Equity. Ook Direct Onroerend Goed Nederland had een positieve bijdrage. In 2022 is opnieuw gekeken naar de mogelijkheden om impactbeleggingen vorm te geven bij Bpf MITT. Daaraan zal begin 2023 verdere opvolging worden gegeven.

¹⁾ Om verschillende redenen stemt MN in een aantal jurisdicties niet, bijvoorbeeld omdat het stemmen per proxy niet mogelijk is en er een fysieke aanwezigheidsplicht is, of omdat het een markt betreft waarin shareblocking van toepassing is voor een bepaalde tijdsperiode voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering.

IMVB

Bpf MITT is ondertekenaar van het IMVB-convenant van de pensioensector, waarin pensioenfondsen, NGO's, vakbonden en de overheid samenwerken om verantwoord beleggen te bevorderen en risico's en misstanden in de toeleveringsketen te voorkomen. Het IMVB-convenant kent een onafhankelijke monitoringscommissie die erop toeziet in hoeverre ondertekenaars voldoen aan de afspraken die zijn gemaakt binnen het convenant. Bpf MITT heeft in 2022 een volledige implementatie van het IMVB-convenant bereikt.

Eind 2022 is het IMVB-convenant officieel tot een einde gekomen. In 2023 zal de implementatie van het convenant voor de laatste keer beoordeeld worden.

Benchmark onderzoeken

VBDO Benchmark

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) beoordeelt ieder jaar de prestaties van Nederlandse pensioenfondsen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. De resultaten van het onderzoek worden jaarlijks gepresenteerd in een benchmark van de 50 grootste Nederlandse pensioenfondsen. Het onderzoek van VBDO gaat in op onderwerpen als beleid, implementatie van het beleid, bestuur en verantwoording.

Bpf MITT is dit jaar gescoord op plek 40 op de VBDO benchmark. Hiermee is Bpf MITT 7 plekken lager geplaatst dan in 2021. Echter, de totale score bleef dit jaar ongewijzigd op 2.1. Hiermee behaalt MITT 1 ster op de benchmark. Dit jaar heeft Bpf MITT meer punten behaald op het thema governance en minder punten behaald op de thema's policy en accountability. Over het algemeen is het zichtbaar dat pensioenfondsen met een groter vermogen een inhaalslag aan het maken zijn op de ranglijst, dit jaar waren wederom veel grote stijgingen zichtbaar. Daarnaast worden veel punten toegewezen aan impactinvesteringen per asset class. Bpf MITT heeft dergelijke impactinvesteringen (nog) niet en heeft hierop dus geen punten behaald.

UNPRI

De scores werden dit jaar bepaald aan de hand van een nieuwe methodologie die moet zorgen voor een betere afspiegeling van de huidige financiële markt. In de afgelopen jaren scoorde Bpf MITT voor het merendeel van de beleggingscategorieën een A+ (de hoogst haalbare score). Binnen de huidige methodologie hanteert PRI geen alfabetische scores meer, maar een score van 0-5 sterren per beleggingscategorie en module. Hierdoor zijn de resultaten van de benchmark niet direct vergelijkbaar met de resultaten van afgelopen jaren. De individuele rapporten geven wel een goed inzicht in het verbeterpotentieel op het gebied van verantwoord beleggen.

Desondanks heeft Bpf MITT dit jaar een aantal mooie resultaten behaald. Met name op ESG-integratie voor zowel passief als actief beheerde beursgenoteerde aandelen heeft Bpf MITT een goede score behaald. Voor beursgenoteerde aandelen is een score toegewezen van 70-91 procent. Ook voor vastgoed zijn de scores zeer positief. Uit de beoordeling van PRI blijkt dat er nog voortgang valt te behalen op het verantwoord beleggen beleid en de beleggingscategorieën waar ESG lastiger te integreren is zoals infrastructuur en fixed income.

6. Actuarieel

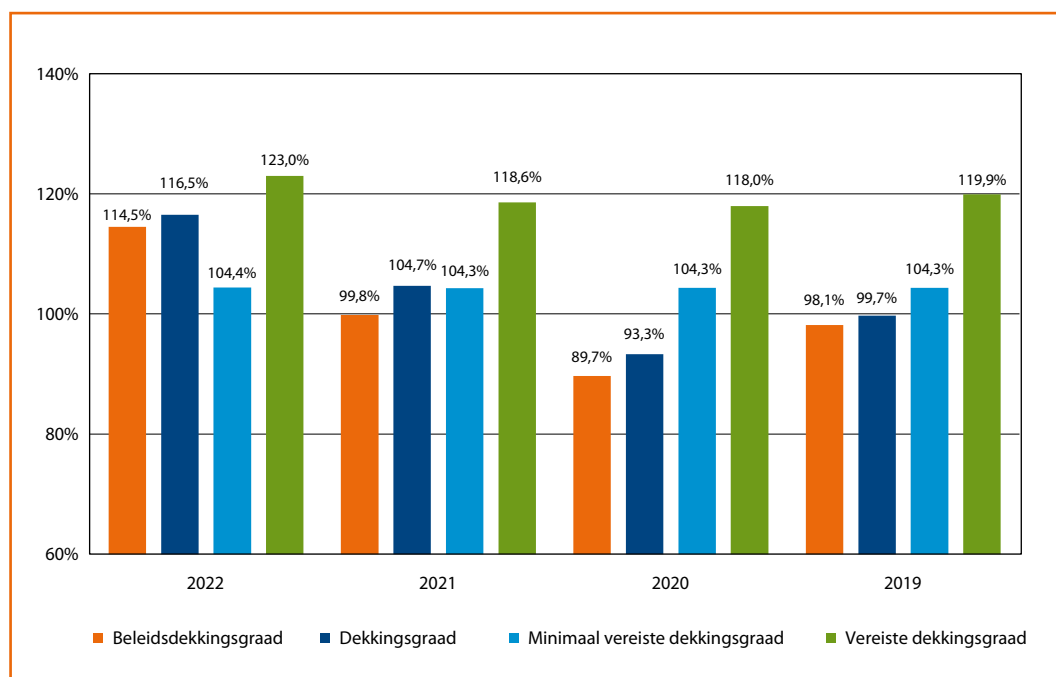
6.1 Samenvatting van het actuarieel rapport

Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

De dekkingsgraad ^{1) 2)} is in het boekjaar gestegen van 104,7% ultimo 2021 naar 116,5% ultimo 2022. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg in 2022 van 99,8% naar 114,5%. De beleidsdekkingsgraad ³⁾ ultimo 2022 is daarmee lager dan de vereiste dekkingsgraad van 123,0%. Hierdoor is de financiële positie niet toereikend.

Onderstaande grafiek toont de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad over de afgelopen jaren.

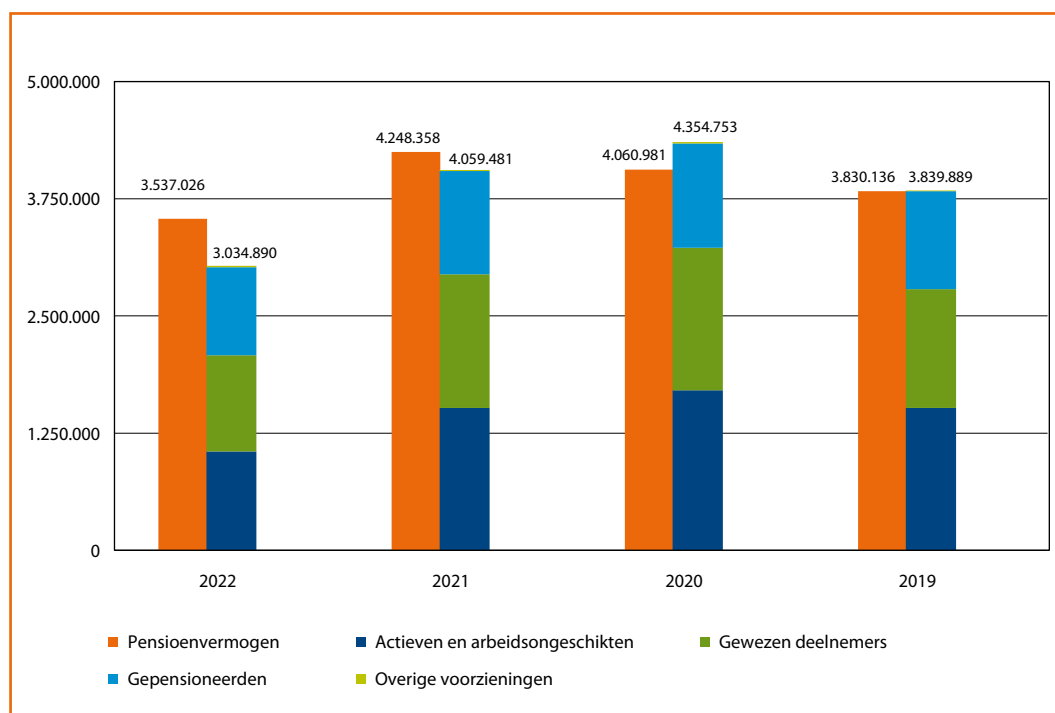

1) Waar in hier gesproken wordt over dekkingsgraad, wordt de actuele dekkingsgraad bedoeld.

2) De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening, waarbij verdiscontering heeft plaatsgevonden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per einde 2022. Volledigheidshalve merken wij op dat er geen rekening is gehouden met de gewijzigde UFR-methode die vanaf 1 januari 2023 van toepassing is.

3) De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

De volgende grafiek toont het pensioenvermogen en de technische voorzieningen over de afgelopen jaren.

Het pensioenvermogen en de technische voorzieningen daalden sterk ten opzichte van ultimo 2021. Deze daling wordt met name verklaard door de sterke rentestijging gedurende 2022.

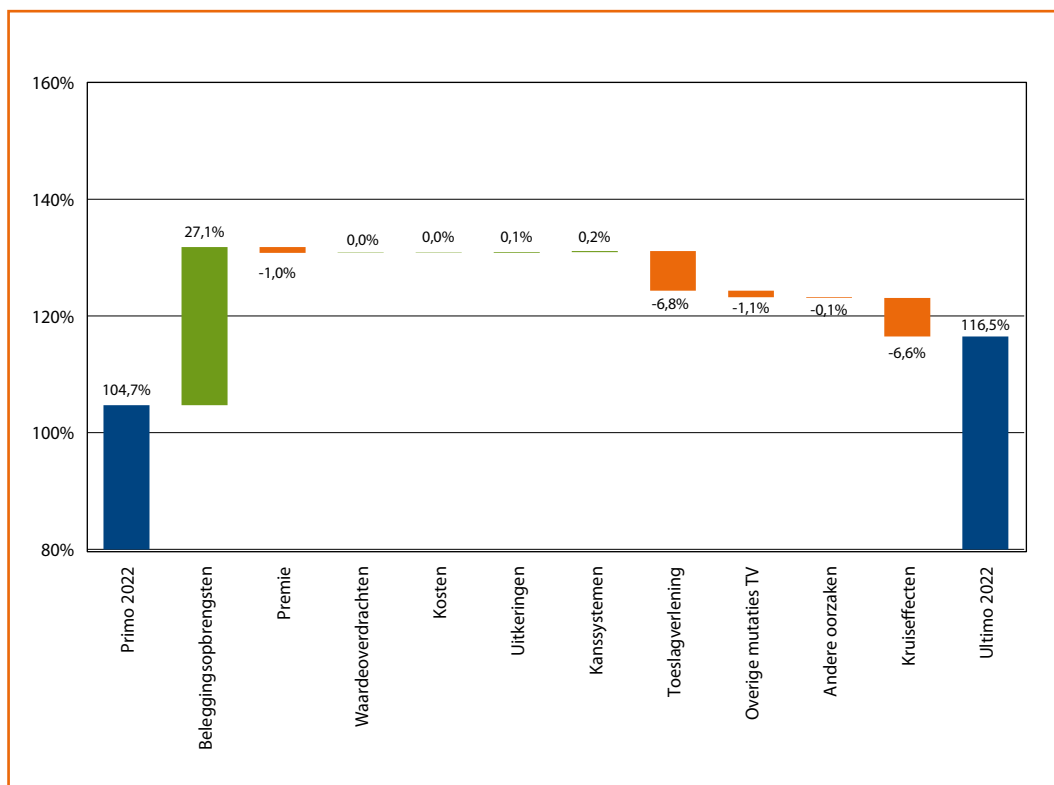
Herstelplan

Het fonds heeft in 2022 een herstelplan ingediend bij DNB, dat aantoont dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2022 een beleidsdekkingsgraad van 105,6% en de werkelijke beleidsdekkingsgraad van 114,5% ligt hoger. Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2023 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt ook dat het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Eind 2021 was de beleidsdekkingsgraad voor het zevende opeenvolgende meetmoment lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dat mag volgens de wet niet meer dan zes opeenvolgende meetmomenten het geval zijn. Het fonds heeft eind 2021 echter gebruik gemaakt van de door het kabinet ingezette vrijstellingsregeling waardoor een korting uit hoofde van de maatregel minimaal vereist eigen vermogen niet aan de orde was. Ultimo 2022 ligt de beleidsdekkingsgraad boven de minimaal vereiste dekkingsgraad. Hierdoor is de maatregel minimaal vereist eigen vermogen niet meer aan de orde en is de lopende reeks met opeenvolgende meetmomenten beëindigd.

Analyse van het resultaat

In 2022 is er een positief resultaat van 313.259 behaald (2021: 482.649 positief). De invloed van het resultaat op de dekkinggraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

Uit de grafiek valt op te maken dat het positief resultaat op beleggingsopbrengsten de primaire reden is dat de dekkinggraad in 2022 is gestegen. Onder dit resultaat zijn het beleggingsrendement en de mutatie van de voorziening uit hoofde van de wijziging van de rentetermijnstructuur verantwoord ¹⁾. De matchingportefeuille rendeerde negatief door de rentestijging en ook in de returnportefeuille werd een negatief rendement behaald. Het negatieve beleggingsrendement werd in dekkinggraadtermen echter meer dan gecompenseerd doordat de technische voorziening daalde door de forse rentestijging. Hierdoor steeg de dekkinggraad per saldo aanzienlijk.

Het fonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van de versoepelde toeslagregels en heeft per 1 oktober 2022 en per 1 januari 2023 toeslagen toegekend. Deze toeslagen worden gefinancierd uit het eigen vermogen van het fonds waardoor een negatief dekkinggraadeffect ontstaat uit hoofde van toeslagverlening.

De negatieve component "overige mutaties technische voorzieningen (TV)" wordt met name veroorzaakt door de gewijzigde actuariële grondslagen. Het betreft de overgang op de Prognosetafel AG2022, het wijzigen van de fondsspecifieke ervaringssterfte en de verhoging van de kostenvoorziening.

¹⁾ In voorgaande boekjaren werd de component "beleggingsopbrengsten" gesplitst naar drie individuele componenten (rendement matchingportefeuille, rendement returnportefeuille en het effect dat rentewijziging en rentebijbeschrijving hadden op de voorziening). Door de forse rentemutatie dit boekjaar, resulteerde met die splitsing een nog grotere post "kruiseffecten" ad -/-15,9%. We hebben daarom dit jaar de post beleggingsopbrengsten niet gesplitst in de dekkinggraadgrafiek.

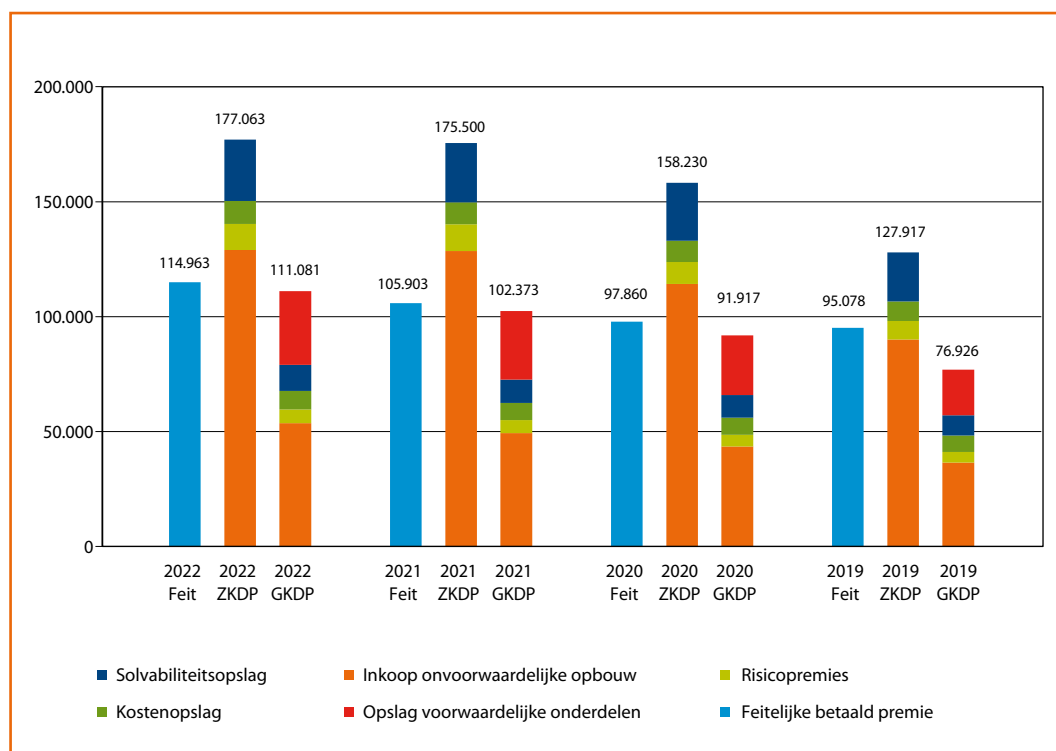
Ten aanzien van de grafiek merken wij op dat alle procentuele resultaten individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar. De component "kruiseffecten" dient daarbij als sluitpost in het getoonde dekkingsgraadverloop. Deze kruiseffecten zijn dit jaar groot, door de forse rentemutatie die gedurende het boekjaar heeft plaatsgevonden.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2022 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, gebaseerd op het verwachte toekomstige rendement. Het verwacht rendement minus de verplichte afslag op de rente voor toeslagen is gebaseerd op de methodiek en de maximale parameters zoals vermeld in art. 23a Besluit FTK.

De gedempte kostendekkende premie 2022 bedraagt 111.081. De feitelijke premie is met 114.963 toereikend.

De feitelijke premie (Feit), de zuivere kostendekkende premie (ZKDP) en de gedempte kostendekkende premie (GKDP) worden in onderstaande grafiek weergegeven. Hierbij zijn de zuivere en de gedempte kostendekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet. De component "opslag voorwaardelijke onderdelen" in de gedempte premie betreft de verplichte opslag voor de financiering van voorwaardelijke toeslagen waarmee rekening dient te worden gehouden bij premiestelling op basis van verwacht rendement.

De feitelijke premie stijgt circa 8% ten opzichte van vorig jaar, ondanks het gelijke doorsneepremiepercentage. Dit komt door een hogere pensioengevende salarissom en daarmee een hogere pensioengrondslagsom. Hierdoor ligt ook de toegekende pensioenopbouw hoger dan vorig jaar, waardoor de gedempte kostendekkende premie in ongeveer gelijke mate stijgt. De zuivere kostendekkende premie stijgt slechts beperkt ten opzichte van vorig jaar. Weliswaar stijgt ook de zuivere kostendekkende premie door de hogere toegekende opbouw, maar daar staat tegenover dat de zuivere kostendekkende premie daalt doordat de rente begin 2022 hoger was dan begin 2021.

Om inzicht te geven in het effect van de opbouw op de financiële positie van het fonds, tonen we in de volgende tabel de premiedekkingsgraad. De nieuwe opbouw uit premie heeft een positief effect op de financiële positie van het fonds, indien de premiedekkingsgraad primo boekjaar hoger is dan de dekkingssgraad primo boekjaar. Als de premiedekkingsgraad lager is dan heeft dit een negatief effect op de financiële positie van het fonds. Zoals uit de tabel valt op te maken heeft de opbouw in 2022 een negatief effect gehad op de financiële positie van het fonds van circa 1,0%-punt.

	2022	2021	2020	2019
Dekkingsgraad primo boekjaar	104,7%	93,3%	99,7%	100,5%
Premiedekkingsgraad primo boekjaar	75,4%	69,5%	72,3%	88,5%
Impact opbouw op dekkingssgraad	-1,0%	-0,8%	-0,9%	-0,4%

6.2 Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 1 januari 2022	19.796	53.741	52.948
Mutaties door:			
– Nieuwe toetredingen	4.365	-1	0
– Ontslag met premievrije aanspraak	-3.955	3.955	0
– Waardeoverdracht	0	-1.527	0
– Overlijden	-43	-397	-1.549
– Ingang pensioen	-181	-1.394	2.373
– Afkoop	0	-4	-681
– Andere oorzaken ¹⁾	259	-1.046	366
Mutaties per saldo	445	-414	509
Stand per 31 december 2022	20.241 ²⁾	53.327	53.457 ³⁾

1) Dit betreft onder andere de volgende mogelijke mutaties: wijziging onderneming, expiratie van pensioen, conversie na echtscheiding en einde studie.

2) Waarvan deelnemers 1.329 met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

3) Waarvan 30.591 niet opgevraagde pensioenen.

Specificatie pensioengerechtigden	2022	2021
Ouderdomspensioen	47.385	46.924
Partnerpensioen	5.927	5.875
Wezenpensioen	145	149
Totaal	53.457	52.948

7. Governance

7.1 Vergaderonderwerpen

Het bestuur van ons fonds heeft het afgelopen jaar negen reguliere vergaderingen gehad en heeft daarnaast tussentijds op meerdere momenten kort overleg gehad over specifieke onderwerpen, onder meer over de WTP. Het bestuur is diverse keren samengekomen met de RvT en het VO.

De onderwerpen waarover het bestuur een besluit moest nemen, zijn grotendeels voorbereid in de commissies die het bestuur heeft ingesteld. De belangrijkste (strategische) onderwerpen op de agenda van 2022 waren:

- De gevolgen van de coronacrisis;
- Het nieuwe pensioenstelsel;
- De hoge inflatie;
- Evenwichtigheid en verhogen van opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten;
- Premie en pensioenopbouw 2023;
- Strategisch beleggingsbeleid;
- Maatschappelijk verantwoord beleggen en invoering fase II Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR);
- Herijken beloningsbeleid: beloningsstructuur bestuur, VO en RvT;
- Jaarwerk 2021;
- Zelfevaluatie.

De invoering van het nieuwe pensioenstelsel heeft volop aandacht. In hoofdstuk 9 lichten wij dit toe.

Het bestuur, het VO en de RvT hebben in het najaar gezamenlijk een volledige dag besteed aan de onderlinge samenwerking en de gezamenlijke speerpunten.

7.2 Ontwikkelingen samenstelling bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan

Binnen het bestuur heeft in 2022 één wijziging in de samenstelling plaatsgevonden. De heer Wuijten trad per 1 november 2022 af als bestuurslid. Daardoor ontstond een vacature voor deze bestuurszetel namens werknemers. Deze vacature is begin 2023 vervuld met de benoeming van de heer Eggen.

Binnen de RvT zijn er in 2022 twee wisselingen in de samenstelling geweest. Mevrouw Eikenboom trad per 1 juli 2022 af, in lijn met het rooster van aftreden van de RvT. Haar opvolger is mevrouw Sanderse. De heer Snijders trad tussentijds af per 1 oktober 2022. In zijn plaats is mevrouw Van der Steen-Jacquet benoemd als lid en voorzitter.

Het bestuur en het VO hebben eind 2021 in overleg besloten het VO uit te breiden met een tweede zetel namens werkgevers. Na een voordracht door werkgeversvereniging Modint is de heer Rondhuis voor deze zetel benoemd. Ook is eind 2021 de procedure gestart voor de opvolging van de heer Troost en mevrouw Brouwer, wiens aftredens waren aangekondigd. Voor beide vacatures is een verkiezingsprocedure gestart, één voor een zetel namens deelnemers en één voor een zetel namens pensioengerechtigden. Voor de zetels namens deelnemers diende zich één geschikte kandidaat aan. De heer Schellen is voor deze zetel benoemd. Voor de zetel namens pensioengerechtigden waren meerdere geschikte kandidaten die op de verkiezingslijst werden geplaatst. Voor deze zetel vonden verkiezingen plaats. Mevrouw Albada kreeg de meeste stemmen en is benoemd voor deze zetel.

In de zomer van 2022 trad mevrouw Peters-Kooiman af. Haar zittingstermijn eindigde en zij stelde zich niet beschikbaar voor een nieuwe termijn. Daardoor ontstond een vacature voor één van de zetels namens werkgevers. Deze zetel is begin 2023 vervuld met de benoeming van de heer Duijvestijn.

Een overzicht van de samenstelling van de fondsorganen en -commissies is opgenomen vanaf pagina 120.

7.3 Geschiktheidsbevordering

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in een geschiktheidsplan. Daarbij gaat ons fonds uit van de Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie en de Guidance normenkader beleggingskennis van DNB. Het bestuur bespreekt jaarlijks de geschiktheid en opleidingswensen. Omdat de Pensioenfederatie begin 2023 een geactualiseerde Handreiking Geschikt Pensioenfondsbestuur uitbrengt, is besloten om hierop te wachten voor de jaarlijkse update van het geschiktheidsplan van ons fonds.

Studiedagen bevorderen de geschiktheid van het bestuur. Is het onderwerp ook van belang voor de RvT, het VO en/of cao-partijen? Dan worden zij uitgenodigd voor de studiedag. Verder hebben de individuele bestuursleden opleidingen gevolgd, literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden uitgewisseld.

7.4 Diversiteit

Diversiteit heeft bij iedere (her)benoeming de aandacht en wordt benadrukt bij de voordragende partij. Uitgangspunt is minimaal één vrouw en één man in zowel het bestuur, de RvT als het VO. Ons fonds voldoet hieraan. Daarnaast streeft het bestuur naar minstens één persoon jonger dan 40 jaar in zowel het bestuur, de RvT als het VO. Ons fonds voldoet hier nog niet helemaal aan. De RvT en het VO hadden in 2022 één persoon jonger dan 40 jaar. In het bestuur hadden geen personen jonger dan 40 jaar zitting.

Het bestuur heeft het diversiteitsbeleid de afgelopen jaren concreet vormgegeven door een stappenplan voor diversiteitsbevordering toe te passen. De acties zijn:

- Het instellen van een traineeship/stageplek binnen het bestuur;
- Periodiek overleg met de voordragende organisaties;
- Evalueren en zo nodig aanpassen van de taakverdeling in het bestuur, zodat bij een vacature andere eisen kunnen worden gesteld;
- Evalueren en zo nodig aanpassen van de functieprofiel(en).

Uitgangspunten voor het traineeship/de stageplek zijn:

- Het traineeship is bedoeld om een bijdrage te leveren aan de diversiteit binnen pensioenfondsbesturen in bredere zin;
- Het bestuur vindt het niet noodzakelijk om met het traineeship mensen specifiek aan ons fonds te binden;
- De duur van het traineeship is één jaar;
- Het bestuur stelt uit zijn midden een mentor aan voor de trainee.

Het bestuur heeft in de periode 2020-2021 een eerste trainee gehad en heeft dit traject als zeer succesvol ervaren. Ook in 2022 was een traineeship/stageplek beschikbaar, maar hiervan is geen gebruik gemaakt. Eind 2022 ontving het bestuur van CNV Vakmensen het verzoek om in de komende jaren één of twee keer gebruik te mogen maken van de stageplek. Het bestuur heeft aangegeven hiervoor graag de stageplek beschikbaar te stellen.

7.5 Beloning

Het bestuur voert een beheerst beloningsbeleid. Het houdt hierbij rekening met de verantwoordelijkheid, de eisen die aan de functie worden gesteld en de tijd die de functie in beslag neemt. Het beleid geldt voor alle bestuursleden, de leden van het VO en de leden van de RvT. De uitgangspunten van het beleid zijn daarnaast ook van toepassing op de uitbestedingspartijen van ons fonds.

In 2022 golden de volgende beloningen:

De vaste vergoeding voor het bestuur was voor de voorzitters € 20.526,90 en voor de andere bestuursleden € 13.684,60 per jaar. Naast de vaste jaarvergoeding gold een variabele vergoeding per bijeenkomst. Deze was voor de voorzitters en de overige bestuursleden gelijk en gebaseerd op de SER-norm van € 410 per dagdeel en € 0,28 per gereden kilometer.

De vaste vergoeding voor de RvT was voor de voorzitter € 20.925,56 en voor de andere leden € 13.951,06 per jaar en € 0,28 per gereden kilometer.

De leden van het VO ontvingen een vergoeding per vergadering en studiebijeenkomst die gebaseerd is op de SER-norm van € 410 per dagdeel en € 0,28 per gereden kilometer. De voorzitter van het VO ontving daarnaast een vaste jaarvergoeding van € 1.177,39 per jaar.

Daarnaast zijn er opleidingsbudgetten voor leden van het bestuur, de RvT en het VO.

Nadat ons fonds in 2021 onderdelen van het beloningsbeleid had geactualiseerd en herijkt, is in 2022 een traject gestart om te komen tot een volledig vaste jaarvergoeding voor de bestuursleden. Daarnaast is de systematiek van jaarlijkse verhoging aangepast. Deze was voorheen gekoppeld aan de inflatie en is in het nieuwe beloningsbeleid gekoppeld aan de loonsverhoging in de bedrijfstak MITT. De herijking van het beloningsbeleid en de beloningen van de fondsorganen is voorbereid door de tijdelijke werkgroep beloningsbeleid. De werkgroep heeft onder meer gekeken naar de tijdsbesteding, de te verrichten werkzaamheden en de werkelijk verstrekte beloningen. Ook is een vergelijking gemaakt met andere fondsen van vergelijkbare grootte met een paritair bestuursmodel.

Het aangepaste beloningsbeleid is, na afstemming met en een positief advies van het VO en na goedkeuring door de RvT, per 1 januari 2023 ingevoerd.

7.6 Gedragscode en compliance

Een belangrijk onderdeel van het interne integriteitsbeleid is de gedragscode van ons fonds. Doel van deze gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen voor de leden van het bestuur, de RvT en het VO. De gedragscode richt zich onder meer op:

- Het voorkomen van belangenverstrengeling;
- Het vermijden van het gebruik van voorwetenschap;
- Het voorkomen van koersmanipulatie of andere misleidende handelingen;
- Een zorgvuldige omgang met bedrijfsmiddelen en -informatie;
- De omgang met het ontvangen van relatiegeschenken, giften en uitnodigingen;
- De omgang met het geven van relatiegeschenken;
- De omgang met nevenfuncties;
- De omgang met financiële belangen in zakelijke relaties;
- De omgang met leveranciers en dienstverleners.

Naast een gedragscode beschikt ons fonds over een incidenten- en klokkenluidersregeling.

Ons fonds heeft afspraken gemaakt over de melding van zaken die behandeld worden in de gedragscode. Tijdens de bestuursvergadering is een vast agendapunt de melding van uitnodigingen, geschenken, nieuwe nevenfuncties en dergelijke. Deze meldingen worden vastgelegd.

Het bestuur heeft geen insiders aangewezen. In 2019 is uitgebreid besproken of het bestuur de leden van de BC en/of het voltallige bestuur wel of niet als 'insider' zou moeten aanwijzen. Het bestuur heeft vastgesteld dat de bestuursleden, ook zij die lid zijn van de BC, geen voorkennis (kunnen) hebben. Dit is nog steeds het geval.

Het bestuur heeft een screeningsbeleid vastgesteld. Daarin is een procedure vastgelegd voor de screening van kandidaat-leden van de fondsorganen. De compliance officer voert deze screening uit.

De compliance officer toetst jaarlijks de naleving van de gedragscode. In de rapportage over de naleving van de gedragscode over 2022 geeft de compliance officer het volgende aan:

De compliance-officer toetst jaarlijks de naleving van de gedragscode. In de rapportage over 2022 geeft de compliance-officer aan dat de gedragscode is nageleefd en het fonds opvolging heeft gegeven aan eerder door de compliance-officer gedane aanbevelingen. Ook in het kader van de rapportage 2022 heeft de compliance-officer een aantal aanbevelingen gedaan, welke voornamelijk betrekking hebben op het administratieve proces. Het bestuur zal deze aanbevelingen verwerken in het complianceproces.

7.7 Naleving Code Pensioenfondsen

De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben in 2013 de Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) opgesteld. De Code is een gedragscode voor de sector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. Bij verantwoording over de naleving van de Code Pensioenfondsen geldt het principe: 'pas toe of leg uit'.

Het bestuur onderschrijft het belang van de naleving van de Code en is eind 2022 per norm nagegaan of en zo ja, hoe ons fonds aan de norm voldoet.

De volgende norm wordt door ons fonds (nog) niet volledig nageleefd:

Norm	Thema: zorgvuldig benoemen	Toelichting
33	In zowel het bestuur als in het VO is er ten minste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	In zowel het bestuur als het VO zitten ten minste één man en één vrouw. Het VO heeft momenteel één lid jonger dan 40 jaar. In het bestuur hebben echter slechts mensen van ouder dan 40 jaar zitting. Diversiteit in het bestuur wordt bevorderd door hier specifiek aandacht aan te besteden bij ontstaan van een vacature. Er is een concreet stappenplan opgesteld om diversiteit in het bestuur te bevorderen. Activiteit in dat kader is het traineeship dat het bestuur heeft ingesteld.

Ondanks het pas-toe-of-leg-uit-karakter van de Code Pensioenfondsen zijn er normen in de Code die altijd worden toegelicht in het bestuursverslag. Deze normen zijn opgenomen in de bijlagen met een verwijzing naar de vindplaats van de toelichting in het jaarverslag.

7.8 Zelfevaluatie

Eind 2022 heeft het bestuur een zelfevaluatie op hoofdlijnen uitgevoerd. De focus lag namelijk dit jaar op een gezamenlijke governance-sessie van alle fondsorganen (Bestuur, RvT en VO). Deze governance-sessie is voorbereid in het derde kwartaal en vond plaats op 1 november 2022. De drie fondsorganen zijn gezamenlijk een hele dag opgetrokken voor de bevordering van de onderlinge samenwerking in de toekomst. De governance-sessie werd extern begeleid door de heer Marsman.

7.9 Werkzaamheden sleutelfuncties

Risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie wordt ingevuld door de houder en de vervuller. Tot en met 2022 werd het houderschap van de sleutelfunctie risicobeheer tijdelijk ingevuld via insourcing (de heer Lohman van PwC). Sinds december 2022 is mevrouw Van Eekelen (bestuurslid) houder van de sleutelfunctie risicobeheer. De vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer is uitbesteed aan PwC.

De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicomanagementsysteem en de naleving daarvan door het fonds. Het bestuur legt (voorgenomen) strategische besluitvorming ter beoordeling aan de risicobeheerfunctie voor.

In hoofdstuk 8 gaan wij verder in op het integraal risicomanagement in ons fonds.

Actuariële functie

Het houderschap en de vervulling van de actuariële functie zijn belegd bij de certificerend actuaris (WTW). Bovendien staan de werkzaamheden van de certificerend actuaris en de (nieuwe) actuariële sleutelfunctie in relatie tot elkaar.

Het bestuur vraagt de actuariële functie een opinie te geven bij voorgenomen besluiten van beleidsmatige en actuariële aard. Zo beoordeelde de actuariële functie in 2022 onder meer de voorgenomen besluiten over toeslagverlening en de gebruikmaking van de tijdelijke soepelere regels hiervoor.

De actuariële functie stelt na afloop van ieder kwartaal een rapportage op. Daarin is opgenomen:

- het oordeel naar aanleiding van de toetsing van het verloop en de eindstand van de technische voorzieningen en onderliggende basisgegevens;
- een beschrijving van de overige werkzaamheden die de actuariële functie dat kwartaal heeft verricht.

Eventuele aanbevelingen die de actuariële functie in de rapportage doet, worden in beginsel opgevolgd.

Ieder kwartaal vindt er telefonisch overleg plaats tussen de actuariële functie en het pensioenfonds om elkaar op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen bij het pensioenfonds en om de opvolging van aanbevelingen te bespreken.

Interne auditfunctie

Het houderschap van de sleutelfunctie interne audit is extern belegd bij de heer Brouwer (4PP Audit); een onafhankelijk persoon die sinds 2019 betrokken is bij ons fonds. De vervulling van deze sleutelfunctie is uitbesteed aan 4PP Audit. De interne auditfunctie beoordeelt in hoeverre het interne beheersingssysteem en andere onderdelen van het governancestelsel adequaat en doeltreffend zijn. Met het insourcen van de sleutelfunctiehouder interne audit, is de onafhankelijkheid en objectiviteit ten opzichte van het bestuur en de overige sleutelfuncties geborgd.

De interne auditfunctie heeft in 2022 de volgende audits uitgevoerd:

- een quick scan van het datakwaliteitsbeleid;
- de implementatie van de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) – audit af te ronden begin 2023.

De bevindingen en adviezen van de interne auditfunctie worden door de PUCC en/of het bestuur besproken en krijgen de besproken opvolging. De PUCC monitort de opvolging.

7.10 Contacten met de externe toezichthouders

De AFM houdt toezicht op de communicatie van pensioenuitvoerders. In 2022 ontving ons fonds drie informatieverzoeken van de AFM:

- De jaarlijkse uitvraag van uitgebreide informatie over de tweedepijlerpensioenen die ons fonds uitvoert. Dit ging over informatie over de pensioenregeling van ons fonds, maar ook over informatie op deelnemersniveau, zoals over de keuzes die deelnemers (kunnen) maken;
- Een informatieverzoek over de implementatie van de eerste fase van de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation);
- Een informatieverzoek over de tijdelijk versoepelde regels voor toeslagverlening. Dit verzoek van AFM liep parallel aan de besluitvorming door het bestuur over een verhoging van de pensioenen. Op dat moment had er nog geen communicatie naar de deelnemers en pensioengerechtigden plaatsgevonden. Dit hebben wij de AFM laten weten. De informatie is in het eerste kwartaal van 2023 alsnog verstrekt.

DNB is als toezichthouder belast met prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen en pensioenfonds. Het doel van DNB is om bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Ons fonds informeert DNB over alle wijzigingen in statuten, reglementen en de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Uiterlijk 30 juni legt het fonds het jaarverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling aan DNB voor. Elke maand en elk kwartaal rapporteert

ons fonds aan DNB over zijn financiële positie. Voorgenomen (her)benoemingen en functiewijzigingen binnen het bestuur, de RvT, het VO en sleutelfunctiehouders worden tijdig gemeld. De thema's waarover ons fonds in 2022 op verzoek van DNB heeft gerapporteerd zijn:

- Niet-financiële risico's en integriteitsrisico (sectorbrede vragenlijst);
- De besluitvorming over toeslagverlening op basis van de tijdelijke soepelere regels hierover.

Daarnaast heeft ons fonds begin november 2022 gemeld aan DNB dat ons fonds gebruik wil maken van de wettelijke mogelijkheid om eenmalig het risicoprofiel te vergroten. Ons beleggingsplan 2023 is hierop ingericht.

De AFM en DNB deden in 2022 een gezamenlijke uitvraag over de transitie naar een nieuwe pensioenregeling. Ook deze uitvraag is door ons fonds beantwoord.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van de privacywetgeving. Door of namens ons fonds is in 2022 één datalek aan deze toezichthouder gemeld. Het datalek was niet zo groot dat zij door ons fonds als incident -een ernstig gevaar voor de integere en beheerste bedrijfsvoering- is benoemd.

In 2022 zijn aan ons fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. De toezichthouders DNB en AFM hebben geen aanwijzingen aan ons fonds gegeven. Er is ook geen bewindvoerder aangesteld en is de uitoefening van de bevoegdheden door de organen van ons fonds niet gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

7.11 Einde van de coronacrisis

De coronacrisis als gevolg van de covid-19 pandemie had in de eerste maanden van 2022 de samenleving nog in zijn greep, zo ook voor ons fonds. De coronacrisis heeft voor onze deelnemers en pensioengerechtigden geen gevolgen gehad voor de pensioenopbouw en de uitkering van pensioenbetalingen. Onze belangrijkste uitbestedingspartijen hadden doorlopend voldoende maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat de kritische bedrijfsprocessen doorliepen. De medewerkers die ons fonds draaiend hielden, konden hun werkzaamheden goed vanuit huis doen.

De gevolgen van de coronacrisis zijn merkbaar voor een deel van de werkgevers. Ons fonds gaat daarom nog steeds coulant om met verzoeken om soepele betalingsregelingen bij een achterstand in premiebetaling.

8. Integraal Risicomanagement

8.1 Risicomanagement binnen ons fonds

Bij ons fonds is risicomanagement een belangrijk onderdeel van de besluitvorming en uitvoering. Het draagt bij aan het behalen van de doelstellingen van het fonds en aan de beheerste en integere bedrijfsvoering. Het doel van het integraal risicomanagement (hierna: IRM) zoals ons fonds dit definieert, is om risico's tijdig te herkennen en integraal te beheersen. Zo helpt IRM ons fonds om de strategische doelstellingen te behalen. Het IRM van ons fonds is gebaseerd op de volgende vier bouwstenen:

1. Risico Governance: de verankering van het risicoraamwerk binnen de governance van het fonds.
2. Risico Strategie: het startpunt voor het IRM-beleidskader.
3. Risico Processen: het overzetten van strategie naar de operationele uitvoering van het risicomanagement door ons fonds.
4. Risico Cultuur: het in de genen hebben van risicomanagement in de gehele procesketen.

In het beleidsdocument integraal risicomanagement (hierna: het IRM-beleid) worden deze onderdelen in detail uitgewerkt.

Risicohouding

De risicohouding van het bestuur vormt de basis voor de bepaling van de risicobereidheid en risico-indicatoren van het fonds. De risicohouding wordt vastgelegd in het IRM-beleid. Het fonds stelt de risicohouding van het bestuur jaarlijks vast of wanneer dat nodig is bij een wijziging van missie, visie en/of strategie. Deze is voor het laatst herijkt in het tweede kwartaal van 2021. Daarbij hanteert het bestuur een 5-punts-schaal.

Het fonds onderkent onderstaande risicocategorieën (zie overzicht); dit overzicht staat bekend als de risicotaxonomie van ons fonds. De risicotaxonomie wordt jaarlijks tijdens de Risk Self Assessment (RSA) herijkt en bevestigd door het bestuur. De risico's van het fonds zijn ingedeeld in de drie hoofd risico's: Strategisch, Financieel en Niet-Financieel. Deze hoofd risico's bevatten sub-risico's en deze sub-risico's bevatten een aantal risico's.

Ons fonds heeft op sub-risico niveau de risicobereidheid vastgesteld. Op deze manier kan per kwartaal aan de hand van de risicorapportage worden bekeken of de risico-inschattingen in lijn zijn met de risicobereidheid. Onderstaand is de risicobereidheid op sub-risico niveau weergegeven. Het gaat hier om het expliciteren van de grondhouding ten aanzien van risico en rendement. De gehanteerde schaal gaat geleidelijk van risicomijdend (nul) naar risico zoekend (maximaal).

Risico-subcategorie	Nul	Kritisch	Gebalanceerd	Opportuun	Maximaal
Strategisch					
Strategisch			X		
Financieel					
Matching				X	
Markt				X	
Krediet			X		
Verzekerings-technisch			X		
ESG (FR)			X		
Datakwaliteit			X		
Niet-Financieel					
Omgeving		X			
Bedrijfstak			X		
Operationeel		X			
Uitbesteding		X			
Communicatie		X			
Juridisch		X			
Integriteit		X			
IT		X			
ESG (NFR)		X			
Datakwaliteit			X		

Belangrijkste risico's

In het laatste kwartaal van 2022 heeft ons fonds een Risk Self Assessment (RSA) uitgevoerd. Hierbij zijn de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee het fonds wordt geconfronteerd door het bestuur ingeschat. Dat is gedaan op basis van: kans en impact (op onze 5-punts risicowaarderingschalen), bijbehorende beheersmaatregelen en de risicobereidheid van ons fonds.

In onderstaande tabel staan de belangrijkste drie risico's met de hoogste score uit onze risicoanalyse.

Risico	Omschrijving	Beheersmaatregelen	Risicohouding	Risico binnen risicohouding	Restrisico acceptabel
Renterisico	Het risico dat rentefluctuaties –als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet– leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.	1. Uitwerken van beleid in fondsdocumentatie. 2. Monitoring door fiduciair manager. 3. Bijsturing door fiduciair manager. 4. Bpf MITT wordt geïnformeerd bij overschrijding. 5. Spreiding van het risico over looptijdsegmenten. 6. Monitoring en bespreking van het renterisico vindt plaats in de BC, samen met MN en de beleggingsadviseur. 7. Verantwoording over de beheersing van het renterisico wordt per kwartaal aan het Bestuur afgelegd in de risicorapportage.	Opportuun (oranje)	Ja	Ja, geaccepteerd
Klimaat (Environ-ment)	Het (financiële) risico voor Bpf MITT dat vanuit klimaatveranderingen op de waarde van de beleggingsportefeuille ontstaat.	1. ESG-beleid vanuit investmentbeliefs. 2. ESG-impact analyse/scenario's op huidige portefeuille. 3. Actief ESG-beleid voeren door in gesprek te gaan met de bedrijven uit de aandelenportefeuille. 4. Bpf MITT houdt bij de ontwikkeling van nieuw/toekomstig beleggingsbeleid rekening met klimaatverandering.	Gebalanceerd (geel)	Ja	Ja, geaccepteerd

Risico	Omschrijving	Beheersmaatregelen	Risicohouding	Risico binnen risicohouding	Restrisico acceptabel
Cybercrime	Het risico dat door computercriminaliteit de beschikbaarheid en continuïteit van de dienstverlening in gevaar komt, waardoor de reputatie en integriteit van het pensioenfonds worden geschaad.	1. Informatiebeveiligings-beleid is in scope van de ISAE 3402 rapportages AZL en MN 2. Bpf MITT werkt met beveiligde e-mail verbindingen v.w.b. het uitwisselen van vertrouwelijke informatie 3. Bpf MITT beschikt over een bestuurlijke IT-omgeving 4. Jaarlijkse beoordeling van uitbestedingspartijen op het volwassenheidsniveau van informatiebeveiliging	Kritisch (licht groen)	Nee	Ja, geaccepteerd

Tabel 1: grootste risico's voor Bpf MITT.

Ter mitigering van zowel de interne als de externe frauderisico's heeft het fonds een adequaat beleid opgesteld. Onderstaande aanvullende acties (deels in samenwerking met cao-partijen) zijn naar aanleiding van de RSA genomen, om de beheersing van bepaalde risico's nog verder uit te werken:

1. Verder uitwerken van de bestuurlijke IT-omgeving van ons fonds.
2. Uitwerking/afronding van de Risico Control Matrix (gericht op het uitschrijven van de beheersmaatregelen).
3. Verwerking van de uitkomsten in de integrale riskdatabase van ons fonds.

Speerpunten 2022

In 2022 heeft ons fonds verschillende stappen gezet om het IRM naar een hoger niveau te brengen. Het doel van het IRM zoals ons fonds dit definieert, is om risico's tijdig te herkennen en integraal te beheersen. Zo helpt het IRM ons fonds om de strategische doelstellingen te behalen.

Het IRM-beleid heeft betrekking op alle categorieën van risico's. Maar ook op de strategische en operationele bedrijfsvoering van het fonds. Als delen van de bedrijfsvoering zijn uitbesteed aan derden, dan waarborgt het bestuur, en ziet daarop toe, dat deze derden het beleid naleven. Van het beleid kan alleen na overleg met de sleutelfunctiehouder risicobeheer en met goedkeuring van bestuur worden afgeweken. Deze afwijking wordt beargumenteerd en schriftelijk vastgelegd.

In 2022 heeft het risicobeheer binnen ons fonds onderstaande stappen genomen om de inrichting van het risicobeheer verder te professionaliseren:

1. In 2022 is de tijdelijke insourcing van de sleutelfunctiehouder risicobeheer gecontinueerd en deze is ultimo 2022 afgelopen, naar aanleiding van de uitkomsten van het toetsingsgesprek van de sleutelfunctiehouder van ons fonds.
2. De kwartaal risicorapportage van het 1e lijns risicomanagement is in samenspraak met de commissies en de 1e lijns risicomanager verder uitgebreid met de resultaten van control testing werkzaamheden.
3. In Q2 2022 heeft DNB sectorbreed terugkoppeling gegeven naar aanleiding van de uitgevoerde Eigen Risicobeoordelingen (ERB). Ons fonds heeft kennisgenomen van deze terugkoppeling en zal verbeterpunten doorvoeren bij een volgende ERB.
4. Gedurende 2022 hebben het 1e lijns operationeel risicomanagement en de 2e lijns risicobeheerfunctie gezamenlijk opgetrokken om de Risico Control Matrix verder vorm te geven. In 2022 zijn de control-testing-activiteiten uitgevoerd voor de verschillende risicogebieden.
5. De sleutelfunctie heeft input gegeven voor de internal audit met betrekking tot implementatie van SFDR wet- en regelgeving.

6. Er is in 2022 deelgenomen aan de zogenaamde Assurance Diensten van de uitvoeringsorganisatie AZL en aan de risicomanagement-bijeenkomsten van de fiduciair manager MN.
7. De risicobeheerfunctie heeft in 2022 risico-opinies gegeven bij de volgende bestuursbesluiten:
 - a. Toepasbaarheid standaardmodel Vereist Eigen Vermogen;
 - b. Risicoanalyse Oekraïne-crisis;
 - c. Calamiteitenplan;
 - d. Lumpsum-bedrag bij pensioneren;
 - e. ALM-studie, met aanpassing renteafdekking;
 - f. Beleggingsplan 2023;
 - g. Nieuw strategisch beleggingsbeleid 2023 – 2025;
 - h. Integrale risicoanalyse 2022.

8.2 Operationeel risicomanagement

Ons fonds heeft alle operationele activiteiten uitbesteed. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de beheersing van de operationele risico's in de uitvoering. De BC is verantwoordelijk voor de identificatie, monitoring en (advisering over) de beheersing van de meeste financiële risico's. De verantwoordelijkheid voor de identificatie, monitoring en (advisering over) de beheersing van de niet-financiële risico's ligt bij de PUCC.

Financiële risico's

De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen in 2022 over de financiële risico's beschrijven en behandelen we in de risicoparagraaf in de jaarrekening. We gaan daar vooral in op de ontwikkelingen op de financiële markten ten aanzien van het solvabiliteitsrisico, renterisico, aandelen- en vastgoedrisico, valutarisico, grondstoffenrisico, kredietrisico, concentratierisico, liquiditeitsrisico en actief beheer risico. Daarnaast gaan we in op het verzekeringstechnisch risico.

De financiële positie van ons fonds is onder meer afhankelijk van de beleggingsresultaten. Het bestuur kan hier door middel van het strategisch beleggingsbeleid vooraf invloed op uitoefenen. Vervolgens is de invloed, door monitoring van de financiële risico's, beperkt. Wel kan het bestuur de uitvoeringskosten beheersen en op die manier bijdragen aan zo acceptabel mogelijke pensioenkosten, als onderdeel van de arbeidskosten. Elders in dit jaarverslag leest u meer over de uitvoeringskosten.

Niet-financiële risico's

Bij niet-financiële risico's gaat het over: het omgevingsrisico, bedrijfstakrisico, communicatierisico, uitbestedingsrisico, operationeel risico, IT-risico, juridisch risico, ESG-risico en het integriteitsrisico. Het bestuur heeft beheersmaatregelen voor de niet-financiële risico's geformuleerd die worden toegepast en gemonitord. Deze bestaan onder meer uit: het periodiek evalueren en updaten van fondsdocumenten, het beleid, de procedures en het beoordelen van rapportages van uitbestedingspartijen. In 2022 waren er bij de beheersing van de niet-financiële risico's de volgende bijzonderheden:

Omgevingsrisico

Het bestuur heeft in 2022 geanalyseerd hoeveel invloed de toenemende toezichtseisen en politieke besluitvorming hebben op de doelstellingen van het fonds. Maar ook hoeveel invloed lobbytrajecten met bijvoorbeeld de PF hierop hebben. Het bestuur neemt waar nodig passende maatregelen.

Bedrijfstakrisico

Ontwikkelingen in de bedrijfstak of de manier waarop de verplichtstelling van pensioenfondsen zich ontwikkelt, kunnen van invloed zijn op de continuïteit van ons fonds. Daarom is het noodzakelijk dat het bestuur deze ontwikkelingen structureel monitort.

Communicatierisico

Een communicatierisico ontstaat als ons fonds het draagvlak en vertrouwen onder (oud-)deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers verliest door onjuiste of onduidelijke communicatie. Informatie over het communicatiebeleid en de communicatiemiddelen van ons fonds is elders in dit bestuursverslag opgenomen.

Operationeel risico

Het bestuur stelt hoge eisen aan de interne organisatie. Het bestuur is daarnaast verplicht om een bestuurssamenstelling te hebben die voldoende deskundig en geschikt is en daarmee voldoet aan de gestelde geschiktheidseisen vanuit wetgeving. Het bestuur heeft, ter borging en actualisatie van de kennis en het functioneren van het bestuur, een geschiktheidsplan opgesteld. Daarnaast evalueert het bestuur zichzelf ieder jaar.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur vindt dat de uitbesteding van de werkzaamheden garant staat voor een betere uitvoering van de pensioenregeling(en) dan wanneer deze uitvoering in eigen beheer zou plaatsvinden. Het bestuur heeft voor de eisen gesteld aan het uitbesteden van werkzaamheden een uitbestedingsbeleid opgesteld. Hierover leest u meer elders in dit bestuursverslag. De uitvoering en de beheersing van de uitbestedingsrisico's worden onder meer gemonitord door de beoordeling van SLA- en risicorapportages en ISAE 3402-rapporten. Daarnaast vinden periodiek gesprekken plaats met de uitbestedingspartijen.

IT- en cyber security-risico

In 2022 is het IT-beleid verder aangescherpt en zijn de IT-risico's herijkt. In 2022 heeft ons fonds gesprekken gevoerd met de uitbestedingspartijen. Dit vond plaats om ervoor te zorgen dat hun IT-beleid minimaal voldoet aan de eisen volgens het IT-beleid van ons fonds. In 2022 is er ook veel aandacht geweest voor IT-incidenten (waaronder cybercrime en kwetsbare onderdelen binnen de IT-infrastructuur) en de herstelacties daarvan door uitbestedingspartijen.

Juridisch risico

Ons fonds heeft diverse beheersmaatregelen in werking om het risico op het niet (juist) naleven van wet- en regelgeving te verkleinen. Ook de overeenkomsten met uitbestedingspartijen vallen onder dit risico. Hierbij zorgen wij ervoor dat contracten voldoen aan wet- en regelgeving en dat eventuele aansprakelijkheid van het fonds jegens en van uitbestedingspartijen goed vastgelegd is. Ons fonds monitort de overeenkomsten met derden met een contractenregister.

Integriteitsrisico

Integriteitsrisico betreft het risico op het niet integer handelen door bestuursleden maar ook door adviseurs van ons fonds of medewerkers van uitbestedingspartijen. Integriteit is een vast onderwerp op de bestuursagenda. Het bestuur bespreekt of sprake is van mogelijke tegenstrijdigheden bij de werkzaamheden die een bestuurslid binnen en buiten het fonds verricht. Op basis van het integriteitsbeleid, de update hiervan middels de SIRA en de bestaande beheersmaatregelen heeft het bestuur geen aanleiding om te veronderstellen dat er in 2022 sprake is geweest van fraude. Dit geldt zowel binnen het pensioenfonds als bij uitbestedingspartijen.

ESG-risico

Vanuit de IORP II-richtlijn moet het fonds ESG-risico's expliciet betrekken bij besluitvorming over beleggingen. Te denken valt aan de impact op arbeids- en mensenrechten, duurzaamheid en klimaateffecten.

Datakwaliteit

Gegeven de steeds grote nadruk op datakwaliteit (onder andere in het kader van het Nieuwe Pensioenakkoord) heeft het bestuur datakwaliteit als separaat sub-risico toegevoegd aan de risicotaxonomie van ons fonds.

9. De Wet Toekomst Pensioenen: invoering van een nieuwe pensioenregeling

Het wetgevingstraject is afgerond

In 2020 bereikten het kabinet, de werkgevers en de vakbonden een akkoord over de uitwerking van het nieuwe pensioenstelsel. De Wet Toekomst Pensioenen (WTP) treedt op 1 juli 2023 in werking. Alle pensioenregelingen in Nederland moeten uiterlijk op 1 januari 2028 zijn omgezet naar het nieuwe pensioenstelsel.

Pensioenfondsen mogen in het nieuwe stelsel alleen beschikbare premieregelingen uitvoeren. Dat is een regeling waarbij is afgesproken hoeveel geld (premie) de werkgever en werknemer betalen voor het pensioen. De pensioenuitkering staat niet langer vast, maar is afhankelijk van de beleggingsresultaten en de rente. Gaat het economisch goed, dan wordt het pensioen verhoogd met het behaalde rendement. Gaat het economisch slechter en is het rendement negatief, dan wordt het pensioen lager.

Ons fonds heeft nu nog een pensioenregeling die een uitkeringsregeling is. De omzetting van de pensioenregeling van een uitkeringsregeling naar een premieregeling leidt tot veel keuzes en besluiten van cao-partijen en pensioenuitvoerders. Voor pensioenfondsen raakt deze omzetting zowel het strategische beleid als de uitvoering in brede zin. Dit geldt ook voor ons fonds. Naast de transitie moet de dagelijkse gang van zaken ('going concern') niet uit het oog worden verloren.

Project WTP

Om te waarborgen dat alle werkzaamheden voor de implementatie van de nieuwe pensioenregeling effectief en efficiënt verlopen, hebben ons fonds en de cao-partijen MITT en Textielverzorging gezamenlijk het project WTP ingericht en een onafhankelijk projectmanager aangesteld; het project wordt begeleid door AethiQs. Het project is gestart in juni 2021 en wordt uitgevoerd aan de hand van een projectplan. Beoogd wordt om de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2026 in te voeren.

Stand van zaken van het project WTP

In 2022 zijn binnen het Project WTP de nodige stappen gezet. Sociale partners MITT en Textielverzorging hebben besloten om de solidaire premieregeling als "vertrekvariant" te nemen voor het uitwerken van de nieuwe pensioenregeling. Sociale partners hebben ook de intentie uitgesproken om alle pensioenen om te zetten naar de nieuwe pensioenregeling onder de WTP (invaren van de pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen).

In de solidaire premieregeling belegt ons fonds de gelden in een gezamenlijke pensioenpot. Alle deelnemers hebben recht op een deel van het geld in die gezamenlijke pensioenpot, dit heet hun persoonlijke pensioenvermogen. Bij de solidaire premieregeling worden de risico's collectief gedeeld en daardoor is het pensioenresultaat stabiel. Het delen van de risico's wordt bereikt met een solidariteitsreserve. Een deel van het rendement wordt gebruikt om het totale opgebouwde pensioenvermogen en de ingegane pensioenen te beschermen. De rest van het rendement, het overrendement, wordt op basis van beleggingsrisico toegedeeld aan de persoonlijke pensioenvermogens. Het vermogen van jongeren wordt meer risicovol belegd dan het vermogen van ouderen. Jongeren lopen dus meer risico gelopen en krijgen meer overrendement. Ouderen lopen minder risico en krijgen minder overrendement. Een overrendement in een jaar kan ook negatief zijn. Mee- en tegenvallers kunnen worden gespreid over maximaal tien jaar. Financiële schokken kunnen daardoor geleidelijk worden opgevangen.

Op basis van de solidaire premieregeling als vertrekvariant zijn de eerste berekeningen gemaakt. Doel hiervan is cijfermatig inzicht te krijgen in wat de nieuwe pensioenregeling betekent voor modeldeelnemers van ons fonds ("maatmensen"). Voor de maatmensen wordt een vergelijking gemaakt van het pensioenresultaat in de huidige regeling van ons fonds versus de nieuwe solidaire premieregeling. Aan de hand daarvan wordt de pensioenregeling verder vorm gegeven.

In augustus 2022 zijn de deelnemers van ons fonds uitgenodigd om mee te doen aan een onderzoek. Met dit onderzoek heeft ons fonds informatie verzameld hoe deelnemers denken over de risico's van hun pensioen. Dat is ook belangrijk voor het verder vorm geven van de nieuwe pensioenregeling.

De premie- en pensioendoelstellingen zijn met sociale partners besproken en afgestemd. Sociale partners maken afspraken over de arbeidsvoorwaardelijke toezegging en de doelstellingen bij de pensioenregeling. Hierbij zullen werkgevers en werknemers inzicht willen krijgen in de consistentie tussen pensioendoelstelling en premie. Vooral nog hebben sociale partners voor de berekeningen van de vertrekvariant van de solidaire premieregeling gekozen om aan te sluiten bij de premie en pensioendoelstellingen in de huidige regeling. Sociale partners vinden het belangrijk dat de nieuwe pensioenregeling naast ouderdomspensioen een dekking kent voor partners en wezen, een grote kans op behoud van koopkracht heeft en een stabiele uitkering kent. Aan sociale partners is gevraagd om richting te geven aan de omvang van partner- en wezenpensioen.

Ook zijn de doelstellingen van de solidariteitsreserve en het invaren met sociale partners besproken. Bij het invaren wordt het collectieve fondsvermogen verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens, naast enkele wettelijke reserves en voorzieningen die ons fonds moet vormen voor onder andere operationele risico's. Sociale partners moeten een verzoek doen om al dan niet in te varen. Daarbij kunnen zij verzoeken om een deel van het vermogen aan te wenden voor de initiële vulling van een solidariteitsreserve of voor de compensatie van deelnemers door het toekennen van extra pensioenaanspraken bij het invaren. Het bestuur van ons fonds bepaalt uiteindelijk het beleid van de solidariteitsreserve, de invaarmethode en de vorming van overige reserves.

Vooruitblik project WTP 2023 en 2024

In het tweede kwartaal van 2023 zal het bestuur van ons fonds een standpunt innemen over alle punten met betrekking tot beleidsvorming en de invaarmethode. Sociale partners zullen een denkrichting uitwerken over de vormgeving van de nieuwe pensioenregeling en de doelstellingen. De sociale partners zullen in het tweede kwartaal van 2023 een transitieplan opstellen waarin alle keuzes, overwegingen en berekeningen voor de nieuwe pensioenregeling zijn opgenomen. Dit transitieplan dienen zij in bij ons fonds. Ons fonds stelt vervolgens een implementatieplan op. In dit plan staan zaken die nodig zijn om de nieuwe regeling te kunnen starten. Ook staat hierin hoe het pensioenfonds omgaat met opgebouwde pensioenaanspraken en rechten en wat de overwegingen daarbij zijn. Een communicatieplan is onderdeel van het implementatieplan. In het communicatieplan legt ons fonds vast hoe en wanneer deelnemers worden geïnformeerd. Belangrijk is dat alle deelnemers rond de overstap inzicht krijgen in de persoonlijke pensioensituatie vlak vóór en na de overstap.

Daarnaast werkt ons fonds samen met onze pensioenadministrateur en vermogensbeheerder hard aan de benodigde IT-aanpassingen om de nieuwe pensioenregeling uit te kunnen voeren.

Nadat het bestuur van ons fonds en sociale partners in het vierde kwartaal van 2023 het besluit hebben genomen om de nieuwe pensioenregeling uit te voeren zal ons fonds het implementatie- en communicatieplan ter goedkeuring bij de Nederlandsche Bank indienen. Na akkoord van de Nederlandsche Bank zal ons fonds starten met de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2026.

10. Vooruitblik komend boekjaar en visie nabije toekomst

Financiële positie van ons fonds

De dekkingsgraad per 31 mei 2023 bedraagt 119,84%.

Vooruitblik 2023 beleggingen van ons fonds

De vooruitzichten voor de wereldeconomie zijn nog altijd erg onzeker, als gevolg van de aanhoudende Oekraïne oorlog en geopolitieke spanningen, koopkrachtcrisis en verkrapping van het centrale bank beleid. De bankenstress van dit voorjaar - met bankfaillissementen in de VS en de noodzakelijke reddingsoperatie van Credit Suisse in Europa – draagt bij aan de onzekerheid en kan tot afnemende kredietverlening leiden. De wereldgroei zwakt af en de economie van de Eurozone is in – weliswaar zeer lichte – recessie beland.

Ondertussen zijn evenwel de versturende effecten van de coronapandemie in de mondiale aanbodketens goeddeels verdwenen en treedt verlichting op in de energiecrisis. De inflatie heeft daardoor wereldwijd een piek gezet en vertoont nu een duidelijke daling, welke - met horten en stoten - lijkt aan te houden.

Lagere inflatie kan ondersteuning bieden aan de economie, als de tegenwind voor de koopkracht afneemt en centrale banken later dit jaar hun verkrappingscycli staken en wellicht de rente weer enigszins verlagen. Een zachte landing van de wereldeconomie blijft hierdoor goed mogelijk, al blijven de risico's aanzienlijk.

Vastgesteld te Heerlen, 20 juni 2023.

Het bestuur

dhr. G.A.J. Lamers
voorzitter

dhr. J.J.C. Jochems

dhr. J. Hasselman

dhr. M. Mulder

dhr. J.W. Eggen

mw. I.M. van Eekelen

dhr. N. Mol

dhr. W.B.E. Rutgers

Raad van Toezicht

Verslag Raad van Toezicht 2022

Inleiding

Samenstelling

In 2022 zijn er wisselingen geweest binnen de raad.

De huidige raad van toezicht bestaat uit drie personen: Fred Wouters, Mariette Sanderse (sinds 1 juli 2022) en Marie-Laurence van der Steen (per 1 november 2022).

Mariette Sanderse heeft de taken van Antoinetta Eikenboom overgenomen en Ansfried Snijders is door Marie-Laurence van der Steen opgevolgd.

Wij danken Ansfried Snijders en Antoinetta Eikenboom voor hun inzet voor het fonds.

Taken

De taak van de raad van toezicht bestaat uit het toezicht houden op:

- het beleid van het bestuur;
- de algemene gang van zaken binnen het fonds;
- adequate risicobeheersing;
- evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

Verder heeft de raad van toezicht een goedkeuringsrecht bij een aantal bestuursbesluiten, onder meer bij het besluit inzake de vaststelling van de jaarrekening. De raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en in het bestuursverslag.

De raad van toezicht dient zich hierbij een oordeel te vormen over het functioneren van het bestuur van het pensioenfonds. De raad van toezicht gebruikt bij het uitvoeren van zijn taak de volgende richtlijnen: de VITP-toezichtcode, de Code pensioenfondsen, de Pensioenwet en het hieruit afgeleide eigen normenkader. De raad van toezicht heeft daarnaast, zoals ieder jaar, ook speerpunten geformuleerd. De rapportage over deze punten komt aan de orde bij de van toepassing zijnde paragraaf.

Werkwijze

De raad van toezicht heeft, naast zijn eigen bijeenkomsten, ieder kwartaal vergaderd met het (dagelijks) bestuur. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met het (dagelijks) bestuur, het verantwoordingsorgaan, met bestuursleden, de sleutelfunctiehouders interne audit, actuariael en risicobeheer en vertegenwoordigers van uitvoeringsorganisaties.

De raad van toezicht heeft ook deelgenomen aan diverse studiedagen van het bestuur en was regelmatig als toehoorder aanwezig bij diverse commissievergaderingen. Dit ervaart de raad van toezicht als waardevol; het geeft een goed beeld van zowel de inhoudelijke discussies als de bestuurlijke dynamiek.

Tot slot is er periodiek overleg geweest tussen het dagelijks bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht en tussen de voorzitter van het verantwoordingsorgaan en de voorzitter van de raad om de vergaderingen voor te bereiden en tijdig met elkaar te schakelen indien nodig.

Daarnaast kwam de raad van toezicht tussen de kwartaal-besprekingen afzonderlijk bijeen, om beelden uit te wisselen en aandachtspunten te formuleren.

Naast de informatie die verkregen is uit de gesprekken en bijeenkomsten, heeft de raad van toezicht diverse documenten van het secretariaat van het pensioenfonds ontvangen. Tevens heeft de raad gebruik gemaakt van het bestuurdersportaal.

Deskundigheid/geschiktheid/functioneren van de Raad

De leden van de raad van toezicht dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. Hiervoor hebben de leden in 2022 individueel verschillende relevante themasessies bijgewoond.

In november 2022 is de governance van het fonds onder externe begeleiding geëvalueerd. Dit was tevens de gelegenheid voor de raad van toezicht om een zelfevaluatie uit te voeren. De uitkomst hiervan is met het bestuur en het verantwoordingsorgaan gedeeld.

Speerpunten 2022

Voor 2022 had de raad van toezicht de volgende toezichtthema's.

Continuïteit

De raad van toezicht heeft via zijn speerpunten voor 2022 aandacht gevraagd voor de uitwerking van strategisch robuuste opties. Daarbij is gewezen op het potentiële spanningsveld tussen een groeiagenda en het capaciteitsbeslag rondom de voorbereidingen naar het nieuwe pensioenstelsel. Tevens kan een mogelijk (gedeeltelijke) einde van de verplichtstelling voor een aantal aangesloten bedrijven niet uitgesloten worden. De raad van toezicht heeft gedurende het jaar groeiende aandacht bij het bestuur waargenomen voor deze spanningsvelden en is verheugd om te zien dat de groeiagenda hiermee rekening houdt. In het projectplan voor het nieuwe pensioenstelsel is ook de aansluiting op de strategie benoemd.

Tenslotte merkt de raad van toezicht op dat bij een aantal aansluitingsissues sprake is van discussies met een ander bedrijfstakpensioenfonds. De handhaving van de verplichtstelling is een moeizaam en langdurig proces dat veel tijd en aandacht vraagt. Goede handhaving is van groot belang voor het fonds. Het onderhouden van contact met vrijgestelde werkgevers en andere potentiële toetreders, ligt vooral bij één van de bestuursleden. De raad van toezicht heeft erop gewezen dat het concentreren van kennis bij één bestuurslid een risico vormt en heeft daarom aanbevolen de kennis vast te leggen en te spreiden binnen het bestuur. De leidraad 'aansluitingen' maakt hier onderdeel van uit en de kennis ligt nu bij enkele bestuursleden, bij de uitvoeringsorganisatie en externe adviseurs.

De raad van toezicht onderschrijft de dialoog van het bestuur met de sociale partners om het huidige aansluitingscriterium opnieuw te toetsen aan het uitvoerbaarheids criterium, waaronder ook de beschikbare bestuurscapaciteit, aan de representativiteitseis en aan het risico van 'Geen premie, wel recht'. In dit kader heeft de raad van toezicht het bestuur in overweging gegeven om een (juridische) risicoanalyse uit te voeren.

Wet Toekomst Pensioenen (WTP)

De raad van toezicht volgt de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel op de voet en voert regelmatig met het (dagelijks) bestuur gesprekken over de planvorming en de voortgang. De raad van toezicht is verheugd dat het fonds voortvarend van start is gegaan met de voorbereidingen rondom de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De raad heeft in dit kader aanbevolen te komen tot een goede dossieropbouw waarin de mate van betrokkenheid van belanghebbenden, de overwegingen bij de diverse beleidsvarianten en gehanteerde veronderstellingen en uitgangspunten expliciet worden gemaakt. Onderliggend doel is om tot een gestructureerd, gemotiveerd en verifieerbaar proces te komen. Dit ook met oog op de onderbouwing van de evenwichtige belangenafweging bij alle besluiten in het kader van de transitie naar het nieuwe stelsel. Bij dit alles is een duidelijke en vooral realistische planning van groot belang om de beoogde zorgvuldigheid te waarborgen.

Aangezien het fonds als een van de eerste fondsen naar het nieuwe stelsel overgaat, is het cruciaal dat het fonds, als uitbesteder, zich tijdig verzekert dat de uitvoeringsorganisaties, die zowel de pensioenadministratie als de beleggingsadministratie verzorgen, een beheerste overgang waarborgen. Daarbij heeft de raad het bestuur geadviseerd om vooraf heldere afspraken te maken ten aanzien van de voorwaarden waarop de administratie naar de nieuwe ICT-systemen van de uitbestedingspartijen overgaat.

In het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is daarnaast de borging van de datakwaliteit essentieel. De raad onderschrijft de inspanningen van het bestuur om tijdig vóór het invaren de nodige zekerheid ten aanzien van de datakwaliteit te verschaffen.

Financiële opzet

Voor het bestuur van ieder pensioenfonds is het financieel beleid een cruciaal aandachtsgebied. In het verslagjaar heeft het bestuur hier volop aandacht aan gegeven en dit onderwerp regelmatig met de raad van toezicht besproken.

De dekkingsgraad is een belangrijke indicator voor de financiële positie van het fonds. De dekkingsgraad lag ultimo 2022 onder de vereiste dekkingsgraad, maar door gebruik te maken van de Algemene Maatregel van Bestuur omtrent toeslagverlening heeft het fonds zowel voor 2022 als voor 2023 een toeslagverlening kunnen verlenen en de evenwichtigheid van deze besluiten onderbouwd. De raad van toezicht is verheugd dat na jaren van gebrek aan toeslagverlening de pensioenen en aanspraken weer verhoogd konden worden.

De raad van toezicht onderschrijft dat bij een eventueel toeslagverleningsbesluit voor 2024 opnieuw in kaart zal worden gebracht wat de effecten van een toeslagverlening kunnen zijn op de ontwikkeling van de dekkingsgraad in de transitiefase.

De premiedekkingsgraad van het fonds is door de stijgende rente boven de 100% geraakt. Dit betekent dat de ontvangen premie weer op voldoende niveau is om de nieuwe pensioenopbouw te kunnen inkopen. De raad van toezicht is vanuit het oogpunt van evenwichtigheid verheugd dat de periode van inadequate premiedekkingsgraad (voorlopig) voorbij is. Hoewel het concept van de premiedekkingsgraad verdwijnt in het nieuwe pensioenstelsel, hecht de raad van toezicht er belang aan dat tot de transitie sprake blijft van een evenwichtige financiering.

Integraal risicomanagement

De raad van toezicht constateert dat de risicomanagement-rapportages en bijbehorende control testing de gewenste verbetering laten zien. De raad moedigt het bestuur aan het risicomanagement te blijven doorleven en het periodiek te evalueren en eventueel bij te stellen om op een adequaat volwassenheidsniveau te blijven.

Het risicomanagement heeft in voorgaande jaren volop de aandacht van het bestuur gekregen. De raad van toezicht constateert naar tevredenheid dat zijn aanbevelingen uit het verslag over 2020 en 2021 zijn opgevolgd en het risicomanagement nu grondig en doortastend is opgepakt. Dit blijkt onder meer uit verbeterde rapportages, uitgevoerde control testing en de ambitie tot verdere aanscherping van uitgangspunten en werkwijze.

Vanwege het grote belang volgt de raad van toezicht de ontwikkelingen op het gebied van risicobeheer en voert hiertoe periodiek overleg met de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Bevindingen per beleidsterrein

Naast de hierboven genoemde speerpunten worden de overige bevindingen per beleidsterrein hieronder beschreven.

Governance & Organisatie

De hoge werkdruk is een terugkerend door het bestuur ervaren knelpunt dat het bestuur in 2022 heeft geëvalueerd. Naast de stappen die het bestuur in gang heeft gezet heeft de raad van toezicht daarbij ter overweging gegeven om een verdere mandatering van de commissies te onderzoeken.

Mede naar aanleiding van deze en andere knelpunten heeft het bestuur eind 2022 de werking van de fondsgovernance geëvalueerd, waarbij ook gekeken is naar de rol van de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan en de sleutelfunctionarishouders. De raad van toezicht heeft deze governance sessie als zeer nuttig ervaren, mede om de onderlinge verwachtingen uit te spreken en tot goede werkafspraken te komen. Verder doet de raad van toezicht de aanbeveling om de meerwaarde van de sleutelfuncties te blijven benutten om zodoende eventuele blinde vlekken te ondervangen.

Beleggingsbeleid

Het fonds heeft besloten om het risicoprofiel eenmalig te verhogen en de dynamisch rentestafel te discontinueren. De raad van toezicht heeft het bestuur aanbevolen om voor een goede motivatie en vastlegging van het rente-afdekkingsbeleid te zorgen, met name in relatie tot de investment beliefs, de risicohouding van de deelnemers en pensioengerechtigden en de gewenste dekkingsgraad bij invaren. De raad van toezicht constateert hierbij dat de mate van rente-afdekking een belangrijke factor is in de tussentijdse ontwikkeling van de dekkingsgraad tot aan de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Aangezien het huidige pensioenvermogen bij deze transitie herverdeeld dient te worden kan sprake zijn van een andere (effectieve) beleggingshorizon dan voorheen het geval was.

De raad van toezicht moedigt het bestuur aan door te gaan met verdere stappen rondom maatschappelijk verantwoord beleggen, in het bijzonder bij het inzichtelijk krijgen en reduceren van de CO₂-uitstoot van de portefeuille. De raad van toezicht heeft het bestuur in overweging gegeven om ook tot een kwantificeerbare klimaatdoelstelling te komen en om in het risicomanagement meer aandacht te geven aan duurzaamheidsrisico's. Verder onderschrijft de raad de inspanningen van het bestuur om afstemming te zoeken met de belanghebbenden van het fonds, onder meer ten aanzien van het gewenste ambitieniveau en de geprefereerde duurzaamheidsthema's. Op deze wijze is er sprake van een betere aansluiting met deelnemerswensen.

Communicatie

Een heel zichtbaar resultaat van de pensioencommunicatiecommissie is de nieuwe huisstijl, waardoor de website een modernere uitstraling heeft gekregen.

Vanuit de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel verdient goede communicatie met deelnemers en andere belanghebbenden veel aandacht. Ook de communicatie over en keuzebegeleiding in het kader van het bedrag ineens dat naar verwachting begin 2024 in werking zal treden vergt de nodige voorbereiding. De raad van toezicht zal over de ontwikkelingen op dit vlak met het bestuur in gesprek blijven.

Daarnaast onderstreept de raad het belang, bij ieder besluit in het transitietraject, om stil te staan bij de wijze waarop een besluit aan de deelnemers uitgelegd kan worden.

Naleving Code Pensioenfondsen

Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de Code Pensioenfondsen. Het bestuur geeft aan niet te voldoen aan norm 33 over diversiteit in de fondsorganen. De raad constateert dat het diversiteitsbeleid nog niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. De raad van toezicht heeft daarom geadviseerd om diversiteit nadrukkelijker onderdeel te laten zijn bij benoemingen en herbenoemingen. Daarbij is diversiteit niet een doel op zich, maar ingegeven om binnen de bestuurlijke besluitvorming kwesties van meerdere invalshoeken te belichten. Een diverse samenstelling kan daar aan bijdragen.

Goedkeuring besluiten

In 2022 heeft de raad het besluit van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd. Daarnaast heeft de raad het beloningsbeleid dat eind 2022 is herijkt, goedgekeurd.

Speerpunten 2023

Voor 2023 heeft de raad de volgende toezichtthema's gedefinieerd:

Nieuw pensioencontract

De raad ziet toe hoe het bestuur omgaat met de beleidskeuzes die gepaard gaan met het ontwerpen van de nieuwe regeling en met het mogelijk invaren van de pensioenrechten. Belangrijk hierbij zijn:

- de risicohouding van het fonds en de ALM-uitgangspunten.
- de evenwichtigheid van de overgang voor diverse leeftijdsgroepen
- de financiering van compensatiemaatregelen en buffers

- een evenwichtig transitieplan met bijbehorende risicoanalyse.
- communicatie en de tijdige en correcte uitvoering van de regeling.
- een realistisch en haalbaar tijdspad en tijdige, effectieve en betrouwbare inrichting van het ICT-systeem en van de datakwaliteit met het oog op het invaren.
- een volledige en nauwkeurige vastlegging van overwegingen en opties.

Financiële opzet transitiefase

De raad besteedt aandacht aan de financiële opzet gedurende de transitieperiode. Hoe beheerst het fonds de balansrisico's in de transitieperiode? Hoe gaat het fonds om met toeslagverleningsbesluiten in de transitiefase?

Werkings sfeer

De raad ziet toe hoe het bestuur omgaat met de werkingssfeer aangelegenheden en hoe het invulling geeft aan een effectief stakeholdermanagement. De raad kijkt hierbij specifiek naar overlap met andere fondsen en het risico van een mogelijk (gedeeltelijk) einde van de verplichtstelling.

Risicobeheer

De raad besteedt aandacht aan de verdere ontwikkeling van risicobeheer. Hoe geeft het fonds verdere invulling aan de rol van sleutelfunctiehouder en hoe worden de risicorapportages aangewend bij het bestuur van het fonds?

Tot slot

De raad van toezicht ziet terug op een jaar waarin veel belangrijke onderwerpen aan de orde zijn gekomen, in een constructieve dialoog met het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Al met al constateert de raad van toezicht dat het bestuur zijn taken en verantwoordelijkheden over 2022 op zorgvuldige wijze en met een evenwichtige afweging van belangen heeft vervuld.

De raad van toezicht dankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de goede en fijne samenwerking in 2022 en kijkt uit naar een constructieve en prettige voortzetting hiervan in 2023.

De raad van toezicht:

Fred Wouters

Mariette Sanderse

Marie-Laurence van der Steen (voorzitter)

Reactie van bestuur

Het bestuur is verheugd te constateren dat de RvT ook dit verslagjaar positief oordeelt over het gevoerde beleid en het handelen van het bestuur. Het bestuur dankt de RvT voor de constructieve samenwerking en de voor dit verslagjaar gedane aanbevelingen. In 2023 zal het bestuur zich beraden over de wijze waarop aan deze aanbevelingen opvolging kan worden gegeven. Daarbij blijft het bestuur graag in gesprek met de RvT om zo te komen tot verdere optimalisatie van het beleid in het belang van alle belanghebbenden bij het fonds.

Verantwoordingsorgaan

Oordeel verantwoordingsorgaan 2022

De voornaamste taak van het verantwoordingsorgaan (VO) is een oordeel geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur gevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO baseert zijn oordeel op het jaarverslag, de bevindingen van de Raad van Toezicht (RvT), de vergaderingen met de fondsorganen en overige informatie. De taken en bevoegdheden zijn omschreven in het reglement voor het VO.

Aan de hand van de verkregen informatie is het VO van oordeel dat het bestuur haar taken in 2022 naar behoren heeft uitgevoerd.

Vergaderingen

In 2022 heeft het VO zeven keer in eigen kring vergaderd. Daarnaast heeft het VO met zowel het volledige bestuur als het dagelijks bestuur overleg gehad. Het VO heeft deze vergaderingen als productief en prettig ervaren. Het is voor het VO een goede manier om op de hoogte te blijven van de relevante ontwikkelingen in het fonds en het VO vervult mede door deze vergaderingen haar signaleringsfunctie richting het bestuur.

Naast de (reguliere) vergaderingen heeft het VO in vier kennissessies, vanuit het perspectief van het VO, aandacht besteed aan de (mogelijke) gevolgen van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voor werkgevers en deelnemers. Ook in 2023 is de verdere kennisuitbreiding van het nieuwe pensioenstelsel voor het VO een speerpunt.

Het VO is in 2022 vier maal bijeengekomen in een gezamenlijke vergadering met de RvT, waarvan eenmaal ter bespreking van het jaarverslag 2021. Het overleg met de deels in 2022 aangetreden nieuwe RvT-leden is door het VO als zinvol ervaren. Daarnaast ervaart het VO dat de RvT goed meedenkt met het bestuur en kritische vragen stelt wanneer nodig.

In 2022 is in een overleg met de drie fondsorganen gesproken over de governance en onderlinge verhoudingen. Het VO heeft dit gesprek, begeleid door een onafhankelijke moderator, als constructief ervaren en waardeert de openheid van zowel Raad van Toezicht als bestuur tijdens het gesprek. Het gesprek heeft voor het VO geleid tot meer inzicht in de bestuurlijke invulling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van bestuur, RvT en VO.

Adviezen VO

Naast het geven van een oordeel, heeft het VO ook een adviestaak. Het VO is in 2022 in de gelegenheid gesteld een advies uit te brengen over:

Onderwerp	Advies
Wijziging model uitvoeringsovereenkomst vrijwillige aansluiting	Positief
Beloningsbeleid	Positief
De premie over 2023	Positief
Communicatiebeleidsplan 2022-2024	Positief
Communicatieplan Wet toekomst pensioenen	Positief

In 2022 heeft het VO tweemaal een bindende voordracht voor twee leden van de RvT gedaan. Het VO was unaniem in haar voordracht en is ervan overtuigd dat het fonds met de twee benoemde RvT-leden kan steunen op de gedegen kennis van de voltallige RvT.

Het handelen van het bestuur in algemene zin

Het VO heeft de in het verslag opgenomen doelstelling, missie, visie en strategie van het fonds als uitgangspunt genomen om het handelen van het bestuur te beoordelen. Het bestuur heeft in 2022 veel tijd en aandacht besteed aan de voorbereidingen voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit is een langdurig en intensief traject, met grote gevolgen voor het fonds, de aangesloten werkgevers en alle deelnemers. De komende wijzigingen van het pensioenstelsel hebben als consequentie dat de communicatie naar werkgevers en deelnemers nog belangrijker wordt dan het nu al is. Pensioen heeft over het algemeen een lage interesse bij deelnemers. Dit maakt het een flinke uitdaging om deelnemers op een gedegen wijze te informeren over de voor hen relevante wijzigingen. Als VO denken wij graag mee om de communicatie begrijpelijk en efficiënt vorm te geven.

Het door het bestuur gevoerde beleid

Het verantwoordingsorgaan heeft een positief oordeel over het handelen van het bestuur, over het gevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst. Daarbij is zij van mening dat het bestuur bij haar besluitvorming op evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de belanghebbenden van het fonds.

Na meer dan tien jaar geen verhogingen te kunnen verlenen, heeft het bestuur in 2022 kunnen besluiten de pensioenen per 1 oktober 2022 met 3,28% en vanaf 1 januari 2023 met 3,50% te verhogen. Deze verhoging is gelijk voor alle deelnemersgroepen.

Het verantwoordingsorgaan is verheugd over de genomen besluiten. De indexaties zijn mogelijk door gebruik te maken van de wijzigingen van het Besluit financieel toetsingskader. Deze wijzigingen geven het fonds de mogelijkheid eerder en met een hoger percentage te kunnen indexeren. Het VO vindt het van belang dat het bestuur aandacht heeft voor de evenwichtigheid in de belangenbehartiging van alle groepen van deelnemers en het transparant en verklaarbaar maken van de afwegingen van genomen besluiten zijn.

Deskundigenoordeel

Het VO constateert dat de certificerend actuaire en de externe accountant in hun bijdragen aan het verslag geen bevindingen rapporteren waar het VO zich zorgen over maakt. Dit geldt eveneens voor het verslag van de RvT.

Aanbevelingen

Het bestuur heeft, net als in 2020 en 2021, in 2022 veel aandacht besteed aan de komende wijzigingen van het pensioenstelsel en de gevolgen hiervan voor het fonds en haar deelnemers.

Het VO vindt het van belang dat alle stakeholders in deze transitie met flinke gevolgen volledig en tijdig door het bestuur worden geïnformeerd. Naast de inhoudelijke besluiten en de communicatie verdient projectmanagement voldoende aandacht.

Door een te lage representativiteit staat de verplichtstelling in de toekomst onder druk. Het VO vindt het van belang dat het bestuur haar missie en visie op dit punt heroverweegt en met sociale partners overleg voert over de mogelijkheden voor behoud van representativiteit, bijvoorbeeld door aanpassing en verduidelijking van de werkingssfeer.

Tenslotte

Het VO dankt het bestuur en de RvT voor de prettige samenwerking en de openheid waarmee de diverse zaken worden besproken. Daarnaast dankt het VO iedereen die in 2022 betrokken is geweest bij Bpf MITT voor de prettige samenwerking.

Reactie van bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag over 2022 van het Verantwoordingsorgaan (VO). Het bestuur is blij met het positieve oordeel van het VO over de wijze waarop het bestuur in het verslagjaar haar taken en verantwoordelijkheden heeft ingevuld, over het gevoerde beleid en de gemaakte beleidskeuzes. In de komende periode zal het bestuur bezien hoe invulling gegeven kan worden aan de aanbevelingen van het VO en het VO hierover informeren.

Het bestuur dankt het VO voor de constructieve samenwerking en ziet ernaar uit deze samenwerking in het komende verslagjaar voort te zetten.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
– Vastgoedbeleggingen		
• Indirecte vastgoedbeleggingen	171.936	223.196
– Zakelijke waarden		
• Aandelen	708.554	977.090
– Vastrentende waarden		
• Beleggingsfondsen in obligaties	881.886	1.036.457
• Obligaties en Leningen op schuldbekentenis	874.717	1.186.290
• Bankleningen	324.615	254.966
• Deposito's	17.501	15.500
	2.098.719	2.493.213
– Derivaten		
• Valutaderivaten	22.599	1.336
• Rentederivaten	471	74.890
	23.070	76.226
– Overige beleggingen		
• Private equity	266.341	217.156
• Infrastructuur	263.418	227.533
	529.759	444.689
	3.532.038	4.214.414
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	1.625	2.185
Vorderingen en overlopende activa [3]	205.291	66.903
Liquide middelen [4]	84.629	77.346
	3.823.583	4.360.848

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2022	2021
Stichtingskapitaal en reserves		
Extra reserve [5]	502.136	188.877
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	3.033.265	4.057.296
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [7]	1.625	2.185
	3.034.890	4.059.481
Langlopende schuld		
Spaarfonds gemoedsbezwaarde [8]	6	8
Kortlopende schulden [9]	286.551	112.482
	3.823.583	4.360.848

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten
(in duizenden euro)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	65.108	70.109
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	-796.692	121.579
Kosten van vermogensbeheer [12]	-2.582	-2.874
	-734.166	188.814
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [13]	114.963	105.903
Saldo van overdrachten van rechten [14]	-8.114	-26.185
Pensioenuitkeringen [15]	-75.703	-73.935
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [16]		
Wijziging rekenrente voorziening pensioenverplichtingen	1.372.609	301.373
Inkoop	-140.284	-140.152
Sterfte	8.433	10.309
Arbeidsongeschiktheid	916	-1.333
Waardeoverdrachten	8.219	25.396
Mutaties	322	510
Toevoeging kosten	-3.353	-3.344
Overige mutaties	1.380	3.529
Verwachte uitkering	75.857	73.888
Vrijval excassokosten	1.926	1.856
Intrest	20.180	23.492
Toeslagverlening	-280.310	0
Wijziging actuariële grondslagen	-41.864	-844
	1.024.031	294.680
Mutatie langlopende schuld aan deelnemers		
Mutatie spaarfonds gemoedsbezwaarde [17]	2	-1
Herverzekering		
Uitkeringen uit herverzekering [18]	314	493

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2022	2021
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [19]	-7.622	-7.452
Overige baten en lasten [20]	-446	332
Saldo van baten en lasten	313.259	482.649
Bestemming van het saldo		
Extra reserve	313.259	482.649
	313.259	482.649

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht
(in duizenden euro)

	2022	2021
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	113.857	106.646
Uitkeringen uit herverzekering	314	389
Wegens overgenomen pensioenverplichtingen	9.146	7.057
[A]	123.317	114.092
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkopen, loonheffing, sociale premies en andere inhoudingen	-75.642	-73.870
Wegens overgedragen pensioenverplichtingen	-17.176	-33.192
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-8.332	-6.950
[B]	-101.150	-114.012
Totaal pensioenactiviteiten	22.167	80
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	65.098	70.116
Verkopen en aflossingen beleggingen	4.492.092	1.717.747
[C]	4.557.190	1.787.863
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-4.569.512	-1.769.328
Kosten van vermogensbeheer	-2.562	-2.904
[D]	-4.572.074	-1.772.232
Totaal beleggingsactiviteiten	-14.884	15.631
Mutatie geldmiddelen (som van A t/m D)	7.303	15.711
Saldo geldmiddelen 1 januari	77.346	61.635
Saldo geldmiddelen 31 december	84.629	77.346

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Bpf MITT is statutair gevestigd in Heerlen en is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41095737. Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022 en is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Dit jaarverslag is vastgesteld op 20 juni 2023.

Waardering

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van ons fonds nagenoeg volledig gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van ons fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen

niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post “nog af te wikkelen transacties”. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Schattingswijzigingen 2022

In 2022 hebben de volgende schattingswijziging plaatsgevonden:

- Het Actuarieel Genootschap heeft in september 2022 de prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het fonds is per 30 september 2022 overgegaan op deze nieuwe prognosetafel. Jaarwerktechnisch heeft deze aanpassing plaatsgevonden per 31 december 2022. Deze overstap heeft een verhogend effect op de technische voorziening en resulteert in een last voor het fonds ter hoogte van EUR 25.315. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.
- In 2022 heeft het fonds naar aanleiding van een grondslagenonderzoek besloten om de kostenvoorziening te verhogen van 2,6% naar 3,0%. De last die hierdoor ontstaat is gelijk aan EUR 11.735. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.
- Het fonds heeft ook besloten om de ervaringssterfte aan te passen. De wijziging van de ervaringssterfte heeft geresulteerd in een verhoging van de technische voorziening en een last voor het fonds van EUR 4.814. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Het totaal effect van voornoemde schattingswijzigingen is per saldo een verhoging van de technische voorziening van EUR 41.864.

Schattingswijziging 2021

Voor arbeidsongeschikten met premievrije voortzetting van pensioenopbouw geldt dat ook de dekking voor het tijdelijk partnerpensioen op risicobasis in stand blijft. Tot en met 2020 werd hiervoor nog geen schadevoorziening aangehouden. Met ingang van eind 2021 is deze opgenomen in de technische voorzieningen. Als gevolg hiervan neemt de voorziening voor risico fonds toe met EUR 844. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2021 is als last in het resultaat verwerkt.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen.

Aandelen en indirecte beleggingen in onroerend goed

De ter beurse genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde het aandeel in de intrinsieke waarde waarbij de intrinsieke waarde is gebaseerd op onderliggende marktwaarden.

Obligaties en obligatiefondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde vastrentende fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde het aandeel in de intrinsieke waarde.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. Onder marktwaarde wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve rendement ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen, rekening houdend met de mogelijkheid van vervroegde aflossing.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, op basis van netto contante waarde.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde het aandeel in de intrinsieke waarde.

Herverzekering

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van ons pensioenfonds.

De waarde van de herverzekeringsspolissen wordt berekend op dezelfde grondslagen als de voorziening pensioenverplichtingen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, dan wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit direct opvraagbare banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Extra reserve

Aan de extra reserve worden de jaarresultaten toegevoegd.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald door de contante waarde te berekenen van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum opgebouwde onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Voor de bepaling van de contante waarde wordt gebruik gemaakt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, inclusief de daarin verwerkte UFR (Ultimate Forward Rate).

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Intrest:	Rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB.
Sterfte:	Prognosetafel AG2022 (startjaar 2023) met toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte.
Gehuwdheid:	Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van het onbepaalde partnersysteem. De gehanteerde partnerfrequenties zijn fondsspecifiek. Op pensioendatum geldt een partnerfrequentie van 100%, in verband met de mogelijkheid tot uitruil. Na pensionering wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd.
Uitkeringen:	De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
Leeftijden:	Aangenomen wordt dat alle verzekerden geboren zijn op de 1ste van de maand van hun werkelijke geboortedatum.

Leeftijdsverschil:	Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3,0 (2021: 3,0) jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
Kosten:	In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 3,0% (2021: 2,6%) van de netto voorziening.
Rentetoevoeging:	Onder het FTK is de rente gelijk aan de 1-jaarsrente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2022 is deze rente gelijk aan -0,486%.
Arbeidsongeschiktheid:	Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de technische voorziening gebaseerd op de te bereiken pensioenaanspraken, waarbij voor de toekomstig op te bouwen premievrijgestelde aanspraken sprake is van 95% reservering (5% revalidatiekans).
Toeslagverlening:	Ons fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid waarvoor niet wordt gereserveerd.
Niet opgevraagd pensioen:	Er wordt een reservering aangehouden van 30% van de contante waarde van de toekomstige uitkeringen.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Deze voorziening is op dezelfde grondslagen gebaseerd als de voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en heeft betrekking op elders verzekerde pensioenen die in mindering worden gebracht op de opgebouwde pensioenen bij ons fonds. Het betreft aanspraken uit het verleden.

Langlopende schuld

Naast de voorziening pensioenverplichtingen heeft het pensioenfonds een spaarfonds voor gemoedsbezwaarden opgenomen in de balans. Dit betreft een spaarregeling voor deelnemers die niet verzekerd willen zijn. Op de pensioenleeftijd wordt het gespaarde bedrag in 15 jaar uitbetaald.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kortlopende schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten.

De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen onroerend goed, aandelen, obligaties, leningen op schuldbekentenissen en hypotheek;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen en worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Met ingang van boekjaar 2020 wordt een gedeelte van de pensioenuitvoeringskosten toegerekend aan vermogensbeheer. Het betreft 50% van de contributies en bijdragen voor DNB, AFM en de pensioenfederatie, 50% van de bestuurskosten, 50% van de controlekosten van certificerend actuaris en

controleerend accountant, 50% van de sleutelfunctie risicobeheer, 25% van de opleidingskosten en zelfevaluatie bestuur, 25% van de sleutelfuncties audit en acutarieel en 20% van de vergaderkosten en 20% van de kosten voor bestuursondersteuning. De vergelijkende cijfers van voorgaand boekjaar zijn niet aangepast.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de uitgekeerde bedragen inclusief afkopen en worden continu betaalbaar gesteld.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Met ingang van boekjaar 2020 wordt een gedeelte van de pensioenuitvoeringskosten toegerekend aan vermogensbeheer. Het betreft 50% van de contributies en bijdragen voor DNB, AFM en de pensioenfederatie, 50% van de bestuurskosten, 50% van de controlekosten van certificerend actuaire en controleerend accountant, 50% van de sleutelfunctie risicobeheer, 25% van de opleidingskosten en zelfevaluatie bestuur, 25% van de sleutelfuncties audit en acutarieel en 20% van de vergaderkosten en 20% van de kosten voor bestuursondersteuning.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. Onder liquide middelen wordt verstaan de direct opeisbare tegoeden bij banken (exclusief tijdelijke liquiditeiten in de beleggingen).

Toelichting op de balans per 31 december
(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ verstrek- kingen ¹⁾	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen ¹⁾	Gerealiseerde en niet waarde- verschillen	Stand ultimo 2022
Vastgoedbeleggingen					
Indirecte vastgoedbeleggingen	223.196	76.668	-104.944	-22.984	171.936
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	977.090	8.335	-164.400	-112.471	708.554
Vastrentende waarden					
Beleggingsfondsen in obligaties	1.036.457	20.680	-59.500	-115.751	881.886
Obligaties en leningen op schuldbekentenis	1.186.290	1.043.216	-1.153.649	-201.140	874.717
Bankleningen	254.966	130.269	0	-60.620	324.615
Deposito's	15.500	3.222.573	-3.220.572	0	17.501
	2.493.213	4.416.738	-4.433.721	-377.511	2.098.719
Derivaten					
Valutaderivaten	-15.397	0	108.398	-70.402	22.599
Rentederivaten	45.903	0	-388	-248.001	-202.486
Reclassificatie naar passivazijde	45.720	0	0	0	202.957
	76.226	0	108.010	-318.403	23.070
Overige beleggingen					
Private equity	217.156	56.942	-28.335	20.578	266.341
Infrastructuur	227.533	28.202	0	7.683	263.418
	444.689	85.144	-28.335	28.261	529.759
Belegd vermogen activa zijde	4.214.414	4.586.885	-4.623.390	-803.108	3.532.038
Derivaten					
Rentederivaten	-28.987				-471
Valutaderivaten	-16.733				-202.486
Belegd vermogen passiva zijde	-45.720	0	0	0	-202.957
Totaal belegd vermogen	4.168.694	4.586.885	-4.623.390	-803.108	3.329.081

1) De aan- en verkopen zijn inclusief interest.

Er wordt niet rechtstreeks belegd in aangesloten ondernemingen.

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de vastrentendewaarden- en derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, onroerend goed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

31 december 2022

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2022
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	171.936	171.936
Aandelen	0	0	0	708.554	708.554
Vastrentende waarden	874.568	0	17.649	1.206.502	2.098.719
Derivaten	0	0	23.070	0	23.070
Overige beleggingen	0	0	0	529.759	529.759
Totaal belegd vermogen	874.568	0	40.719	2.616.751	3.532.038
Procentueel	24,8%	0,0%	1,2%	74,1%	100,0%

31 december 2021

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	223.196	223.196
Aandelen	0	0	0	977.090	977.090
Vastrentende waarden	1.186.084	0	15.706	1.291.423	2.493.213
Derivaten	0	0	76.226	0	76.226
Overige beleggingen	0	0	0	444.689	444.689
Totaal belegd vermogen	1.186.084	0	91.932	2.936.398	4.214.414
Procentueel	28,1%	0,0%	2,2%	69,7%	100,0%

[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Deze post heeft betrekking op het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen op de passivazijde van de (toelichting op) de balans.

[3] Vorderingen en overlopende activa**Premies**

Dit betreft de nog te vorderen premies van de aangesloten ondernemingen.

Overige vorderingen

Financiële beleggingen (vooruitbetaalde bedragen)

Uitkeringen

Terug te ontvangen BTW

Totaal vorderingen en overlopende activa

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.

[4] Liquide middelen

ING Bank N.V.

Depotbanken

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds. Bpf MITT heeft een kredietfaciliteit bij ING van € 3,3 miljoen die ultimo boekjaar niet benut is.

Totaal activa

	2022	2021
[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	1.625	2.185
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Dit betreft de nog te vorderen premies van de aangesloten ondernemingen.	10.479	9.787
Overige vorderingen		
Financiële beleggingen (vooruitbetaalde bedragen)	194.690	56.976
Uitkeringen	14	11
Terug te ontvangen BTW	108	129
	194.812	57.116
Totaal vorderingen en overlopende activa	205.291	66.903
[4] Liquide middelen		
ING Bank N.V.	4.478	5.121
Depotbanken	80.151	72.225
	84.629	77.346
Totaal activa	3.823.583	4.360.848

Passiva	2022	2021
Stichtingskapitaal en reserves		
Stichtingskapitaal	0	0
[5] Extra reserve		
Stand per 1 januari	188.877	-293.772
Bij: bestemming saldo baten en lasten	313.259	482.649
Stand per 31 december	502.136	188.877
De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,4% (2021: 104,3%).		
De vereiste dekkingsgraad bedraagt 123,0% (2021: 118,6%).		
De dekkingsgraad is 116,5% (2021: 104,7%).		
De beleidsdekkingsgraad is 114,5% (2021: 99,8%).		
Het pensioenvermogen bedraagt:	3.537.026	4.248.358
De beleidsdekkingsgraad van ons fonds is lager dan de vereiste dekkingsgraad (ultimo 2022: 123,0%). Daardoor is er sprake van een tekort. Ons fonds heeft een herstelplan. Daarin staat welke maatregelen ons fonds inzet om binnen twaalf jaar weer een beleidsdekkingsgraad te hebben boven de vereiste dekkingsgraad. In het eerste kwartaal van 2023 heeft ons fonds de jaarlijkse update van het herstelplan uitgevoerd. Dit herstelplan laat zien dat het fonds naar verwachting binnen de wettelijke termijn uit herstel is.		
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	4.057.296	4.351.976
Mutaties:		
– Wijziging rekenrente voorziening pensioenverplichtingen	-1.372.609	-301.373
– Inkoop	140.284	140.152
– Sterfte	-8.433	-10.309
– Arbeidsongeschiktheid	-916	1.333
– Waardeoverdrachten	-8.219	-25.396
– Mutaties	-322	-510
– Toevoeging kosten	3.353	3.344
– Overige mutaties	-1.380	-3.529
– Verwachte uitkering	-75.857	-73.888
– Vrijval excassokosten	-1.926	-1.856
– Intrest	-20.180	-23.492
– Toeslagverlening	280.310	0
– Wijziging actuariële grondslagen	41.864	844
Stand per 31 december	3.033.265	4.057.296

	2022	2021
De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:		
– Deelnemers en arbeidsgeschikten	1.053.626	1.519.923
– Gewezen deelnemers	1.027.973	1.424.245
– Pensioengerechtigden	938.452	1.100.671
– IBNR ¹⁾	13.214	12.457
Totale voorziening pensioenverplichtingen	3.033.265	4.057.296
[7] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	2.185	2.777
Mutaties:		
– Resultaat op sterfte	-9	-139
– Verwachte uitkering	-297	-346
– Vrijval excassokosten	-8	-9
– Intrest	-9	-13
– Wijziging actuariële grondslagen	4	0
– Wijziging rentecurve	-241	-53
– Overige mutaties technische voorziening	0	-32
Stand per 31 december	1.625	2.185
Langlopende schulden		
[8] Spaarfonds gemoedsbezwaarde		
Stand per 1 januari	8	7
Rendementstoerekening	-2	1
Stand per 31 december	6	8
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	202.957	45.720
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	81.361	63.987
Lopende intrest en nog af te rekenen bankkosten	3	13
Premies	42	11
Uitkeringen	28	15
Loonheffing en sociale premies	1.565	1.514
Administratiekosten, accountant en actuaris	198	683
Nog te muteren waardeoverdrachten	138	55
Overige	259	484
	286.551	112.482
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	3.823.583	4.360.848

1) Dit betreft nagenoeg volledig de voorziening die wordt aangehouden voor de dekking van toekomstige arbeidsongeschiktheidsschades.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Door Bpf MITT zijn ultimo 2022 voor een bedrag van circa € 180,850 miljoen (ultimo 2021: € 265,423 miljoen) aan uitstaande commitments verstrekt via onder andere de Mn-beleggingsfondsen voor de periode na 2022.

Bpf MITT heeft een meerjarige overeenkomsten afgesloten met AZL en Mn-Services. Deze overeenkomsten hebben een looptijd korter dan vijf jaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

Conform de Pensioenwet toetst de Commissie Parameters uiterlijk iedere vijf jaar de voorgeschreven economische en rekenkundige uitgangspunten en komt vervolgens met haar oordeel. Het vorige advies dateert van 2019. Met de mogelijke inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is de Commissie gevraagd om eerder met een nieuw advies te komen.

Onderdeel van het advies is het vaststellen van de parameters van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode. Met het advies heeft DNB besloten een aanpassing door te voeren in de UFR-methode die vanaf 1 januari 2021 stapsgewijs werd doorgevoerd. De belangrijkste wijziging is dat de nieuwe UFR-methode leidt tot een DNB-curve die tot een looptijd van 50 jaar gelijk is aan de swapcurve.

In de per 31 december 2022 berekende voorzieningen en dekkingsgraden is rekening gehouden met de tot dat moment geldende stapsgewijze invoering van de UFR-methode. De meest recente aanpassing hierin dateert van 1 januari 2022. De wijziging volgens het advies van de Commissie van 30 november 2022 gaat in per 1 januari 2023. De impact van de verschillende aanpassingen in de DNB-rentetermijnstructuren op de voorzieningen en dekkingsgraden is in de volgende tabel weergegeven.

	DNB RTS huidig 50% UFR / 50% nUFR	DNB RTS nieuw Methodiek 2023
Technische voorziening	3.034.890	3.047.696
Dekkingsgraad	116,5%	116,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	123,0%	123,0%

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Personeel

Gedurende het boekjaar 2022 had Bpf MITT geen personeel in dienst.

Verbonden partijen

Er is enkel een relatie tussen fonds en de aangesloten werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling.

Belastingen

De activiteiten van ons fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Baten en lasten

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	1672	870
Aandelen	8.332	7.235
Obligaties en leningen op schuldbekentenis	38.191	41.167
Overige beleggingen	11.317	11.892
Liquide middelen	-140	-189
Rente over bijdragen van werkgevers en werknemers	52	87
Rentederivaten	5.687	9.049
Overige	-3	-2
	65.108	70.109
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen onroerend goed	-22.984	30.663
Aandelen	-112.471	207.074
Obligaties	-115.751	-7.122
Leningen op schuldbekentenis	-201.140	-53.465
Bankleningen	-60.620	-458
Valutaderivaten	-70.402	-66.457
Rentederivaten	-248.001	-91.393
Private equity	20.578	71.146
Infrastructuur	7.683	34.119
Valutaverschillen	-2	0
Liquide middelen	6.418	-2.528
	-796.692	121.579

	2022	2021
[12] Kosten van vermogensbeheer		
Ingehouden netto beheerloon (inclusief restituties)	-2.337	-2.405
Kosten beleggingsadviseur	-93	-103
Overige kosten vermogensbeheer (bewaarloon)	16	-99
Herallocatie vanuit pensioenuitvoeringskosten	-587	-618
Omzetbelasting m.b.t. kosten vermogensbeheer	419	351
	-2.582	-2.874
Het ingehouden netto beheerloon kan als volgt worden gespecificeerd naar de verschillende beleggingscategorieën:		
– Fiduciair beheer	-1.171	-1.282
– Aandelen vastgoedmaatschappijen	-154	-99
– Vastrentende waarden	-603	-617
– Alternatieve beleggingen	-409	-407
	-2.337	-2.405
De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen. Voor een verdere uitsplitsing van de kosten vermogensbeheer naar de verschillende beleggingscategorieën wordt verwezen naar het bestuursverslag. Deze kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.		
Totaal beleggingsopbrengsten	-734.166	188.814
[13] Premiebijdragen van werknemers en werkgevers		
Premies basisregeling	114.963	105.903
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
De premiebijdragen van werkgever en werknemers bedragen in totaal 26,4% (2021: 26,4%) van de pensioengrondslag.		

	2022	2021
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
– Kostendekkende premie	177.063	175.500
– Gedempte kostendekkende premie	111.081	102.373
– Feitelijke premie	114.963	105.903
De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	143.637	143.496
– Opslag in stand houden vereist vermogen	26.717	25.829
– Opslag voor uitvoeringskosten	6.709	6.175
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	177.063	175.500
De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	61.008	56.285
– Opslag in stand houden vereist vermogen	11.347	10.131
– Opslag voor uitvoeringskosten	6.709	6.175
– Actuarieel benodigd ten behoeve van voorwaardelijke onderdelen	32.017	29.782
	111.081	102.373
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	61.008	56.285
– Opslag in stand houden vereist vermogen	11.347	10.131
– Opslag voor uitvoeringskosten	6.709	6.175
– Actuarieel benodigd ten behoeve van voorwaardelijke onderdelen	32.017	29.782
– Overschot	3.882	3.530
	114.963	105.903
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen. In het boekjaar is geen korting verstrekt.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een doorsneepremie ter grootte van 26,4% ¹⁾ van de pensioengrondslag. Deze doorsneepremie is door het bestuur vastgesteld en is gebaseerd op de premiestaffel in de ABTN.		

1) Voor TenCate bedraagt de premie 29,4%. Van deze verhoogde premie is 2,4% bestemd voor extra opbouw en 0,6% t.b.v. ANW-aanvulling.

	2022	2021
[14] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	957	0
Overgenomen pensioenverplichtingen klein pensioen	8.105	7.007
Overgedragen pensioenverplichtingen	-12.917	-90
Overgedragen pensioenverplichtingen klein pensioen	-4.259	-33.102
	-8.114	-26.185
[15] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-59.676	-57.509
Partnerpensioen	-13.974	-13.616
Wezenpensioen	-204	-215
Afkopen	-1.722	-2.458
Invaliditeitspensioen	-127	-137
	-75.703	-73.935
[16] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Wijziging rekenrente voorziening pensioenverplichtingen	1.372.609	301.373
Inkoop	-140.284	-140.152
Sterfte	8.433	10.309
Arbeidsongeschiktheid	916	-1.333
Waardeoverdrachten	8.219	25.396
Mutaties	322	510
Toevoeging kosten	-3.353	-3.344
Overige mutaties technische voorzieningen	1.380	3.529
Verwachte uitkering	75.857	73.888
Vrijval excassokosten	1.926	1.856
Intrest	20.180	23.492
Toeslagverlening	-280.310	0
Wijziging actuariële grondslagen	-41.864	-844
	1.024.031	294.680
Mutatie langlopende schuld		
[17] Mutatie spaarfonds gemoedsbezwaarde		
Rendementstoerekening	2	-1

	2022	2021
Herverzekering		
[18] Uitkeringen uit herverzekering		
Ouderdomspensioen	313	447
Invaliditeitspensioen	1	9
Afkopen door herverzekeraar	0	37
	314	493
[19] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-5.293	-5.534
Governance		
– Bestuur en verantwoordingsorgaan	-349	-326
– Raad van Toezicht	-50	-50
– Bestuursadvisering	-741	-742
– Sleutelfuncties en compliance	-111	-176
– Vergaderkosten	-14	-8
– Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering	-10	-8
– Opleidingskosten	-12	-21
– Project wet toekomst pensioenen	-513	-214
– Governance overig	-17	0
Controlekosten		
– Accountant (controle jaarrekening, basisgegevens, normrendement, z-score en DNB-staten) KPMG (boekjaar 2022 en 2021)	-97	-85
– Certificerend actuaire	-26	-29
Advieskosten		
– Actuarieel advies	-159	-222
– Communicatie	-236	-214
– Accountant (fiscaal advies) Deloitte	-28	-35
– Juridisch advies	-150	-50
– ALM Studie	-35	0
– Advies overig	-1	-2
Overige kosten		
– De Nederlandsche Bank	-266	-252
– Autoriteit Financiële Markten	-20	-23
– Contributie PensioenFederatie	-40	-40
– Pensioenregister	-10	-12
– UWV	-2	-3
– Overige	-29	-24
Herallocatie naar kosten vermogensbeheer	587	618
	-7.622	-7.452

	2022	2021
[20] Overige baten en lasten		
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	-529	345
Diverse kleine posten	83	-13
	-446	332
Saldo van baten en lasten	313.259	482.649

	2022	2021
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingen	658.625	513.678
Premies	-35.383	-43.768
Waardeoverdrachten	105	-789
Kosten	1.013	579
Uitkeringen	468	409
Sterfte	8.433	10.309
Arbeidsongeschiktheid	916	-1.333
Mutaties	322	510
Toeslagverlening	-280.310	0
Overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen	-40.484	2.722
Andere oorzaken	-446	332
	313.259	482.649

Het resultaat op "Beleggingen" van 658.625 euro positief betreft het saldo van de beleggingsrendementen (EUR -734.164) en de benodigde intrestbijschrijving en de mutatie van de technische voorziening uit hoofde van de wijziging van de rentetermijnstructuur (totaal EUR 1.392.789).

Bestemming van het saldo

Het bestuur heeft besloten om het resultaat over het boekjaar als volgt te verdelen:

	2022
Extra reserve	313.259
	313.259

Bezoldiging bestuursleden, Raad van Toezicht en verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2022 zijn de volgende vergoedingen betaald.

	2022	2021
Bestuursvergoedingen	315	292
Vergoedingen Raad van Toezicht	50	50
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	34	34
Totaal	399	376

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt, is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het fonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het (na afdekking) loopt op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de beleidsdekkingsgraad wordt afgezet tegen de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix om te bepalen of het fonds in een tekortsituatie verkeert.

Voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen maakt het fonds gebruik van het standaardmodel van DNB. In dit standaardmodel worden de risicofactoren aangeduid als S1 tot en met S10. Per risicofactor wordt uitgerekend welke buffer het pensioenfonds nodig heeft voor het betreffende risico. Vervolgens wordt rekening gehouden met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico (S1), het aandelen- en vastgoedrisico (S2) en het kredietrisico (S5). Tevens wordt rekening gehouden met de veronderstelling dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

De volgende tabel toont de uitsplitsing van de vereist eigen vermogens op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2022 van 23,0% en ultimo 2021 van 18,6%. Voor de procentuele buffers per risicofactor geldt dat rekening is gehouden met de toerekening van de correlatie- en diversificatie-effecten aan de individuele risicobuffers.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	263.652	6,2	94.145	1,2
Zakelijke waarden risico (S2)	453.365	13,3	535.525	12,1
Valutarisico (S3)	101.388	0,5	166.181	0,9
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	127.822	2,8	226.323	3,9
Verzekeringstechnisch risico (S6)	82.770	0,3	121.212	0,5
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	13.395	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-329.671		-403.162	
Vereist eigen vermogen voor risico fonds	699.326	23,1	753.619	18,6
Afname voor toerekening totale TV		-0,1		0,0
Vereist eigen vermogen (totaal fonds)	699.326	23,0	753.619	18,6
Aanwezige dekkingsgraad		116,5		104,7
Beleidsdekkingsgraad		114,5		99,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,4		104,3
Vereiste dekkingsgraad		123,0		118,6

De beleidsdekkingsgraad van het fonds is per 31 december 2022 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor er sprake is van een reservetekort. Einde boekjaar 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 114,5%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2021 van 99,8%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 14,7%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. De looptijd van de pensioenverplichtingen van het fonds is langer dan de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 10,0.

Duratie van de pensioenverplichtingen 19,6.

Het pensioenfonds dekt strategisch 30,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. De feitelijke afdekking van het renterisico ultimo 2022 is 31,7% op basis van de swapcurve.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 256.420 (5,8%) en voor het strategisch renterisico 263.652 (6,2%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Ons fonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, onroerend goed, infrastructuur en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwwaarden (prijrsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende categorieën in zakelijke waarden getoond.

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden, onroerende zaken en overige beleggingen per categorie:</i>				
Indirect onroerend goed	171.936	12,2	223.196	13,6
Ontwikkelde markten (Mature markets)	460.060	32,6	641.931	39,0
Opkomende markten (Emerging markets)	248.494	17,6	335.159	20,4
Private equity	266.341	18,9	217.156	13,2
Infrastructuur	263.418	18,7	227.533	13,8
	1.410.249	100,0	1.644.975	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds haar zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 474.261 (13,9%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 453.365 (13,3%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van ons fonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van ons fonds in niet-euro luidt. Ons fonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Ons fonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar blootstelling naar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het fonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Indien de afdekking van het risico hoger dan 100% is, loopt ons fonds juist risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Strategisch streeft ons fonds naar een afdekking van 90% van de valuta-exposure naar Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen. Andere buitenlandse valuta worden niet afgedekt. Eind 2022 zou dit betekenen dat strategisch 58,6% van de niet-euro belangen wordt afgedekt. De bedragen in onderstaande tabellen zijn op basis van Look Through, inclusief CSA-posities, saldi depotbanken en kortlopende vorderingen en schulden met betrekking tot beleggingen.

	31 december 2022		31 december 2022	
	Voor derivaten	Valutaderivaten	Na derivaten	Reële waarde
	€	€	€	€
Euro	2.213.079	719.368	2.932.447	22.599
Amerikaanse dollar	695.387	-610.054	85.333	0
Britse pond sterling	76.778	-78.810	-2.031	0
Japanse yen	34.362	-30.504	3.857	0
Overige	502.955	0	502.955	0
	3.522.561	0	3.522.561	22.599

	31 december 2021		31 december 2021	
	Voor derivaten	Valutaderivaten	Na derivaten	Reële waarde
	€	€	€	€
Euro	2.549.852	876.718	3.426.570	-15.397
Amerikaanse dollar	891.912	-716.263	175.649	0
Britse pond sterling	133.679	-125.894	7.785	0
Japanse yen	39.735	-34.561	5.174	0
Overige	618.729	0	618.729	0
	4.233.907	0	4.233.907	-15.397

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2022 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag lager uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van negatief 70.402).

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde markten en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 133.466 (0,8%) en voor het strategisch valutarisico 101.388 (0,5%).

Grondstoffenrisico

Grondstoffen ofwel commodities, vormen een beleggingscategorie waarin veelal via indexfutures en swaps wordt geïnvesteerd in energie (olie), metalen, edelmetalen en agroproducten. Het grondstoffenrisico betreft het risico op fluctuaties in grondstofprijzen. Bpf MITT heeft geen beleggingen in grondstoffen.

Kredietrisico

Bpf MITT loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese staatsobligatie met een AAA-rating wordt in het standaardmodel als kredietrisicovrij beschouwd. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als zeer risicovol beschouwd.

De samenstelling van de vastrentende waarden (inclusief lopende intrest) kan als volgt worden samengevat:

	2022				2021			
		%	Duration	Credit-spread %		%	Duration	Credit-spread %
Langlopende Europese obligaties	384.476	18,3	14,6	-0,1	570.332	22,9	16,7	-0,3
Europese bedrijfsobligaties	348.463	16,6	4,7	0,9	403.517	16,2	5,3	0,5
Hypothecken retail	324.615	15,5	7,2	1,3	254.965	10,2	7,9	1,2
Kortlopende staatsobligaties	267.250	12,7	6,3	4,1	615.752	24,7	0,5	-0,1
Onderhandse leningen	149	0,0	0,9	1,4	206	0,0	1,5	0,6
Vastrentend-hoogrentend EU obligaties	127.586	6,1	4,3	2,7	164.572	6,6	3,7	3,5
Vastrentend-hoogrentend US obligaties	138.587	6,6	3,8	3,2	169.289	6,8	3,5	2,9
Emerging Markets obligaties	490.092	23,4	0,3	-0,4	299.080	12,0	6,8	4,4
Deposito's	17.501	0,8	–	–	15.500	0,6	–	–
	2.098.719	100,0			2.493.213	100,0		

De creditspread is een maatstaf voor kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente.

Des te hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit kredietrisico. De creditspread is bepaald ten opzichte van de relevante swapcurves in de desbetreffende valuta van de obligatie.

De durations en credit spreads van Europese staatsobligaties, langlopende obligaties en bedrijfsobligaties zijn specifiek bepaald voor deze beleggingsfondsen. Voor alle overige vastrentende waarden (overige beleggingsfondsen en discretionaire portefeuilles) zijn deze gegevens op basis van benchmarks vastgesteld.

De Langlopende Europese staatsobligaties zijn onder andere uitgegeven door de landen Duitsland, Nederland, Oostenrijk, Ierland, Frankrijk, Finland en België en luiden in EUR.

De Emerging Markets-obligaties zijn uitgegeven door landen in opkomende regio's zoals Latijns-Amerika, Azië, Pacific en Afrika.

De Vastrentend-hoogrentende portefeuille bestaat uit hoogrentende obligaties uitgegeven door het bedrijfsleven.

De hoogrentende obligaties hebben over het algemeen een lagere rating dan "Investment grade".

Deposito's en kortlopende staatsobligaties worden aangehouden om tijdelijke overtollige liquide middelen kortstondig uit te zetten

Het kredietrisico wordt primair beperkt door te beleggen in bedrijven of staten met een hoge kredietwaardigheid.

De verdeling van de vastrentende waarden naar creditrating is als volgt:

	2022		2021	
	%		%	
AAA	32,9		30,0	
AA	23,3		24,0	
A	8,2		11,0	
BBB	17,1		16,0	
Lager dan BBB	17,0		18,0	
Geen rating	1,5		1,0	
	100,0		100,0	

De verdeling van de looptijd van de vastrentende waarden is als volgt:

	2022		2021	
	%		%	
Van 0 tot 3 jaar	742.676	35,3	829.424	33,3
Van 3 tot 5 jaar	227.801	10,9	277.723	11,1
Van 5 tot 10 jaar	528.137	25,2	595.298	23,9
Van 10 tot 20 jaar	342.335	16,3	379.289	15,2
Langer dan 20 jaar	257.770	12,3	411.479	16,5
	2.098.719	100,0	2.493.213	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naarmate de rating slechter wordt, neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 155.646 (3,5%) en voor het strategisch kredietrisico van 127.822 (2,8%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 82.770 (0,3%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 82.770 (0,3%).

Concentratierisico en prijsrisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2022		2021	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden, onroerend goed en overige beleggingen				
<i>Verdeling zakelijke waarden en overige beleggingen per regio:</i>				
Indirect onroerend goed	171.936	12,2	223.196	13,6
Aandelen Europa	173.380	12,3	235.386	14,3
Aandelen Noord-Amerika	216.776	15,4	311.317	18,9
Aandelen Verre Oosten	69.904	5,0	95.227	5,8
Aandelen Emerging Markets	248.494	17,6	335.160	20,4
Private equity	266.341	18,9	217.156	13,2
Infrastructuur	263.418	18,7	227.533	13,8
	1.410.249	100,0	1.644.975	100,0

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	133.771	18,9	162.239	16,6
Handels- en industriële ondernemingen	79.143	11,2	104.826	10,7
Energie	27.563	3,9	48.542	5,0
Technologie	100.026	14,1	179.520	18,4
Consumentengoederen	227.022	32,0	290.949	29,8
Communicatie	77.197	10,9	94.528	9,7
Materialen	33.914	4,8	59.043	6,0
Overige	29.918	4,2	37.443	3,8
	708.554	100,0	977.090	100,0
Concentratierisico vastrentende waarden				
Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van de totale beleggingen in vastrentende waarden:				
Duitse staat	346.483	9,1	388.667	8,9
Nederlandse staat	158.958	4,2	225.883	5,2
Belgische staat	114.695	3,0	87.096	2,0
Ierse staat	0	0,0	101.953	2,3
Franse staat	0	0,0	90.834	2,1
Finse staat	0	0,0	90.622	2,1
Oostenrijkse staat	0	0,0	139.746	3,2

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Security Lending

Binnen een aantal Mn Services Beleggingsfondsen waarin belegd wordt, worden stukken (aandelen en obligaties) uitgeleend.

Voor het uitlenen van deze stukken ontvangen de betreffende beleggingsfondsen collateral als onderpand. De opbrengsten van het uitlenen van de stukken worden binnen het betreffende beleggingsfonds herbelegd. Deze opbrengsten hebben een positief effect op de participatiewaarde van het beleggingsfonds.

Het onderpand heeft gemiddeld een waarde van 103,0% van de uitgeleende stukken. Het Bpf MITT aandeel in de waarde van het ontvangen onderpand was op jaareinde EUR 160.195.567.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

	2022		2021	
	%		%	
Illiquide beleggingen per beleggingscategorie				
Vastrentende waarden	324.764	9,19	255.172	6,05
Private equity	266.341	7,54	217.156	5,15
Infrastructuur	263.418	7,46	227.533	5,40
	854.523	24,19	699.861	16,61

Illiquide beleggingen zijn niet binnen een maand opvraagbaar. Ultimo 2022 is 24,19% (2021: 16,61%) van de totale beleggingsportefeuille illiquide en deze vertegenwoordigen een bedrag van 854.523 dat niet binnen één maand liquide gemaakt kan worden.

Actief beheer risico

Het Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico gecijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het fonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 0 (0,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 0 (0,0%).

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de berekening van het totale vereist eigen vermogen dient gebruik gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2022 -€ 365.951 en voor de strategische beleggingsportefeuille -€ 329.671.

Vastgesteld te Heerlen, 20 juni 2023.

Het bestuur

dhr. G.A.J. Lamers
voorzitter

dhr. J.J.C. Jochems

dhr. J. Hasselman

dhr. M. Mulder

dhr. J.W. Eggen

mw. I.M. van Eekelen

dhr. N. Mol

dhr. W.B.E. Rutgers

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van ons fonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt-, en Textielindustrie te Heerlen is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt-, en Textielindustrie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Towers Watson Netherlands B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Towers Watson Netherlands B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 17.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 875.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materieële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot artikel 137 (voorwaardelijke toeslagverlening) merk ik op dat het pensioenfonds in 2022 gebruik heeft gemaakt van de versoepelde toeslagregels, zoals vastgelegd in het tijdelijke artikel 15c van het Besluit Financieel Toetsingskader (toeslag vanwege voorgenomen transitie). Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt-, en Textielindustrie is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Rotterdam, 20 juni 2023

drs. R.J.M. van de Meerakker AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie per 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie ('de Stichting' of 'het fonds') te Heerlen gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de staat van baten en lasten over 2022;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2022; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 17,5 miljoen
- 0,5% van het pensioenvermogen

Risico's gerelateerd aan fraude & Noclar en continuïteit

- Risico's gerelateerd aan fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (Noclar): verondersteld risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd
- Risico's gerelateerd aan continuïteit: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Kernpunten

- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds
- Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 17,50 miljoen (2021: EUR 21 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2022 (circa 0,5%). De materialiteit voor de jaarrekening in 2022 is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar als gevolg van de ontwikkelingen in het pensioenvermogen. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 875 duizend rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan MN Services Vermogensbeheer B.V.. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V..

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door MN Services Vermogensbeheer B.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V..

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen inzake de pensioenadministratie bij AZL N.V.. Hiertoe hebben we een specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-)rapportage ontvangen van de accountant van AZL N.V. Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Wij hebben in aanvulling hierop eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle van de beleggingen maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van een andere onafhankelijke accountant. MN Services Vermogensbeheer B.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijke accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 16,7 miljoen en daarbij ook bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds. De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen werkzaamheden uitgevoerd, waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Daarnaast beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan AZL N.V. en MN Services Vermogensbeheer B.V.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbesteede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met

betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In het Bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- inzicht verkrijgen in hoe de Stichting het gebruik van informatietechnologie (IT) beheerst en de invloed daarvan op de jaarrekening, inclusief het risico van cybersecurity-incidenten die een materieel effect hebben op de jaarrekening;
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten;
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM);

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is. Wij hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening. Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premieopbrengsten, directe beleggingsopbrengsten en indirecte beleggingsopbrengsten) als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden. Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals het aansluiten van (willekeurig) geselecteerde afkopen van pensioenrechten op onderliggende brondocumenten.

Zoals hierboven vermeld, heeft onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving heeft niet geleid tot een extra kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

In noot 5 van de toelichting op de jaarrekening vermeld het bestuur dat er sprake is van een bij De Nederlandsche Bank ingediend herstelplan. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe de beleidsdekkingsgraad binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau kan worden gebracht. Dit is onderdeel van de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur. Omdat de Stichting de ultieme mogelijkheid heeft om de pensioenaanspraken en pensioenrechten te korten en daarmee de continuïteit van de Stichting te allen tijde te waarborgen, heeft het bestuur geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante elementen bevat en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;

- vaststellen dat de herstelplannen zijn ingediend bij - en goedgekeurd door - De Nederlandsche Bank;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de renteterminstructuur) aanleiding geven tot continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en vaststellen dat de toelichting in de jaarrekening hieromtrent en de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals is opgenomen in het hoofdstuk 'financieel' van het bestuursverslag adequaat zijn.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 92% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 1 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 875 miljoen (25%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 2.658 miljoen (75%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op netto contante waardeberekeningen en andere geschikte waarderingsmodellen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de (beleids)dekkingsgraad vormde de waardering van de beleggingen een kernpunt van onze controle.

In de toelichting 'grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor de waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

De accountant van MN Services Vermogensbeheer B.V. heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en een

dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar, zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting 'grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In hoofdstuk risicoparagraaf is de gevoeligheid (duration) van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals

overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaire. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de

continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum

van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 20 juni 2023

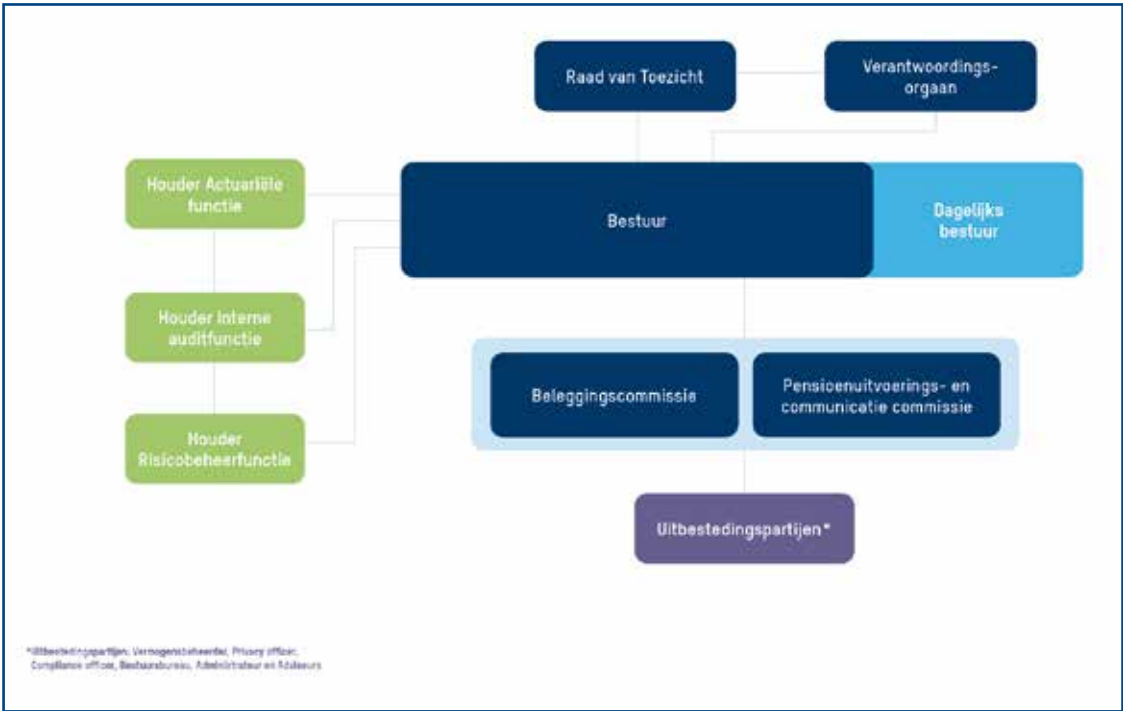
KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA

Bijlagen

Organogram 2022

Organisatie pensioenfonds

Organen, commissies en uitbestedingspartijen

Op 31 december 2022 was de samenstelling als volgt:

Bestuur

<i>Leden namens werkgevers</i>	<i>Functie:</i>	<i>Namens:</i>
dhr. G.A.J. Lamers (1969)	werkgeversvoorzitter	MODINT
dhr. J.J.C. Jochems (1958)		MODINT
dhr. J. Hasselman (1955)		MODINT
dhr. M. Mulder (1964)		MODINT
<i>Leden namens werknemers</i>		
mw. I.M. van Eekelen (1975)		FNV
vacature		CNV Vakmensen
De heer H.J. Wuijten is per 1-11-2022 afgetreden		De Unie
<i>Leden namens pensioengerechtigden</i>		
dhr. W.B.E. Rutgers (1965)		
dhr. N. Mol (1958)	werknemersvoorzitter	

Verantwoordingsorgaan

<i>Leden namens deelnemers</i>
dhr. J. Getkate (1964) (vanaf 1-4-2022 voorzitter)
dhr. J. Schellen (1983) (vanaf 4-4-2022)
mw. S. Brouwer is per 1-4-2022 afgetreden
<i>Leden namens werkgevers</i>
dhr. P.H. Rondhuis (1982) (vanaf 8-4-2022)
dhr. L.P.M. Duijvestijn (1956) (vanaf 19-1-2023)
mw. Peters-Kooiman is per 1-8-2022 afgetreden
<i>Leden namens pensioengerechtigden</i>
dhr. N.J. Loendersloot (1952)
mw. A. Albada (1957) (vanaf 30-3-2022)
dhr. C. Troost is per 1-4-2022 afgetreden

Raad van Toezicht

mw. M.L.P.A. van der Steen-Jacquet (1975)
(voorzitter, vanaf 8-11-2022)
mw. M.K. Sanderse (1968) (vanaf 15-7-2022)
dhr. F.A. Wouters (1983)
mevr. A.E. Eikenboom is per 1-7-2022 afgetreden
dhr. A.W. Snijders (voorzitter) is per 1-10-2022 afgetreden

Commissies

Dagelijks bestuur	N. Mol (voorzitter) G.A.J. Lamers (secretaris)
Beleggingscommissie	J. Hasselman (voorzitter) M. Mulder W.B.E. Rutgers
Pensioenuitvoerings- en communicatiecommissie	J.J.C. Jochems (voorzitter) G.A.J. Lamers N. Mol

Sleutelfuncties

Actuarieel – houder	R.J.M. van de Meerakker
Actuarieel – vervuller	Towers Watson Netherlands B.V., locatie Rotterdam
Risicobeheer – houder	M. Lohmann (tot 1-12-2022) I.M. van Eekelen (vanaf 1-12-2022)
Risicobeheer – vervuller	PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V., locatie Amsterdam
Interne audit – houder	D. Brouwer
Interne audit – vervuller	4PP Audit B.V. te Maurik
Accountant	KPMG Accountants N.V. te Utrecht
Adviserend actuaris	Towers Watson Netherlands B.V., locatie Purmerend
Certificerend actuaris	Towers Watson Netherlands B.V., locatie Rotterdam
Compliance officer	HVG Law LLP, locatie Amsterdam
Privacy officer	HVG Law LLP, locatie Amsterdam
Adviseur beleggingscommissie	Sprenkels B.V. te Amsterdam
Vermogensbeheer	MN Services Vermogensbeheer B.V. te Den Haag
MN Custodian (bewaarder)	Citibank te Londen
Administratie en uitvoering pensioenregeling	AZL N.V. te Heerlen
Bestuursondersteuning	Montae & Partners B.V. te Rijswijk

Overzicht rapportagenormen Code Pensioenfondsen

Ondanks het pas-toe-of-leg-uit karakter van de Code Pensioenfondsen zijn er normen in de Code die altijd toegelicht worden in het jaarverslag. Deze normen worden hieronder genoemd, met een verwijzing naar de toelichting in het jaarverslag.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur beschrijft in het bestuursverslag bij de betreffende beleidsonderwerpen het beleid dat het in 2022 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur rapporteert in hoofdstuk 7 'Governance' over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden en over diversiteit.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Nee	In hoofdstuk 7 'Governance' onder 'Diversiteit' rapporteert het bestuur over de diverse samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De RvT betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in het Verslag van de RvT.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In hoofdstuk 1 'Karakteristieken van ons fonds' beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht in hoofdstuk 5 'beleggingen' de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In hoofdstuk 7 'Governance' rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitregeling en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	In hoofdstuk 2 'Pensioenbeheer' wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

SFDR

Model voor de periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Mode-, Interieur-, Tapijt- en Textielindustrie (Bpf MITT)

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 549300PZ334RP6W8T666

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S kenmerken)

Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

● ● ☐ Ja	● ● ☒ Nee
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling gedaan: ____% ☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie	☐ Het product promootte ecologische/social (E/S) kenmerken en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimaal aandeel duurzame beleggingen van. ☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ met een sociale doelstelling
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%	☒ Het product promootte E/S-kenmerken, maar deed geen duurzame beleggingen

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Bpf MITT belegt voor een goed pensioen. Dat doet Bpf MITT verantwoord, zodat gepensioneerden hun pensioen ontvangen in een wereld die toekomstbestendig, rechtvaardig en leefbaar is. Bpf MITT heeft zicht met name gericht op:

Duurzaamheidsindicatoren meten hoe wordt voldaan aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

1. Het uitsluiten van ongewenste activiteiten zoals tabak, controversiële wapens, handvuurwapens voor civiel gebruik, adult entertainment, en bont. Deze ongewenste activiteiten waren geen onderdeel van de beleggingen van Bpf MITT in het jaar 2022¹.
2. Het beperken van negatieve effecten van beleggingen door het betrekken van milieu- en sociale factoren en ondernemingsbestuur (ESG) bij beleggingsbeslissingen. Bpf MITT heeft in 2022 hoofdzakelijk belegd in ondernemingen en landen die op basis van ESG indicatoren van externe dataproviders relatief beter hebben gescoord dan gemiddeld.
3. Klimaat: Bpf MITT heeft de financiële risico's en mogelijke negatieve gevolgen van onze beleggingen op onze leefomgeving in kaart gebracht en heeft beleid met als doel klimaatrisico's te beheersen en bij te dragen aan de energietransitie. Daarnaast is Bpf MITT in gesprek gegaan met ondernemingen die veel kunnen betekenen voor de energietransitie en een groot risico lopen als zij hun bedrijfsmodel niet aanpassen. Ook heeft Bpf MITT gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over milieu-onderwerpen.
4. Arbeidsrechten en mensenrechten: Bpf MITT beschouwt haar dialoogbeleid als een belangrijk instrument bij het aanpakken van sociale aspecten. Zo is Bpf MITT in gesprek gegaan met ondernemingen over leefbare lonen en inkomens in toeleveringsketens en ondernemingen waar zich ernstige misstanden voordoen en die derhalve de OESO-richtlijnen, *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's) en de *UN Global Compact Principles* schenden. Daarnaast is de impact van technologische ontwikkelingen op banen een belangrijk onderwerp geweest. Ook in het stembelied heeft Bpf MITT het onderwerp mensenrechten meegenomen. In het algemeen heeft Bpf MITT voor aandeelhoudersvoorstellen gestemd op het gebied van sociale aangelegenheden als deze maatschappelijk verantwoordelijk gedrag stimuleren en langetermijnwaarde van ondernemingen voor aandeelhouders en andere belanghebbenden verbeteren.

De pensioenregeling als zodanig heeft niet een referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

Meer informatie over de gerealiseerde duurzame ambities is opgenomen in het jaarverslag van Bpf MITT.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

De duurzaamheidsindicatoren die Bpf MITT hanteert hebben als volgt gepresteerd:

- Gewogen gemiddelde MSCI Industry Adjusted ESG score (beursgenoteerde aandelen & bedrijfsobligaties). Dit bedroeg voor de aandelenportefeuilles 7,07 en voor de bedrijfsobligatieportefeuilles 7,02. Deze score geeft een indicatie hoe goed ondernemingen in de portefeuille hun materiele ESG risico's beheren ten opzichte van sector peers². De schaal van de MSCI ESG Industry Adjusted score loopt van 10 (best presterend) tot 0 (slechtst presterend).
- CO₂-uitstoot (beursgenoteerde aandelen & bedrijfsobligaties): De absolute uitstoot van de totale portefeuille was ultimo 2022 116,765tCO₂e. De absolute uitstoot van de aandelenfondsen was 83,771tCO₂e, voor de bedrijfsobligatiefondsen was dit 32,994tCO₂e.

¹ De uitsluitingen zijn gedaan op basis van data van externe dataproviders. De volledigheid van de uitsluitingen op deze activiteiten is afhankelijk van de volledigheid van de beschikbare data van de dataprovider.

² In volgend document wordt de methodologie van deze score beschreven [MSCI ESG Metrics Calculation Methodology](#)

- Het aantal bedrijven waarmee ultimo 2022 engagement werd gevoerd:

Engagementthema	Aantal ondernemingen
Arbeidstransitie & automatisering	5
Beloningsbeleid ³	-
Biodiversiteit	5
Energietransitie 2021 – 2023	37
IMVB cases	6
Incidenten & controverses	50
Leefbaar inkomen in agrifood	5
Leefbaar loon in textiel	6
Mensenrechten in mijnbouw en hernieuwbare energie	4
Nederlandse Beurgenoteerde Ondernemingen	8
Tax (belasting)	5

- Gewogen gemiddelde score op indicatoren landenraamwerk (staatsobligaties):

Aspect ESG ontwikkeling	Indicator	Schaal*	Uitleg	Score Fonds
Governance & sociaal	Corruption Perception Index	0-100	0 = laagste niveau van corruptie 100 = hoogste niveau van corruptie	37,72
	Democracy Index	0-100	0 = laagste niveau van democratie 100 = hoogste niveau van democratie	64,51
Sociale ontwikkeling	Human Development Index	0-100	0 = laagste ontwikkelingsniveau 100 = hoogste ontwikkelingsniveau	75,81
Milieurisico	Vulnerability Index	0-100	0 = niet kwetsbaar 100 = kwetsbaar	40,98
	Readiness Index	0-100	0 = niet gereed 100 = volledig voorbereid	38,69

* In bovenstaande tabel zijn scores geconverteerd naar een schaal van 0-100.

● ...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Dit is het eerste jaar dat aan de hand van dit gedetailleerde template gerapporteerd dient te worden voor SFDR. Daarom kan er nog geen vergelijking ten opzichte van vorig jaar getoond worden.

³ Voor het programma beloningsbeleid zijn in 2022 geen gesprekken gevoerd met de bedrijven binnen het programma. Wel is er invloed uitgeoefend binnen dit thema door actief op dit onderdeel te stemmen—bij algemene aandeelhoudersvergaderingen. In 2023 wordt onderzocht hoe de dialoog binnen dit programma op een effectieve wijze kan worden voortgezet.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

- **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Bpf MITT heeft vooralsnog geen commitment afgegeven naar duurzame beleggingen en rapporteert hier daarom ook niet over.

- **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?**

n.v.t.

— Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

n.v.t.

— Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

n.v.t.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld, dat inhoudt dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen ook geen ernstige afbreuk doen aan milieu- of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Bpf MITT heeft rekening gehouden met de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren. Duurzaamheidsfactoren worden wettelijk gedefinieerd als ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en van omkoping.

Ondernemingen met ondermaatse prestaties op ESG gebied zijn uitgesloten met als doel de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren te beperken. De duurzaamheid van de bedrijfsvoering van ondernemingen is beoordeeld op basis van verschillende onderwerpen als CO₂-uitstoot, energie- en waterverbruik, ethiek, anti-corruptie en mensen- en arbeidsrechten. Bpf MITT gelooft dat ondernemingen met een lage ESG-score verantwoordelijk zijn voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Daarom is niet belegd in deze ondernemingen. Ook is er specifiek gekeken naar ondernemingen met activiteiten die een grote impact kunnen hebben op het milieu. De laagst scorende ondernemingen actief in sectoren met een hoog klimaatrisico zijn uitgesloten om de belangrijkste ongunstige effecten op het milieu te beperken. Daarnaast is niet belegd in ondernemingen waarvan de producten of diensten geacht worden een negatief effect op de maatschappij te hebben, zoals controversiële wapens.

Naast het uitsluiten van ondernemingen heeft Bpf MITT invloed beogen uit te oefenen op de strategie van ondernemingen om de negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken. Door middel van het dialoogprogramma is engagement gevoerd met ondernemingen waar zich misstanden voordoen en die internationale standaarden omtrent mensen- en arbeidsrechten onvoldoende naleven. Ook is er engagement gevoerd op de thema's: leefbaar inkomen en leefbaar loon, biodiversiteit en de energietransitie. Daarnaast is voor aandelenbeleggingen gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over onderwerpen als goed ondernemingsbestuur en klimaat.

Ook is niet belegd in overheden die slecht scoren op ecologische en sociale aspecten. Op grond van het landenraamwerk zijn overheden beoordeeld op verschillende onderwerpen zoals de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's, de bereidheid en mogelijkheid van landen zich aan te passen aan klimaatverandering, de mate van democratie en de sociale ontwikkeling van een land. Wanneer een land op een van deze indicatoren tenminste tot de 25% slechts-presterende landen behoort, is niet belegd in het land. Bpf MITT gelooft dat landen die ondermaats presteren op klimaat en sociale onderwerpen onvoldoende verantwoordelijkheid nemen voor de belangrijkste ongunstige effecten van overheden op duurzaamheidsfactoren. Daarom zijn staatsobligaties van deze landen uitgesloten van de beleggingen.

Op de website van Bpf MITT is de verklaring te vinden over hoe wordt omgegaan met de belangrijkste negatieve effecten van beleggingen. Vóór 30 juni 2023 rapporteert Bpf MITT middels deze verklaring over de 18 verplichte indicatoren en twee geselecteerde optionele indicatoren.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten:

Grootste beleggingen	Sector	% Activa	Land
Staatsobligaties Duitsland	Government	9,84%	Duitsland
Staatsobligaties Nederland	Government	4,51%	Nederland
Staatsobligaties Oostenrijk	Government	3,26%	Oostenrijk
Staatsobligaties Finland	Government	1,68%	Finland
Staatsobligaties België	Government	1,59%	België
Staatsobligaties Frankrijk	Government	1,38%	Frankrijk
Staatsobligaties Ierland	Government	1,05%	Ierland
Staatsobligaties Brazilië	Government	0,95%	Brazilië
Staatsobligaties Zuid-Afrika	Government	0,89%	Zuid-Afrika
Staatsobligaties Mexico	Government	0,81%	Mexico
Staatsobligaties Europees stabiliteits mechanisme	Government	0,73%	Europese Unie
Staatsobligaties Portugal	Government	0,72%	Portugal
Staatsobligaties Indonesië	Government	0,67%	Indonesië
Staatsobligaties Thailand	Government	0,51%	Thailand
Staatsobligaties Colombia	Government	0,45%	Colombia

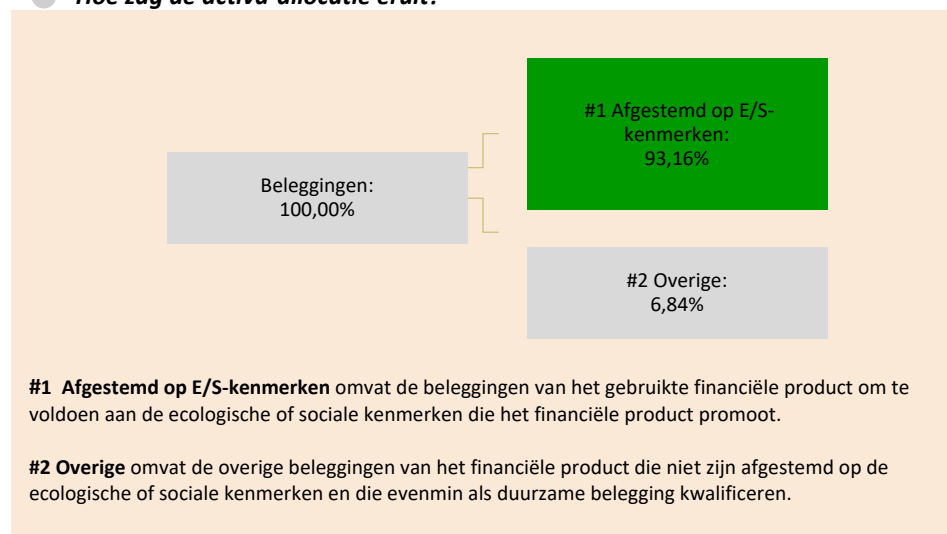

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Het percentage beleggingen die in afstemming was met ecologische en sociale kenmerken bedroeg ultimo 2022 93,16%.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in bepaalde activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De meeste beleggingen van de pensioenregeling van Bpf MITT droegen bij aan de ecologische – of sociale kenmerken van de pensioenregeling (#1). Hieronder vallen de volgende beleggingsproducten: beursgenoteerde aandelen ontwikkeld, beursgenoteerde aandelen opkomend, high yield bedrijfsobligaties (Euro & US), investment grade bedrijfsobligaties (euro), emerging market debt, staatsobligaties ontwikkeld, infrastructuur en hypotheek. Deze categorie bedroeg ultimo 2022 93,16%.

Om het risicoprofiel van de pensioenregeling te beheersen, de beleggingsportefeuille te diversifiëren of om de beleggingsportefeuille op een efficiënte manier te beheren zijn financiële instrumenten ingezet die geen ecologische en sociale kenmerken promoten. Hierbij kan worden gedacht aan financiële instrumenten zoals cash en derivaten. Deze instrumenten zijn opgenomen in de categorie “Overige” (#2), en worden later in het template beschreven. Deze categorie bedroeg ultimo 2022 6,84%.

● In welke economische sectoren werd belegd?

Economische sectoren die hieronder niet zijn opgenomen hadden op het moment van rapporteren geen beleggingen. Het percentage “unknown” is substantieel. Hieronder vallen met name staatsobligaties, liquiditeiten, infrastructuur, private equity, vastgoed en hypotheek.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een milieudoelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissies hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>	<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>
Commercial Banks & Capital Markets	3,35%	Automobile	0,71%
Pharmaceuticals & Biotechnology	2,36%	Gas and Electricity Network Operators	0,71%
Telecommunications	1,94%	Household & Personal Products	0,62%
Interactive Media & Online Consumer Services	1,50%	IT Consulting & Other Services	0,61%
Retail	1,35%	Media	0,59%
Insurance	1,19%	Industrial Machinery & Equipment	0,49%
Chemicals	1,14%	Auto Components	0,48%
Electronic Components	0,89%	Real Estate	0,48%
Semiconductors	0,88%	Digital Finance & Payment Processing	0,44%
Beverages	0,86%	Trading Companies & Distributors	0,43%
Integrated Oil & Gas	0,86%	Air Freight & Logistics	0,36%
Food Products	0,85%	Mining & Integrated Production	0,36%
Health Care Equipment & Supplies	0,85%	Multi-Utilities	0,36%
Electric Utilities	0,84%	Restaurants	0,36%
Electronic Devices & Appliances	0,83%	Heavy Trucks & Construction & Farm Machinery	0,34%
Software & Diversified IT Services	0,72%		

<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>	<i>Economische sectoren</i>	<i>% Activa</i>
Construction Materials	0,33%	Aerospace & Defence	0,13%
Transportation Infrastructure	0,33%	Auxiliary Financial Services & Data	0,13%
Leisure	0,31%	Oil & Gas Equipment/Services	0,13%
Research & Consulting Services	0,31%	Public & Regional Banks	0,12%
Asset Management & Brokerage	0,29%	Specialized Finance	0,10%
Textiles & Apparel	0,29%	Water and Waste Utilities	0,09%
Packaging	0,27%	Managed Health Care	0,08%
Construction	0,26%	Development Banks	0,07%
Health Care Facilities & Services	0,26%	Human Resource & Employment Services	0,07%
Semiconductor Equipment	0,26%	Leisure Products	0,06%
Financial Exchanges	0,24%	Oil & Gas Refining & Marketing	0,06%
Industrial Conglomerates	0,23%	Furniture & Fittings	0,05%
Mortgage & Public Sector Finance	0,22%	Marine Transportation	0,05%
Commercial Support Services	0,20%	Road Transportation	0,05%
Rail Transportation	0,18%	Education Services	0,03%
Oil & Gas Exploration & Production	0,17%	Oil & Gas Storage & Pipelines	0,03%
Airlines	0,15%	Renewable Electricity	0,03%
Electrical Equipment	0,15%	Health Care Technology & Services	0,01%
Paper & Forest Products	0,15%	Unknown	66,00%
Industrial Support Services	0,14%		
Metals Processing & Production	0,14%		
Multi-Sector Holdings	0,14%		

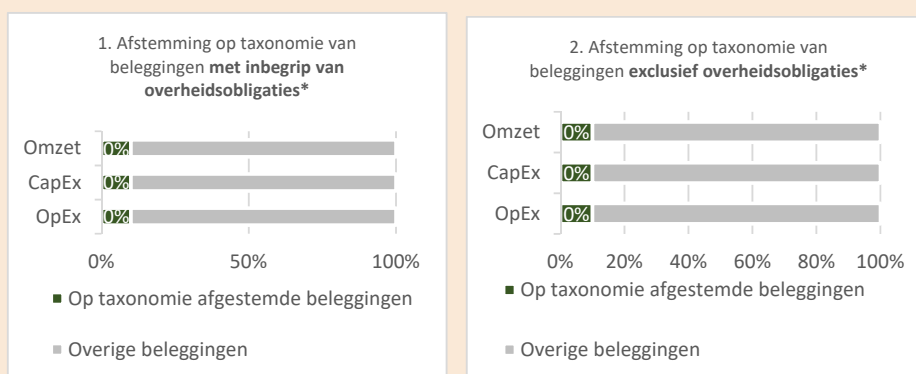

In welke mate waren de duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die aangeeft hoe “groen” de ondernemingen waarin is belegd vandaag zijn;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen zijn gedaan door de ondernemingen waarin is belegd die relevant zijn voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die de groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weerspiegelen.

De onderstaande grafieken tonen in groen het percentage beleggingen dat was afgestemd op de EU-taxonomie. Aangezien er geen geschikte methode is om te bepalen of overheidsobligaties zijn afgestemd op de taxonomie, toont de eerste grafiek de afstemming op de taxonomie voor alle beleggingen van het financiële product, met inbegrip van overheidsobligaties, terwijl de tweede grafiek de afstemming op de taxonomie toont voor uitsluitend de beleggingen van het financiële product anders dan in overheidsobligaties.*

*Voor deze grafieken omvatten “overheidsobligaties” alle blootstellingen aan overheidsschulden.

- **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten**
n.v.t.
- **Hoe verhoudt het percentage beleggingen dat is afgestemd op de EU-taxonomie zich tot het percentage tijdens eerdere referentieperiodes?**
n.v.t.

 zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Wat was het minimumaandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-taxonomie?

n.v.t.

Wat was het minimumaandeel sociaal duurzame beleggingen?

n.v.t.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Een aantal van de beleggingen zijn opgenomen onder categorie “#2 Overige”. Deze beleggingen zijn nodig om de portefeuille op een efficiënte manier te beheren (1), om het risicoprofiel van de pensioenregeling te beheersen (2), en te diversifiëren (3). Bij deze instrumenten is er geen sprake van promotie van ecologische of sociale kenmerken:

1. De verwachte marktwaarde van derivaten
2. Liquide middelen
3. Private Equity

Het totale percentage naar deze beleggingen bedroeg per ultimo 2022 6,84%. Dit betrof derivaten, liquide middelen en private equity.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?

De volgende maatregelen zijn getroffen om te voldoen aan de ecologische en sociale kenmerken van de pensioenregeling van Bpf MITT:

- Bpf MITT integreert ESG factoren in de aandelenportefeuilles en heeft middels deze portefeuilles hoofdzakelijk belegd in bedrijven die relatief goed presteren ten aanzien van ESG factoren. Dit is bepaald aan de hand van data van externe dataproviders. Sinds eind 2022 worden deze ESG factoren ook geïntegreerd in de bedrijfsobligatiesportefeuilles.
- Overheden zijn getoetst op basis van ecologische en sociale kenmerken. Er is niet belegd in overheden die onvoldoende scoren op onderwerpen zoals de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's, de bereidheid en mogelijkheid van landen zich aan te passen aan klimaatverandering, de mate van democratie en de sociale ontwikkeling van een land. Ook dit is bepaald aan de hand van data van externe dataproviders.
- Bpf MITT heeft engagement gevoerd op verschillende ecologische en sociale thema's zoals energietransitie, biodiversiteit, leefbaar loon en inkomen. Hiermee heeft Bpf MITT haar invloed als aandeelhouder aangewend om ondernemingen aan te zetten tot een duurzame strategie. Dit jaar heeft er een intensivering plaatsgevonden op klimaatengagement. Ook heeft Bpf MITT het engagement op Incidenten & Controverses uitgebreid in 2022 dat zich

richt op schenders van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de United Nations Global Compact Principles en de Guiding Principles on Business and Human Rights.

- Bpf MITT heeft gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over onderwerpen als goed ondernemingsbestuur en klimaat.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Referentiebenchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken die dat product promoot.

Om de beleggingsportefeuille van Bpf MITT vorm te geven en om prestaties van de beleggingen te meten, worden verscheidene benchmarks gebruikt afhankelijk van de beleggingscategorie. Voor de liquide beleggingen geldt het streven om duurzaamheidskenmerken zoveel mogelijk in de benchmark te implementeren, middels maatwerk ESG benchmarks. Op deze wijze is er sprake van een eenduidig ESG-beleid voor de liquide portefeuilles. Voor illiquide portefeuilles worden reguliere benchmarks gebruikt zonder duurzaamheidskenmerken. De pensioenregeling als zodanig heeft niet een referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

- ***In welk opzicht verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?***
n.v.t.
- ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten aanzien van de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?***
n.v.t.
- ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?***
n.v.t.
- ***Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?***
n.v.t.

